

CHRISTOS A INVIAT!

Stindardul

Anul I, Nr. 8/9 | Martie/Aprilie 1954 | Un exemplar 3 S., 0,50 DM

Soarta Basarabiei, soarta României

La 28 Mai 1812 tratatul dela București stipula în termeni seci prin articolul IV: „Râul Prut, dela intrarea sa în Moldova până la confluența sa cu Dunărea și malul stâng al Dunării dela confluență până la Chilia și până la Mare, vor forma granița între cele două imperii."

Ce a însemnat pentru poporul român această înșiruire de fraze seci care aduceau cu sine sfârtecarea teritorială a Moldovei ne-o spune cronicarul Manolache Drăghici: „Acele ore lungi, dureroase, cu toate lacrimile și plângerile lor nu se vor uita niciodată, **căci poporul grămadă se adunase ca o turmă de oi de-alungul malurilor Prutului dela un capăt le celălalt, mergând pe la sate și târguri săptămâni de-a rândul spre a aduce ultimul rămas bun părinților, fraților și tuturor acelora împreună cu care crescuseră și trăiseră până atunci și de care aveau să se despartă pentru totdeauna."**

Așa a știut să-și țină cuvântul imperial pravoslavnicul țar Alexandru I, care cu șase ani mai devreme, la intrarea trupelor rusești în Principate spunea în proclamația lansată locuitorilor Moldovei și Munteniei: „Din momentul urcării noastre pe tron n'am încetat o clipă de a urma drumul predecesorilor noștri, de a veghea la menținerea liniștii voastre. Prezența armatei noastre vă va scuti de toate relele și vă va da cuvenita chezășie pentru a vă bucura de toate drepturile voastre."

Calvarul Basarabiei început atunci, continuă și astăzi. Au trecut repede ca o noapte de vară cei 20 de ani de unitate și libertate românească. Imbrâncisem dincolo de bătrânul Tyras „hotărnicit de Dumnezeu", pe căpcăunul stepeleor a cărui poftă era la fel de nepotolită fie că purta pe cap coroana țarilor ortodocși fie că își trăgea pe ochi o șapcă proletărească. Astăzi țara întreagă împărtășește soarta Basarabiei. Două generații au privit cu grije dar și cu dârzenie către stepele oarbe de unde se auzea glasul cobitor: la 9 Noembrie 1924, la Birzula în Transnistria, tov. Starâi, rus din Tighina, președintele Comitetului Central al al Republicii Moldovenești își termina cuvântarea cu cu vintele **„Trăiască Republica Moldovenească, leagănul României Sovietice."**

La 30 Decembrie 1947 Planul de Stat era „împlinit și depășit": Republica Populară Română (în original, Rumynskaja Narodnaja Respublika) luase ființă.

De nouă ori s'au coborît asupra pământului românesc zorile fumurii ale „Zilei Eroilor" și candelele au fost stinse în cimitire. Nu s'au mai urcat smerit din cățui nourașii albăstrui de smirnă. Nimeni nu mai poate preamări amintirea celor 400.000 de viteji care-și dorm somnul presărați între Prut și Caucaz, pentrucă au apărat ființa noastră ca neam. Străinii simbriași ai străinului hohotesc și zeci de mii de Români cunosc grozăvia **pohodului na Sibir.**

In nenorocirea învecinării noastre cerul ne-a dăruit un semn al cărui tâlc puțini oameni politici români l-au înțeles — e destinul Basarabiei. Chinuitul ogor din dreapta Nistrului a fost hărăzit să dea de veste celor de peste Prut, de peste munți și de peste Milcov de apropierea prăpădului din pustia Nogailor. Așezările răzășești din coasta Moldovei, cele dintâi prefăcute în scrum spulberat de copita Zaporojilor, arătau cu prisosință la ce se putea aștepta restul țării.

In 1917, Basarabia liberă a fost unul din solii României Mari. Spre dezastrul nostru, parlamentarii din dealul Patriarhiei au ațipit. Când vreun trimis basarabean care simțea cum îl pălește în ceafă dogoarea pofticioasă a fiarei dela Tiraspol, venea cu documente scrise să dovedească primejdia permanentă ce ne pândea, i se răspundea spiritual, între două filigeane de cafea, că nu înțelege bine rusește și că exagerează. Numirea la București a ministrului Ostrovski a fost socotită o „mare victorie" a diplomației românești, căci „politica de bună vecinătate" constituia nostalgia cea mai scumpă a multora din copiii teribili din Palatul Sturza. Și s'au trezit potârnichile la ultimatumul Moscovei, alergând care încotro. In consiliul de Coroană strigătul lui Ștefan Ciobanu **„Sire, decât să ne rășluiască țara bucată cu bucată mai bine să murim cu toții pentru un ideal al părinților noștri"**, a sunat nelalocul lui. Cei cu splina ostenită au fost incapabili de o tresărire de energie. Cel mai nedemn monarh al istoriei noastre a lichidat fără remușcare moștenirea gloriosilor săi înaintași.

In aceste condiții lupta pentru Basarabia a devenit lupta pentru România. Și acest lucru l-au înțeles George Brătianu, Ion Mihalache, Nicolae Dianu și atâția voluntari iluștri ai războiului nostru sfânt; Mareșalul Ion Antonescu, eliberatorul Basarabiei, a devenit cel mai dârz apărător al Românismului.

Când în 1946 s'a acceptat fără crâcnire predarea Basarabiei către URSS, fundamentul sovietizării României era solid așezat. Câți și-au mai adus aminte de fraza „antonesciană" care ne-a galvanizat energiile: **„Nicio brazdă românească nu se uită!"** Aliații își alungau plictisul postbelic tropăind cazaciocul în timp ce noi vedeam cu groază cum se întindea pecinginea.

Atsăzi, în al zecilea an al suferinței noastre naționale, multe s'au schimbat. „Bărbații de stat" care mai au în garderoba lor vreo rubașcă, botfori și alte asemenea accesorii diplomatice se grăbesc să le distrugă, ba încă își mai clătesc și gura de frică să nu miroasă a votkă. Asta nu înseamnă totuși că trebue să ne măgulim la gândul că aliații, atlantici și asimilați, ne vor face pe plac. Să nu neglijăm forțele dușmane care sunt în joc în sânul emigrațiilor. Deschideți, spre exemplu, **Ukrainian Quarterly**, care apare în Statele Unite, și veți vedea pe pagina a treia lăfăindu-se harta unei Ucraini ce înglobează cea mai mare parte a Basarabiei. Și Ucrainienii nu sunt o forță de disprețuit; ei se prezintă într'un bloc unit și pot alinia câteva divizii, în timp ce noi putem da... ofițeri superiori.

Lupta noastră este permanentă. Nici după culcarea la pământ a Rusiei — dacă cerul ne va binecuvânta cu zile ca s'o vedem — nu vom avea răgaz. Dar înainte de orice să nu uităm de barometrul nenorocirilor noastre: **soarta Basarabiei, soarta României.**

N. Chilianu

CETATEA ALBĂ
Incorporată la Ucraina, vechea cetate a lui Ștefan cel Mare se numește astăzi Bjelgorod-Dnjestrovski.

Inaintarea Rusiei*)

de Mihai EMINESCU

La începutul veacului XVIII, hotarele dela răsărit ale împărăției Habsburgilor nu erau statornicite. Banatul Timișoarei, deși despărțit prin Dunăre și prin culmile Carpaților de celelalte părți ale împărăției otomane, era stăpânit de Turci, încât pe toată întinderea Mureșului, Ungaria era lipsită de granițe potrivite cu întinderea ei. Această stare de lucruri nu putea să fie decât trecătoare. Ori Turcii trebuiau să înainteze peste Mureș și să nu se oprească până ce nu vor găsi mai adânc spre apus niște granițe mai tari, ori Curtea din Viena trebuia să câștige stăpânirea până la Dunăre și până la culmile Carpaților.

Pacea dela Carlovăț nu putea dar să fie încheiată decât pentru deocamdată.

La încheierea tratatului dela Pasarovitz, Curtea din Viena trece granițele firești și ocupă pozițiuni agresive în Serbia și Oltenia.

In sfârșit, tratatul de pace dela Belgrad statornicește granițele firești între cele două împărății și prin aceasta luptele încetează. Austria ocupă pozițiunile din liniile Carpaților, ocupă Bucovina, ocupă vechea Orșovă, ocupă în mai multe rânduri chiar întregile țări românești; dar toate aceste ocupațiuni sunt pentru cuvinte de apărare, o apărare mai mult ori mai puțin legitimă față cu Rusia; ele sunt măsuri luate în prevederea și dreapta cumpănire a unei primejdii statornice și neîmblânzite.

După documentele consultate și după faptele istorice, vedem că altele sunt cuvintele ce împing pe Ruși spre miazăzi și răsărit.

Impărăția rusească nu este un Stat, nu este un popor, este o llume întreagă, care, negăsind în sine nimic de o măreție intensivă, caută mângâierea propriei măriri în dimensiunile mari. Lupta între Turci și Ruși este o consecvență firească a deosebirilor de credințe; dar mai mult decât din această deosebire, luptele au urmat din prisosul de putere omenească ce s'a produs totdeauni Rusia. Țarul e puternic și nu știe ce să facă cu puterile de care dispune. Chiar înlăuntrul împărăției sale, nici prin muncă pacifică, nici prin lucrare sufletească aceste puteri nu se pot consuma; pentru aceea ele dau mereu năvală în afară, — altfel ar trebui să se mistuiască în lupte interne.

Este o lume săracă și pentru aceea cuprinsă de un neastâmpăr statornic.

Incă Țarul Petru își întemeiază chiar capitala pe pământ cucerit, și pune astfel marca deosebitoare pe noua împărăție.

De atunci până în ziua de astăzi Rușii înaintează mereu atât spre răsărit, cât și spre miazăzi. Popoare puternice odinioară au căzut și s'au sfărâmat sub pasul lor. Leșii au pierit ca „neam hotărîtor" de pe fața pământului; cetele de Cazaci, cari încă la 1711 luptau alăturea cu Turcii, au căzut sub stăpânirea Țarului; Kiewul a ajuns a fi un oraș rusesc; Tătarii neastâmpărați sunt supuși poruncilor Țarului; până la Nistru Rușii nu găsesc nicio stavilă destul de puternică.

Aci însă, la Nistru, ei se opresc. Dar nu se opresc decât spre a se pregăti pentru înaintare.

Documentele istorice, relatând fapte netăgăduite, ne dovedesc că Rușii sunt o putere mistuitoare, mistuitoare nu numai prin puterea brațului, ci și prin urmările demoralizatoare ale înrâuririi lor.

Polonia nu a fost nimicită prin puterea brațului; Crimeea, înainte de a fi fost cucerită, a fost „eliberată".

Ca orice putere mare, Rușii, acolo unde văd că vor întâmpina rezistență mare, se opresc și lucrează cu o răbdare seculară spre a surpa încet-încet temeliile puterilor ce li se pun împotrivă. Puterea lor în țările ocupate e blândă, dar plină de o dulceață demoralizatoare; și tot astfel în țările cucerite, la început sunt plini de îngrijire pentru binele cuceriților; încetul cu încetul însă ei se înăspresc până ajung de cer, nu averea, ci sufletul cuceriților.

Urmările ocupațiunilor rusești în țările românești le sunt tuturora cunoscute; viciurile sociale, ce Românii au contractat dela binevoitorii lor, nici până astăzi nu sunt cu desăvârșire stârpite.

Ei nu sunt poporul plin de îndărătnică mândrie, ce provoacă pe alte popoare la luptă dreaptă și întăritoare; sunt poporull ce-și dă mereu silința să desarmeze pe celelalte popoare, pentru ca apoi să și le supună.

Pentru aceea ocuparea pe cât se poate de îndelungată a țărilor străine este unul dintre semnele deosebitoare ale politicei rusești; e peste putință ca o țară să fie timp mai îndelungat ocupată de oștiri străine și mai ales de oștiri ce au în purtarea lor dulceața omorîtoare, fără ca în populația țării să nu scadă energia vitală, fără ca ocupația să nu devie o deprindere și încetul cu încetul o trebuință din ce în ce tot mai viu simțită.

In mai multe rânduri, Austria a ocupat țările românești, pentru ca Rușii să nu le poată ocupa. In mai multe rânduri le-au ocupat Rușii; dar peste puțin Austria le-a făcut somațiunea obicinuită și ei s'au retras.

Astfel ocuparea în toate formele cerute de dreptul internațional a teritoriului cuprins între Nistru, Prut și Dunăre, are pentru Rusia mai mult decât importanța unei simple cuceriri: prin aceasta Rușii câștigă pozițiuni care dominează țările românești și Dunărea, câștigă Hotinul,, de unde dominează intrările despre miazănoapte ale Carpaților, câștigă în sfârșit o înrâurire mai directă asupra poporului român.

In tratatul dela Paris, Rusia nu a fost lipsită de niciunul din aceste câștiguri. Punerea poporului român sub ocrotirea marilor puteri și restituirea unei părți mici din teritoriul rupt din trupul Moldovei, sunt două câștiguri mari pentru noi, dar pentru Rusia nu sunt decât niște lucruri supărătoare.

(Timpul, 6 Mai 1878)

*) Dl. Prof Victor Buescu ne trimite acest articol al lui Eminescu, care este ca și inedit, deoarece a apărut în **„Timpul"** neiscălit, și a fost identificat, cu altle câteva din aceaași serie, abia în **1941**, de I. Crețu, care le-a adunat în volumul, puțin cunoscut, **Bucovina și Basarabia**, de M. Eminescu, apărut la București, Ed. Monitorul Oficial, 1941, 171 pagini.

Ce-am căutat dincolo de Nistru?

de Căpitan C. STOICĂNESCU

Puțin modificată, acestă întrebare a constituit — pe toata durata răsboiului idea centrală pe care Moscova și-a brodat întreaga sa propagandă de dezarmare morală a ostașului român. Și dacă reducem țăranul român numai la dimensiunea sa politică, neglijând tocmai esențialul — adică simțul său de conservare —, trebue să recunoaștem că ea era bine aleasă.

„Ce căutați voi dincoace de Nistru? Armata Roșie nu va intra niciodată pe pământul vostru. Ofițerii voștri vă mint. Aruncați armele și întorceți-vă la vetrele voastre!" urlau în fiecare noapte megafoanele sovietice, instalate în primele linii.

Dela Londra ne veneau, pe calea undelor, cam aceleași îndemnuri.

Un singur soldat român nu s'a lăsat amăgit de această propagandă transparentă. In mod empiric țăranul nostru știa că nu poate avea liniște atâta vreme cât bolșevicul se uită în bătătura lui.

Ceeace nu a reușit însă nici propaganda conjugată sovieto-britanică, nici iarna rusească și nici valurile nesfârșite de bolșevici, au reușit câțiva politicieni nesăbuiți. La 23 August 1944, Armata Română depunea armele. Drumul României spre „gubernie sovietică" era deschis (Fabula lui Grigore Alexandrescu „Toporul și Pădurea" ar trebui să figureze nu numai în cărțile de citire ci și în manualele diplomatice).

Nouă, românilor, ni se umflă pieptul de mândrie când auzim rostindu-se numele lui Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Avram Iancu, Horia, Tudor Vladimiresu sau Iancu Jianu. Și are dece. Datorită lor o prezența românească, ce explică-în parte ecoul civilizației occigentale, s'a făcut permanent simțită la această răscruce a răutăților, unde ne-a fixat destinul A trebuit — O, ironie! — ca Occidentul civilizat să dea mâna Răsăritului bolșevizat pentru ca baricada latină, fixată de Traian la marginea dinspre Soare-Răsare a Romei, în calea năvălirilor, să se nărue, lăsând liber drumul de invazie spre inima Europei hoardelor asiatice...

Valoarea — educativă — a unui trecut, pe cât de sbuciumat pe atât de strălucit, nu va fi însă deplină dacă vom neglija că alături de cele mai falnice vlăstare ale Neamului, au crescut și „cozile de topor": din aceeași tulpină romano-dacă. Figurile cele mai luminoase

(Continuare în pag. 6)

Rondel basarabean

de Victor BUESCU

Români din Tisa până'n Bug:
E ziua tristei Basarabii,
Robită iar muscalei sabii,
Sub bolşevicul tăvălug.

Moşia toată ni-i sub jug,
Ce ne-o lăsară pârcălabii...
Români din Tisa până'n Bug,
E ziua tristei Basarabii.

...Ci vor fugi ca nişte vrabii,
Iar românescul nostru plug
Va'nveseli'n străbun belşug
Pământul tristei Basarabii, —
Români din Tisa până'n Bug!

27 III 1954.

Păstorii*)

de Ion BUZDUGAN

Câmpia aţâpi în legănări de şoapte...
Tăcerea, isvorând din neguri de fântâni,
Se furişează'ncet cu paşi de lupi bătrâni,
Foşnind peste câmpii prin ierburile coapte...

Iar turmele de oi în ugere duc lapte
Din câmp grăbind la muls în strunga dela stâ-
De pază'n jurul lor stau veghetorii câni, [ni...
Ce latră speriat din când în când în noapte...

S'aprinde focu'n zări şi luminează dealul...
Ciobanii stau la foc, străjuitori de creste...
O doină plânge trist — ce-a fost şi nu mai
este —...

Cu vremea toate trec, şi anii trec ca valul...
Ci numai voi, Păstori — o lume din poveste —
Voi singuri aţi rămas cu Doina şi Cavalul!...

*) Din volumul „Miresme din stepă".

Ion **Buzdugan** s'a născut, la 9 Martie 1889, la **Brânzenii-Vechi,** jud. Bălţi. Originar dintr'o familie de răzeşi, dela **Buzdugeni,** Ion Buzdugan a facut studii de agricultură la Moghilău, luându-şi apoi licenţa în drept la Iaşi. A participat intens la mişcarea naţională basarabeană, fiind ales deputat în Sfatul Ţării. A fost secretar al Adunării din 27 Martie 1918, care a proclamat Unirea Basarabiei cu România. Dela 1918, a fost, fără întrerupere, deputat de Bălţi în toate parlamentele României Mari.

Moscălia*)

Frundzîşoară di-afion,
Dragu mamii Sînion,
Ci răsai noaptea pin somn?
— Mă gisădz maicî'n priiom;
In priiomu'mpărătesc
Mulţi vonici sî prăpădesc...
In priiom cînd am întrat
Toţ boerii s'o nierat:
Brava vonic ni-o chicat!
Pi stănoc l-o aşădzat,
La cură l-o măsurat,
Chiculiţa gios i-o dat.
Chiculiţa privuschii
Pe-a cui scaun sî-ni rămîii!
Şădz, măicuţî, ş'o prăgeşti
Ş'o prăgeşti ş'o boceşti
Şi ni-o strîngi mărunchelî
Şi ni-o puni'n sîn la chelî
Şi ţ-a treci di dor şi jălî...
Frundzîşoară fir mătasî,
Lepăd casî, lepăd masî.

Lepăd nevastî frumoasî,
Cu doi copchilaş pi braţî.
Unu strigî: mamî, mamî!
Altu strigî: tatî, tatî!
Taci, dragu mamii, nu striga,
Ca nimi nu ţi-a asculta,
Ci tat'to nu-i acasî.
Îi în M a n j u r i a, la loc diparti,
Unde nici scisoarea nu răzbati.

*) Poezie populară din judeţul **Râbniţa,** Transnistria (**N. P. Smochină:** „Din literatura populară a Românilor de peste Nistru", în **Anuarul Arhivei de folclor,** V., 1939, pp. 22, 24).

„Europa a primit România în familia statelor independente, înapoindu-i gurile Dunării şi întinzându-i posesiunile până la Mare. Totodată însă marele tribunal a chemat România la un dureros sacrificiu, la cedarea judeţelor noastre de peste Prut!

Nu există Român, dela Domn până la ultimul cetăţean, care să nu deplângă deslipirea unei părţi din pământul strămoşesc decretată de Europa!"

CAROL I

Mesaj la deschiderea Corpurilor Legiuitoare (15 Sept. 1878)

Limba noastră

de AL. MATEEVICI

Limba noastră-i o comoară
In adâncuri înfundată,
Un şirag de piatră rară
Pe moşie revărsată.

Limba noastră-i foc, ce arde
Intr'un neam, ce fără veste
S'a trezit din somn de moarte,
Ca viteazul din poveste.

Limba noastră-i numai cântec,
Doina dorurilor noastre,
Roiu de fulgere, ce spintec
Nouri negri, zări albastre.

Limba noastră-i graiul pânii,
Când de vânt se mişcă vara;
In rostirea ei, bătrânii
Cu sudori sfinţit-au ţara.

Limba noastră-i frunza verde,
Sbuciumul din codrii veşnici,
Nistrul lin, ce'n valuri pierde
Ai luceferilor sfeşnici.

Limba noastră-s vechi izvoade,
Povestiri din alte vremuri;
Şi cetindu-le 'nşirate,
Te 'nfiori adânc şi tremuri.

Limba noastră îi aleasă
Să ridice slavă'n ceruri,
Să ne spue 'n hram ş'acasă
Veşnicele adevăruri.

Limba noastră-i limbă sfântă,
Limba vechilor cazanii,
Care-o plâng şi care-o cântă
Pe la vatra lor ţăranii.

Inviaţi-vă dar graiul,
Ruginit de multă vreme,
Ştergeţi slinul, mucegaiul
Al uitării 'n care geme.

Strângeţi piatra lucitoare,
Ce din soare se aprinde,
Şi-ţi avea în revărsare
Un potop nou de cuvinte.

Nu veţi plânge-atunci amarnic,
Că vi-i limba prea săracă,
Şi-ţi vedea cât e ce darnic
Graiul ţării noastre dragă.

Răsări-va o comoară
In adâncuri înfundată,
Un şirag de piatră rară
Pe moşie revărsată.

*) Născut la 16 Martie 1888, în satul Căinar, pe râuleţul Botna, lângă Căuşeni, în ţinutul Tighinei, Alexandru Mateevici descindea, după mamă, din familia NEAGA, vechi răzeşi moldoveni de-ai lui Ştefan cel Mare. Tatăl său, de origine poloneză, devenise în a 4-a generaţie român, răspânditor al revistei naţionaliste „Albina" printre ţăranii din judeţul Tighina.

Alexandru Mateevici a urmat şcoală primară la Zaim (Tighina), seminarul la Chişinău şi Academia teologică din Kiev. In 1914 era preot şi profesor la Seminarul din capitala Basarabiei.

Luptător neînfricat împotriva încercărilor de rusificare ale regimului ţarist, participă activ, încă de pe vremea când era student la Kiev, la acţiunea cercului studenţilor români „Deşteptarea", colaborând apoi la revista „Basarabia", „Viaţa Basarabiei" şi „Cuvânt Moldovenesc".

In 1915, pleacă pe front ca preot militar, cu o unitate din Armata rusă, alcătuită în mare majoritate din români basarabeni. Participă la luptele din Galiţia şi este decorat cu Crucea Sfântului Gheorghe, cea mai înaltă distincţie rusă. Vine apoi pe frontul român şi ia parte, cu aceiaşi unitate, la marea bătălie dela Mărăşeşti (6 August 1917). Asasinat de bolşevici la 13 August 1917, Alexandru Mateevici moare fără a mai fi văzut împlinindu-se visul: Alipirea Basarabiei la România.

A scris o seamă de poezii, în care oglindeşte sufletul ţăranilor români din Basarabia şi gloriosul lor trecut istoric. A tradus pe Tolstoi în limba română.

AL. GREGORIAN: Poeme pentru fraţii mei

Cu placheta **„Poeme pentru Fraţii mei"** (München, Ed. Peter Belej, 1953) domnul Alexandru Gregorian a „întrerupt o tăcere literară de mai mulţi ani" şi a făcut literaturii române şi „fraţilor săi" un dar care cu greu se poate preţui. Darul e cu atât mai preţios cu cât e mai rară apariţia operelor de artă autenitcă în veacul nostru care prin multilplele preocupări materiale a reuşit să stingă sau să acopere prin sgomote „propagandistice" până şi glasul muzelor şi simfonia poeziei.

Volumul publicat de d. Gregorian cuprinde 33 de poeme. Fiecare din ele e o comoară de gingăşie, de gândire şi de adâncă simţire. Forma în care este îmbrăcat acest bogat conţinut poetic sunt viersuri cu o rimă armonioasă demnă de cei mai mari maeştri ai limbii şi ai poeziei.

Se pare că poetul intenţionează să cânte în acest mănunchiu de poeme durerile şi bucuriile fraţilor săi. Iar cuvântului „frate" îi dă cel mai larg înţeles posibil. Pentru el — ca şi pentru sfinţi — tot ce există îi este frate şi soră. De aceea pribegeşte pe urme de „Ingeri" hoinari, pe drumuri ideale bătute de magi, pe căile durerii suite de ţară şi pe culmile înalte atinse de artişti.

In poemele dedicate Ingerilor poetul plăsmueşte o idee curioasă a acestor fiinţe cereşti. Nu se ştie dacă idealizează farmecul nevinovăţiei sau coboară la condiţie materială pe cei mai apropiaţi servitori ai Domnului. Pentru dânsul „Ingerul sfinţia sa" rătăceşte „Când în cer când pe pământ, când pe ape când pe vânt" şi totuşi rămâne cel mai bun inspirator de poezie fiindcă învaţă pe poet cum să prindă în ceresc viers „zumzetul din univers". Fireşte că poetul n'a voit să facă teoria filozofico-religioasă a fiinţelor intermediare dintre universul material şi Supremul Creator, dar a reuşit totuşi să traducă în mod fericit calităţile spirituale ale Ingerului în imagini frumoase.

In poemele dedicate artiştilor (lui Michelangelo, Veronese, etc.) Dl. Gregorian cântă cu multă intuiţie psihologică puterea creatoare a marilor genii care întruchipează în piatră, în culoare, linie sau viers cele mai profunde simţăminte omeneşti, fără ca totuşi să reuşească a epuiza idea pe care au conceput-o.

Un interes deosebit prezintă — cel puţin pentru noi românii — poeziile în care poetul interpretează tragedia şi misiunea istorică a poporului român. In acestea dânsul pune cu multă pricepere problema colaborării anonime la progresul omenirei. Această misiune de anonimat a avut-o aproape totdeauna poporul român. Veacuri dearândul el a făcut dig invaziunii barbare şi la adăpsotul digului făcut de vieţi secerate din fiinţa neamului românesc, apusul a putut urma liniştit drumul ascensiunii şi a marilor realizări uitând mereu de massa de anonimi care s'au jertfit pentru tihna lui. Bazat pe această realitate istorică poetul poate cânta: „Tot acest occident maiestos, tot ce durează: splendori, bucurie, noroc, s'a ctitorit din prisos geto-dac: e dăruire de sânge şi har a neamului meu, jertfitor peste veac, sădit la margini de lumi de hotar." Sunt de ajuns câteva viersuri, ticluite cu mână de maestru, pentru a contura rolul de vaste proporţii pe care poporul român l-a avut în drama istoriei universale. Şi acest rol de ctitor de bine şi diguitor de rele poporul român îl joacă şi azi ca în atâtea momente grele ale istoriei sale de jertfitor peste veac.

Poetul nu uită în poemele sale nici pe fraţii care gustă pânea durerii pe drumuri de pribegie sau în ţara suferinţei şi a visurilor româneşti.

Poeziile adunate în „Poeme pentru Fraţii mei" sunt ca o armonie în care se oglindesc şi se interpretează simţiri adânci şi dorinţe arzătoare. In ele fiecare român află ceva din sbuciumul şi idealul propriu. De aceea sunt o creaţie artistică pe care cu greu o va putea nimici dintele vremii.

Pancraţiu POPA

BULETINUL CĂRŢII

PAUL LAHOVARY: „Vântoasele", roman, în Colecţia Lectoratului Român a Universităţii din Lisabona, 203 pagini, Editura „Fernandes", 1953.

Vom reveni cu o recenzie.

Amintim cu această ocazie că în acelaşi colecţie au mai apărut, în limba română:

1. — **M. EMINESCU: „Poezii",** Editura „Fernandes", 1950.

2. — **ION STEGARU:** „Din poezia Rezistenţei româneşti"; **ONOFREI PUŞCĂRIAŞUL:** „Poeme din închisoare", cu o prezentare de Victor Buescu, Lisabona, 1952.

3. — **VICTOR BUESCU:** „Atol", poeme; Lisabona, Editura „Fernandes", 1953.

*

AL. RUSSO: „Cântarea României", Londra 1952, 49 pagini; ediţie îngrijită de Prof. Grigore Nandriş, în cadrul Secţiei din Exil a Societăţii pentru Cultura şi Literatura Română.

Corespondenţa destinată redacţiei ziarului

Stindardul

rugăm a se trimete la adresa:
Postfach 440, Innsbruck II, Austria.

Cântec de Jale*)

Pe o cumpănă la fîntînă
Cîntă o pasăre bătrînă
Cîntă, cîntă şi suspină
C'a rămas ea străină.
A crescut rînduri de pui
Şi-a rămas a nimănui.
Şi-a stricat picioarele
Prin toate răzoarele.
Şi-a strîns semănătură
Şi-a dat la pui la gură
Pînă ce au făcut pene bune
Iar apoi au sburat la ceia lume.
Şi la slăbiciunea sa
N'are cine-o căuta.

*) Auzit de Armata română în Comuna **Moldovanca,** districtul Krasnodar (Caucaz), în 1942. Locuitorii acestei comune erau toţi Români, în cea mai mare parte originari din judeţul Cahul, deportaţi după 1878. Bătrânii nu ştiau o vorbă rusească. Pentru ei, orice ostaş român era **dorobanţ.** In 1943, au fost readuşi în Ţară. Nimeni nu ştie care le- a fost soarta la sosirea „liberatorilor"... Erau peste 3000.

Doine din Basarabia

I

Muscăleşte-oiu învaţa,
Când eu limba mi-oiu uita,
Când o creşte grâu în tindă
Ş'a ajunge spicu 'n grindă,
Când o creşte grâu în casă,
Ş'a ajunge pâne 'n masă.

II

Inima-mi e cu lăcată,
Când aş descuia o dată,
Ar cunoaşte lumea toată,
Cât amar şi cât venin
Bea inima la străin.

Columna lui Traian, II (1871) no. 5, pp. 18—19.

„Să nu ni se vorbească, în aceste momente, de ortodoxie, căci dacă am permite ca ortodoxia să iasă din biserică şi să intre pe tărâmul politic, cred, cu d. Maiorescu, că am cădea în braţele Rusiei, şi ce sunt acele braţe noi o ştim, o ştim aşa de bine, încât ne întrebăm când sunt ele mai periculoase, atunci când ne strâng cu ură, sau atunci când ne strâng cu drag?"

Petre P. CARP

Discurs ţinut la Cameră, în şedinţa din 28 Sept. 1879.

Alecu Russo

In **Introducerea** la **Cântarea României** de Al. Russo (Societatea p. Cultura şi Literatura Română, Londra 1952), Dl. Prof. Grigore Nandriş scrie următoarele:

„Despre viaţa lui Alexandru Russo ştim puţin. Nu ştim când, nici exact unde s'a născut. In **Amintirile** sale Russo ne vorbeşte de satul basarabean, în care a văzut lumina soarelui şi unde a copilărit: „...dulce luceşte între flori şi raze aurite... un sat frumos, răschirat între rădăcini şi copaci pe o vale a codrilor Bâcului, cu un păr mare în mijloc. Codrii erau odată aşezare de apărare ca plăieşia munţilor, salbă de smaragd a Basarabiei..."

Tatăl său se numia Iancu Donici. Mama, vară cu Iancu, se trăgea din aceiaş familie de vechi cărturari, cari au ilustrat istoria Moldovei. Donici avea o moşie şi în judeţul Hotinului, la Noua Suliţă, nu departe de Cristineştii Hăşdăilor, alt neam de cărturari moldoveni.

Familia Donici adoptă numele Rusu când trecu, în 1828, din Basarabia robită în Moldova liberă. Alecu a copilărit în judeţul Neamţului şi în munţii Bucovinei, unde tatăl său avea o moşie la Negrişoara. Legătura lui strânsă cu satul şi cu muntele explică dragostea lui Russo pentru cântecul popular, pe care el cel dintâi l-a cules. Coleg de şcoală cu Cuza Vodă, văr al doilea cu Costache Negri, amic al lui Alecsandri şi Bălcescu, el se găseşte în prima linie a luptătorilor pentru libertate şi unire.

In 1848, Russo fu închis la Soveja, apoi trecând în Transilvania, fu înarcerat de Unguri în Cluj. Scăpând de aici trece în Bucovina, unde îşi aşezaseră cartierul generxal ceilalţi revoluţionari moldoveni, adăpostiţi de Hurmuzăcheşti în Cernăuţi şi la moşia lor Cernauca de peste Prut. De aici prin Viena s'a întors în ţară, de unde pleacă la Paris. In 1850 se întoarse în Moldova pentru a practica advocatura, probabil în Iaşi, unde muri în Ianuarie 1859, fără să vadă Unirea, pentru care a luptat toată viaţa (cf. P. V. Haneş: **„AL. RUSSO",** Bucureşti, 1930).

Basarabia pământ românesc

de Ion POPINCEANU

> Născut peste Prut, în Basarabia, crescut în atmosfera cea muscălească t z a r o d o x ă, pe care am detestat-o pretutindeni şi am urît-o totdeauna: în liceu, la universitate, în cercuri culturale, eu n'am iubit niciun profesor, considerându-i pe toţi ca duşmani, numai şi numai pentrucă erau Muscali. Singurul meu dascăl a fost tatăl meu, dela care prin iubire am învăţat a fi Român şi creştin, căpătând puterea de a transmite altora flacăra naţionalismului şi religiunea immortalismului. Toate scrierile mele fără excepţiune a fost o şcoală de Românism, o şcoală din care au ieşit câţiva elevi ai mei de care sînt mândru... In Rusia eu nu m'am specializat în nimic, decât numai doară la o facultate juridică — Dreptul muscălesc! cum s'ar zice: justiţia câinilor turbaţi.
>
> **B.-P. HAŞDEU: Prefaţă**, N. I. Apostolescu, **Studii.** Bucureşti, 1904, p. III

Istoria mult încercatului nostru popor se poate împărţi în trei mari perioade. Prima începe cu formarea lui, prin colonizarea ţinuturilor sud-dunărene şi a Daciei de către Romani. A doua perioadă începe cu invazia Slavilor, în secolul 6, în părţile locuite de Români. Prin această invazie se schimbă întreaga structură a neamului nostru. Cu încetul pierdem contactul cu romanitatea apuseană şi rămânem o insulă romană izolată, înconjurată de o mare slavă. La sud-vest apar Sârbii, Croaţii şi Slovenii; la sud Bulgarii; la est Rutenii şi mai târziu Ruşii; la nord Polonii. A treia perioadă, însfârşit, reprezintă reluarea contactului cu Apusul latin, cu Italia şi Franţa mai ales, începând cu secolul 18 şi durând până în zilele noastre. Intreruperea temporară actuală a acestui contact firesc, prin subjugarea României de către colosul slavo-mongolo-bolşevic, va însemna o pată întunecată şi o rană dureroasă în istoria poporului nostru. Acest contact însă se menţine totuşi, în parte, prin opera cărturarilor noştri aflaţi în exil, în ţările lumii libere.

Intregul pământ românesc a avut atât de mult de suferit în decursul secolelor, dar cea mai greu încercată a fost partea de est şi de nord-est a ţării noastre, Basarabia şi nordul Bucovinei, aflate şi astăzi direct sub cnutul barbariei roşii.

Pământ mănos şi binecuvântat de Dumnezeu, ţinutul dintre Prut şi Nistru a fost locuit din timpuri străvechi de Românii ce coborau din Carpaţi, căci acest ţinut este o prelungire a regiunii carpatine. Aceşti Români au dat aici peste aşezăminte omeneşti rare, dar vechi, din timpul Dacilor şi dinainte de ei, căci ştiut este că Dacii s'au întins până dincolo de Nistru, iar în sud aveau cetatea preromană Tiras, astăzi Cetatea Albă, numită mai târziu de Turci Akerman.

Păstorii români carpatini, coborând iarna cu turmele lor spre şes, treceau uneori şi peste Nistru, o parte din ei rămânând cu totul acolo (până prin Crimea), iar în nord ajungeau până în câmpiile Galiţiei.

Geologii, geografii şi istoricii au stabilit că Europa se termină de fapt cu linia ce leagă Marea Neagră, prin Nistru şi Vistula, cu Marea Baltică. Dincolo de Nistru începe imensa stepă rusească, aparţinând geologic Asiei. Vechea Moldovă cuprindea deci nu numai Moldova de azi, ci şi Basarabia şi Bucovina.

Numele de Basarabia apare abia târziu în istorie. Basarabenii nu-l cunosc şi recunosc nici astăzi, căci ei îşi zic, cum şi-au zis totdeauna, Moldoveni. Sudul Basarabiei, numit şi Bugeac, fusese anexat Munteniei de domnitorul Basarab, întemeietorul Principatului. El numeşte ţinutul cucerit, începând dela delta Dunării şi până la nord de Chilia, B a s a r a b i a. Cel mai ilustru dintre urmaşii lui, Mircea cel Mare, cuprinde în titulatura lui de domnie şi aceste ţinuturi: „Io Mircea, Mare Voievod şi Domn, cu mila lui Dumnezeu şi cu darul lui Dumnezeu stăpânind şi domnind toată ţara Ungro-Vlahiei şi părţile de peste munţi, î n c ă ş i s p r e p ă r ţ i l e t ă t ă r ă ş t i şi Amlaşului şi Făgăraşului, herţeg şi Banatului de Severin, Domn, ş i d e a m â n d o u ă p ă r ţ i l e d e p e s t e t o a t ă D u n ă r e a p â n ă l a M a r e a c e a m a r e şi cetăţii Dârstorului stăpânitor". Intregul ţinut, întreaga provincie a fost numită Basarabia abia în 1812 de către Ruşi, prin anexarea ei în urma războaielor napoleoniene, pentru a o despărţi astfel definitiv de Moldova.

Ruşii au avut totdeauna ochii îndreptaţi asupra acestei părţi a Moldovei, căci prin cucerirea ei îşi puteau pune mai uşor în aplicare planurile de expansiune spre Vest şi de stăpânire a gurilor Dunării. Ei au susţinut însă, şi mai susţin, că nu au răpit Moldovenilor acest ţinut, ci l-au obţinut dela Turci. Drept este că întreaga Moldovă era pe atunci sub suzeranitate turcească, dar Turcii n'aveau nici un drept să cedeze o parte din Moldova. Cronicarul Ion poezia lui e poezia noastră, cântecele şi doi- Neculce spune în cronica sa, vorbind de cererea Poloniei ca Turcii să le dea Moldova, că aceştia au răspuns că nu le-o pot da, c ă c i e a e s t e l i b e r ă, s u p u s ă d e b u n ă v o i e l o r ş i n u c u c e r i t ă c u s a b i a. Dar Turcii nu s'au prea ţinut de acest principiu, căci în 1775 au vândut partea de nord a Moldovei împăratului austriac, iar domnitorul Grigore Ghica a plătit cu capul împotrivirea sa la această vânzare şi răpire. Turcii cuceriseră, e drept, în secolul 16, sudul Basarabiei, Bucceacul, recolonizandu-l în parte şi întărindu-l din punct de vedere militar. Se ştie că Ştefan cel Mare a murit din cauza unei răni care-l chinuise ani de zile şi pe care o primise luptând contra Turcilor sub zidurile cetăţii Chilia, căci ţinta de totdeauna a domnitorilor Moldovei a fost m e n ţ i n e r e a ţ ă r i i î n t r e g i, î n t r e C a r p a ţ i, C e r e m u ş, N i s t r u, M a r e a N e a g r ă ş i D u n ă r e. Şi aceasta n'a fost uşor, căci acest ţinut al Moldovei de jos era râvnit din toate părţile, aşa că pentru a-l apăra dintr'o parte, ei erau nevoiţi să se alieze cu cealaltă parte.

Pericolul cel mare a venit însă abia când Ruşii au început să se închege ca mare Stat european, căci de atunci înainte m a i p u t e r n i c, m a i p e r f i d ş i m a i l a c o m d u ş m a n d e c â t R u ş i i, p o p o r u l r o m â n n'a a v u t a l t u l. Ei erau, cum spune o vorbă românească, „cu crucea'n sân şi cu dracu'n inimă". Turcii şi Tătarii erau păgâni, de altă lege, Ruşii ne erau fraţi de aceeaşi credinţă!

Acelaşi cronicar Neculce, care în cronica sa ne arată cel mai bine cine ne erau Ruşii, spune că Petru cel Mare s'a înţeles cu domnitorul Cantemir ca „g r a n i ţ a ţ ă r i i M o l d o v e i s ă f i e N i s t r u l ş i B u g e a c u l, c a ş i t o a t e c e t ă ţ i l e s ă f i e a l e M o l d o v e i". Aceasta în anul 1711. Dar în 1812 Ruşii nu mai voiau să ştie de această învoială.

Să vedem cu ce drept pretind Ruşii stăpânirea asupra Basarabiei. C u c e l i s t o r i c n u, căci când au ajuns ei la Nistru, Românii erau acum de sute de ani băştinaşi acolo. C u c e l e t n o g r a f i c î n c ă n u, căci chiar după o statistică rusească, întocmită de Petru Keppen şi publicată în 1855 de către Institutul Geografic Ţarist, se aflau în anul 1834 în Basarabia, dintr'o populaţie de 469.783 de capete, 406.188 Români sau Moldoveni, deci peste 86%. De atunci raportul s'a schimbat, căci Ruşii au adus fel de fel de alte naţii în Basarabia, dar elementul românesc a rămas totdeauna covârşitor. Nu mult după anexarea din 1812 au venit în Basarabia colonişti germani (în Cetatea Albă şi Tighina), au venit apoi Francezi şi Elveţieni, au venit Bulgari din Balcani. I n a n u l 1862, tot după o statistică ţaristă, R o m â n i i f o r m a u î n c ă t r e i s f e r t u r i d i n p o p u l a ţ i a B a s a r a b i e i. Această statistică spune amănunţit că judeţele Chişinău, Bălţi şi Soroca sunt curat moldoveneşti, în Hotin există pe lângă ei Ruşi şi Ruteni, iar în sud există şi alte naţii venite nu de mult încolo. După o altă statistică, publicată de I. Nistor în a sa „Istorie a Basarabiei", existau în Basarabia pe lângă 419.240 Români, 30.000 Ucraineni şi 6.000 Lipoveni. Sovieticii au alcătuit şi ei în 1923 o statistică, prin care constată că procentul Moldovenilor în Basarabia este de 56, pe când 44% sunt alte naţionalităţi. Insfârşit, după statistica noastră ultimă din 1938, Basarabia avea 3.130.000 locuitori, dintre care 52% Români, 12,3% Ruşi, 11% Ucraineni şi Ruteni, 7,2% Evrei, 5,7% Bulgari, 3,4% Găgăuţi, 2,8% Germani şi 1,4% alte naţionalităţi. Această statistică nu se deosebeşte aproape de loc de cea întocmită în anul 1930.

Dreptul de promotori ai culturii în Basarabiae şi-l pot aroga şi mai puţin barbarii moscoviţi, căci B a s a r a b i a a f o s t o p r o v i n c i e î n a p o i a t ă t o c m a i d a t o r i t ă o c u p a ţ i e i l o r d e p e s t e 1 0 0 d e a n i. Moldoveanul, atât cel din Basarabia, cât şi cel de peste Nistru, n'a privit nici când spre Petrograd sau Moscova şi n'a aşteptat nimic bun de acolo. Arta poporului român din Răsărit se leagă puternic de cea a întregii românimi, tateturcească, dar Turcii n'aveau nici un drept nele lui sunt ale noastre româneşti, mănăstirile şi bisericile lui sunt zidite de voievozii Moldovei, de ei sunt ridicate şi măreţele cetăţi de-a-lungul Nistrului, iar poeţii, scriitorii şi învăţaţii basarabeni sunt Români, şi nu Ruşi. Români sunt. şi Români cu care ori când şi ori unde ne putem mândri, un Alexandru Haşdeu, Bogdan Petriceicu Haşdeu, Costache Stamati, Alexandru Donici, Alecu Russo şi mulţi alţii.

Cu aceste nume, cu aceste date şi cu conştiinţa dreptăţii noastre seculare, călcată azi din nou în picioare, vom reveni în faţa judecăţii lumii libere şi civilizate şi Basarabia va trebui să fie recunoscută din nou ca ceea ce n'a încetat nici odată de a fi: v e c h i u p ă m â n t r o m â n e s c, c a r e r o m â n e s c t r e b u e s ă r ă m â i e.

*

Pentru cei ce s'ar ocupa cu problema Basarabiei, dăm câteva indicaţii bibliografice, atât speciale, cât şi generale, în care Basarabia este amintită sau tratată.

Zamfir Arbore, Rusia ţaristă, asupritoarea popoarelor, Bucureşti.
Idem, Basarabia în secolul 19, Bucureşti 1898.
N. Arnăutu, Noi şi Ruşii, Buenos Aires, 1952.
E. Beau de Loménie, Naissance de la nation roumaine, Bucureşti 1937.
G. Bezveconi, Scriitori basarabeni moderni, Chişinău 1938.
I. Bogdan, Vechile cronici româneşti până la Ureche, Bucureşti 1891.
A. V. Boldur, La Bessarabie et les relations russo-roumaines, Paris 1937.
Idem, Istoria Basarabiei, 3 vol., Chişinău 1926.
G. I. Brătianu, Moldova şi frontierele ei istorice, ed. 2. Bucureşti 1941.
Idem, O enigmă şi un miracol istoric: poporul român. Bucureşti 1940.
D. Cantemir, Descriptio Moldaviae, Bucureşti 1872.
St. Ciobanu, Cultura românească în Basarabia sub stăpânire rusă, Chişinău 1923.
Idem, Basarabia, Chişinău 1926.
C. V. Clark, Bessarabia, New York 1927.
„Cronica Românească", New York, April 1952.
I. Frunză, Basarabia, drepturi şi realizări româneşti, Bucureşti 1941.
C. C. Giurescu, Istoria Românilor, 2 vol. Bucureşti 1935—1937.
N. Iorga, Chilia şi Cetatea Albă, Bucureşti 1900.
Idem, Neamul românesc în Basarabia, Chişinău 1926.
Idem, Istoria Românilor, 10 vol. Bucureşti 1936—1939.
B. Krupnickyi, Geschichte der Ukraine, Leipzig 1939.
Ion Neculce, Letopiseţul Ţarii Moldovei, ed. Al. Procopovici, Craiova 1930, 2 vol.
Ion Nistor, Istoria Basarabiei, Cernăuţi 1923.
G. Oprescu, L'art du paysan roumain, Bucureşti 1937.
Al. Philippide, Originea Românilor, 2 vol., Iaşi 1923—1928.
Radu Rosetti, Pământul, sătenii şi stăpânii în Moldova, Bucureşti 1907.
N. P. Smochină, Die Rumänen in Sowjetrußland, Iaşi 1939.
A. D. Xenopol, Istoria Românilor din Dacia Traiană, 4 vol., Bucureşti.

Romance din Comuna Mălăeşti, judeţul Tiraspol, Transnistria.

ALTE TIMPURI, ALŢI OAMENI...

Născut la 11 Noemvrie 1845, la Trinca, în judeţul Hotin, Vasile STROESCU era boer de viţă veche. Părinţii săi, dispuşi să accepte fără crâcnire stăpânirea muscălească, l'au trimis să'nveţe carte numai prin şcoli ruseşti, la liceele din Kamenetz-Podolsk şi din Odessa. A făcut şi studii universitare Vasile Stroescu, la Moscova, Petersburg şi la Berlin. La terminarea lor, guvernul Ţarului l'a numit, în 1867, judecător la Hotin, unde a avut ocazia să-l cunoască pe Haşdeu.

Din clipa aceea, Stroescu a început să clădească, cu propriile mijloace, şcoli româneşti, la început în Basarabia, apoi şi în Transilvania, acordând în acelaş timp burse studenţilor din toate provinciile româneşti aflate sub stăpânire străină. Şi nu-s puţini la număr acei care au ajuns departe, învăţând carte cu banii acestui înflăcărat român...

După Unirea din 1918, pe care Vasile Stroescu a avut fericirea s'o vadă înfăptuindu-se, ardelenii i-au arătat recunoştinţa, alegându-l senator în Transilvania. A fost chiar şi Preşedinte de vârstă al primului Senat al României Mari.

Simţind că i se apropie sfârşitul, Vasile Stroescu a lăsat întreaga sa avere României, printr'un testament conceput în termeni simpli, fără sforăituri patriotarde.

A murit aşa cum a trăit, în cea mai desăvârşită modestie, într'un pat de trupă, la Spitalul militar „Regina Elisabeta" din Bucureşti, în 1926.

Noutăţi din Basarabia

◆ **A început „vacanţa de primăvară" în Basarabia ocupată.** — Postul de radio Chişinău, în emisiunea sa din 25 Martie 1954, anunţa că „azi a început vacanţa de primăvară a copiilor".

„Guvernul RSS Moldoveneşti", în marea sa dragoste faţă de „copii moldoveni", a plănuit o întreagă serie de manifestări culturale şi sportive cu această ocazie. Astfel „ei (şcolarii) vor vizita muzeele, bibliotecile, cinematografele, teatrele şi sălile sportive din Chişinău. Mii de şcolari vor lua parte la olimpiadele raionale de activitate artistică şi la olimpiada orăşănească."

Toate acestea „pentru a îmbogăţi cunoştinţele culturale şi artistice" ale bieţilor copii de dincolo de Nistru. Guvernul sovietic însă nu uită să acorde şi o pregătire pre-militară în cursul acestei „vacanţe de primăvară". Căci, spune tot Radio Chişinău din aceaşi zi, „s'a plănuit să se organizeze în zilele vacanţei, întreceri sportive interesante, întreceri între comandele (?) de Wolley-ball şi întreceri de tragere la ţintă". (FEP)

◇ **Radio Chişinău confirmă deportărie de Români-Basarabeni.** — In emisiunea sa din 22 Martie 1954, postul de Radio Chişinău a vorbit despre „existenţa unui mare grup de kolhoznici moldoveni, care lucrează în pădurile din regiunea Arhangelsk".

Desigur, postul de radio se abţine să ne spună **în ce fel** au ajuns aceşti „kolhoznici moldoveni" tocmai în pădurile din regiunea Arhangelsk şi nici dacă acest „mare grup" se va reîntoarce vreodată în Basarabia.

După câte ştim noi, kolhoznicii sunt obligaţi să lucreze pământurile kolhozurilor lor; ori — până acuma cel puţin — încă nu am aflat despre existenţa unor kolhozuri din Basarabia... cu pământuri la mii şi mii de kilometri de Nistru. Se pare că tovarăşii dela radio Chişinău au vorbit ceva mai mult decât trebuia, confirmând astfel, odată mai mult, adevărul asupra deportărilor masive de Români din Basarabia departe, în regiunile îngheţate dela Nord. (FEP)

◆ **Cât mai multe cărţi de indoctrinare!** — La 20 Martie 1954, radio Chişinău a anunţat că „în cursul anului 1954 Editura de Stat Moldovenească va publica 112 cărţi". O parte din aceste cărţi vor fi scrise în limba rusă, o altă parte în limba română („moldovenească").

Accentul este pus — ca dealtfel oriunde în imperiul sovietic în momentul de faţă — pe agricultură: 52 din aceste cărţi vor fi dedicate problemelor agricole. (FEP)

◇ **„Muzică moldovenească".** — La Conservatorul de Stat din Chişinău s'a deschis un nou curs de istoria muzicei moldoveneşti. Cursul are ca profesoară pe o oarecare Axionova.

Cursul se ocupă de două etape din istoria muzicei moldoveneşti: până la 1917 şi după 1940 („cultura muzicală sovieto-moldovenească").

Vezi Doamne, sub regimul burghezo-moşieresc din România, Românii din Basarabia nu cântau! (FEP)

Mulţumin recunoscători compatrioţilor care, răspunzând la apelul nostru, ne-au trimis costul abonamentului. Ţinem să menţionăm în mod deosebit grupul Românilor din Belgia. Totuşi numărul acelora rămaşi în restanţă este încă mare.

Avem de încasat dela acei care au primit gazeta până acuma suma de

1.368 Dolari U.S.A.

Abonamentul la „STINDARDUL" est minim, tocmai pentru a putea fi plătit de oricine.

Facem o nou şi stăruitor apel: Ajutaţi-ne! Trimeteţi neîntârziat costul abonamentului, prin cek postal internaţional, la adresa: Dr. Peter Belej-Verlag, Amt München, Nr. 912 02 (cu menţiunea „Für STINDARDUL"), sau pe adresa Redacţiei: Innsbruck II, Postfach 440, Austria.

Pentru sume mai mici se pot folosi şi cupoane poştale internaţionale.

Herausgeber und für den Inhalt verantworlich:
Dr. Emil Ionescu, Innsbruck (Östererich)
Druck: Dr. Peter Belej, München 13, Germany

Presa sovietică de limba română

„Experienţa Marei Uniunii Sovietice" nu este o frază goală în RPR, ci un eufemism menit să acopere o oarbă servitute. Amploaiaţii bucureşteni ai Sovietului Suprem caută să se convingă pe ei înşişi cu toată seriozitatea că „aplică", „traduc în viaţă", „adoptează" şi „difuzează" cu mult gust şi personalitate „metodele sovietice". (Cam la fel gândesc, pe limba lor, şi Başchirii ori Uzbecii dela Alma-Ata.) In realitate „agitatorul", „sindicalistul", „membrul de partid" nu săvârşeşte în mod original nici cel mai banal act. Dela speculaţiile materialist-dialectice până la îmbălegarea ţarinei, totul se sprijină pe „clasicii marxism-leninismului".

Presa RPR oglindeşte imaginea cea mai fidelă a acestui servilism promovat virtute civică.

Se ştie că tehnica de tipărire a **Pravdei** este următoarea. Pentruca niciun colţişor al Uniunii să nu rămână nebinecuvântat în fiecare dimineaţă de „cuvântul Partidului", în zori decolează de pe aerodroamele Moscovei avioanele postale încărcate cu matriţele ziarului; tipografiilor celor mai îndepărtate nu le rămâne decât să fixeze calandrul şi să pună în mişcare rotativele: în câteva ore ediţia locală a **Pravdei** e gata. Răsfoind **Scânteia** ni se resfiră prin faţa ochilor un film: se face că în fiecare dimineaţă soseşte la Băneasa matriţa expediată de **„Izdatel'stvo Pravdy"**, tov Kolpaci, şeul rusnac al aeroportului, răcneşte câteva ordine, „responsabilul" preia grăbit preţioasa încărcătură şi se năpusteşte în direcţia hipodromului; lasă în urmă „Dor de ducă", Gara Mogoşoaia, Vila Minovici şi stopează pe dreapta în faţa „Casei Scânteii" — copie arhitectonică a Universităţii din Moscova, la rândul ei un fel de caricatură uzbecă a lui Westminster Abbey. Şi totuşi lucrurile nu se întâmplă aşa deşi ai putea jura: paginaţia, culoarea uşor verzuie a cernelii, hârtia de proastă calitate, stilul — toate sunt gemene în **Pravda** şi **Scânteia.** Ultima se deosebeşte de prima numai prin limbă, şi încă şi aceea! Mă cutremur, încep să n'o mai înţeleg. Când nu pricep un cuvânt al jargonului reperist îl caut în dicţionarul rus-francez al lui Pototskaja (ediţia IV, Moscova, 1953) şi mă lămuresc pe dată. Nu, Ehrenburgii, Korneiciucii şi Fadeevii — iartă-mă, candide lector, dar aşa îi cheamă — n'au nevoie să se obosească. Aplicând o largă descentralizare ei au găsit la Bucureşti simbriaşi indigeni care fac treabă de traducători.

Paralelismul dintre presa sovietică şi cea reperistă lasă să se întrevadă un postulat fundamental: niciun ziar la Bucureşti fără unul corespondent la Moscova; cele de prisos se suprimă, cele inexistente se crează. Aşa dar avem (adică, au):

URSS	RPR	
Pravda	**Scânteia**	(Organele respectivelor Comitete Centrale.)
Trud	**Munca**	(**Viaţa Sindicală,** a fost rebotezată la 17 Aprilie 1953 pentruca să traducă numele „naşului".)
Komsomol'skaja Pravda	**Scânteia tineretului**	(Respectiv, organ al **Komsomolului** şi al UTM-ului.)
Pionerskaja Pravda	**Scânteia Pionierului**	(Al doilea ziar şi-a schimbat numele la 26 Aprilie 1953, din **Pionierul.**)
Bolševik	**Lupta de clasă**	(Organe teoretice ale Partidelor.)
Molodoi bolševik	**Tânărul leninist**	(Organe, tot teoretice, pentru tineret.)
Technika molodeži	**Ştiinţa şi tehnica pentru tineret**	(Popularizare ştiinţifică.)
Bloknot agitatora	**Carnetul agitatorului**	
Krokodil	**Urzica**	(Reviste satirice. Reperiştii vor să pozeze ca vegetarieni.)

Şi am putea continua până la epuizarea listei. Fireşte paralelismul nu-i încă perfect — o adevărată copie conformă. Mai există încă „deficienţe", pentru a întrebuinta un cuvânt scump autocriticei. Spre exemplu **Universul** cu numele său cosmopolit, care nu avea un ilustru patron nici măcar la Vladivostok, a trebuit să dispară. Alte fiţuici încă nu s'au născut, dar miciurinist stând şi judecând lucrurile trebue să se nască. Nu există pe malurile Dâmboviţei un ziar **Ştirile** care să corespundă lui **Izvestija.** Situaţia nu poate dura pentrucă „experienţa..." vezi mai sus.

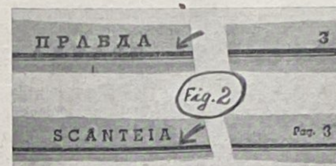
Am putea face o minuţioasă analiză tehnică şi artistică a acestor publicaţii: **Scânteia Pionierilor** se tipăreşte în două tonuri roşu şi negru caşi **Pionierskaja Pravda; Tânărul leninist** împrumută dela fratele său mai mare formatul in-octavo şi coperta gălbue semiflexibilă; **Urzica** apreciază în totul culorile ţipătoare din **Krokodil;** în schimb **Flacăra** ca şi **Ogonjok** preferă tonurile pastel... Ne mărginim să dăm mai jos schema paginei întâi din **Scânteia** şi din **Pravda:**

Titlul	Sumarul ziarului, ori o lozincă.	
Editorial	— Desbateri publice: congrese, procese, meetinguri (reportaje mari) — Hotărîri de Stat: legi, comunicate. — Scrisori către „conducătorul iubit".	Ştiri interne (maj. din producţie) Din ţările de „dem. pop." Inovaţii, întreceri socialiste. Progresul colectivizărilor. Denunţarea chiaburilor. Metode u lucru. Colectări.
Ştiri scurte: telegrame oficiale, comunicate, decrete, decoraţii, noi numiri.	Campanii de presă. Expoziţii. Vizite străine. Fotografii din producţie, noi construcţii, stahanovişti.	

Şi pentruca să nu ni se spună că lucrăm neştiinţific iată şi câteva fotografii. In figura no. 1, reproducând titlurile respective din **Pravda** şi **Scânteia,** observa fi corpul de literă, legendele şi aranjamentul „artistic" ale decoraţiilor, datelor etc.

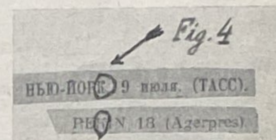
Figura no. 2 reprezintă capul de pagină:

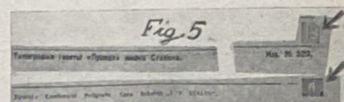
Detaliu măgulitor, să fie la ei, **Izvestija** transcrie româneşte cu litere ruse lozinca binecunoscută „Proletari"... etc.

In semn de omagiu, **Scânteia** introduce o literă a alfabetului rus, **K,** în plin alfabet latin:

In sfârşit „la închiderea ediţiei" se procedează la fel:

Dacă am trece acum la analiza continuţului din punct de vedere al limbii am lua linguiştilor pâinea dela gură; ne vom mărgini să punem pe două coloane o serie de expresii-clişeu:

Pravda	Scânteia
Mogučaja sila sorevnovanija...	**Puternica forţă a întrecerilor...**
Pod znamenem družby narodov...	**Sub steagul prieteniei între popoare...**
K novym uspecham...	**Spre noi succese...**
Delo vsech narodov mira...	**Cauza tuturor popoarelor lumii...**

„Mon imitation n'est pas un esclavage" (Imitaţia mea nu-i sclavie) răspundea La Fontaine acelora care-i reproşau împrumuturile din fabulele sale. Fraza este, evident, anti-sovietică! Mimetizarea URSS-ului este o „datorie de onoare" în „republicele populare". Cine ştie, poate că Dante însuşi ameninţat cu exilul nu la Ravenna ci la Šeljabinsk, s'ar grăbi să declare că a învăţat să scrie terţine dela Majakovski.

O. I. MIREA

Noua ortografie

Potrivit unui ucaz al „Prezidiului", la 1 Aprilie a intrat în vigoare noua ortografie a limbii române, care înseamnă un nou pas spre rusificare. Principalele modificări aduse de această sovrom-ortografie constă în:

1. Suprimarea lui **â** din **a** şi înlocuirea lui în toate cazurile cu **î:**
2. Suprimarea apostrofului şi înlocuirea lui în toate cazurile cu linioara.
3. Suprimarea lui **u** final (unghiu, voiu etc.)
4. Iotizarea unor cuvinte (idee, ideie, femee, femeie etc.)
5. Inlocuirea lui **s** cu **z** în prefixul **des** (dezmembrare, dezbatere etc.)
6. Numele de popoare, luni, zile, puncte cardinale se scriu acum cu literă mică. Numai **„poporul sovietic" se scrie cu literă mare.**

Deocamdată, stăpanirea a renunţat la „proiectul" întocmit de „academicieni" care, în conformitate cu faimoasa carte a „genialului" răposat, prevedea iotizarea pronumelor personale **(iel, iele, iei)** şi introducerea unei litere ruseşti în alfabetul român (**i** scurt).

„Normele ortografice îmbunătăţite" nu înseamnă decât o etapă. In această privinţă, ziarul **„Moldova Socialistă",** organul Comitetului Central şi al Comitetului orăşenesc din Chişinău al Partidului Comunist din Moldova şi al Sovietului Suprem al R.S.S. Moldoveneşti, ne lămureşte pe deplin, în articolul de fond **„Ortografia nouă a limbii moldoveneşti".** Dela înfiinţarea ei, această republică „moldovenească" a fost declarată „leagănul României Sovietice". Tot ce se întâmplă dincolo de Prut, se întâmplă, după oarecare timp, şi în R.P.R.

Iată ce se spune în ziarul mai sus amintit:

„Stabilirea ortografiei noi îi o ivire progresivă. Ea pune scrisul limbii moldoveneşti pe o puternică bază ştiinţifică. Prin stabilirea ortografiei noi se pune capăt nepotrivirlor în scrierea moldovenească. Introducerea ortografiei noi crează condiţii prielnice pentru îmbogăţirea limbii moldoveneşti, pentru ridicarea ei la un nivel cultural şi ştiinţific mai înalt.

Ocupanţii români au dăunat mult disfăşurării culturii moldoveneşti. **Ei au introdus cu deasila în Basarabia ŞRIFTUL LATIN, au romanizat limba moldovenească. Din primele zile ale stabilirii Puterii Sovietice în Basarabia îi înfăptuită trecerea scrierii moldoveneşti la ŞRIFTUL RUS. Aceasta apropie norodul moldovenesc de noroadele frăţeşti ale Marei Uniuni Sovietice. Tot în această vreme îi curăţită limba moldovenească de cuvintele şi termenii de salon romîneşti şi franţuziţi."**

Ţinta finală a tuturor acestor „îmbunătăţiri" este deci **şriftul rus,** pentru a se putea face apropierea de noroadele frăţeşti din „Marea Uniune Sovietică".

In prima etapă, linguiştii lui Deşt ne-au schimbat doar numele. Am devenit R o m î n i. Unii dintre noi sunt chiar din R î m n i c u l V î l c i i, de unde-i şi „Patriarhul".

*

In pag. 9: **„Moldova Socialistă** în facsimil. Este vorba de un număr apărut imediat după încorporarea Basarabiei la U.R.S.S. Astăzi acest ziar se tipăreşte cu **„şriftul rus".**

Peste prăpăstii de potrivnicie

(fragment)

de Aron **COTRUŞ**

Rusie,
hidră cu milioane de capete,
cu ochii şireţi
şi semeţi,
tu ne'nveţi
gata să stăm de luptă,
cu răsuflarea ruptă,
cu puşca sătulă-flămândă,
pe graniţa verde, la pândă...

din zarea văzduhului, destinului tău,
ni te uiţi fremătând,
ca'ntr'un tău,
în gând,
în blid...
şi ne faci să facem zid
din pofta de-apărare grea,
în faţa ta...
vom călca peste viaţă şi moarte...
vom creşte mai înalţi
ca toţi ceilalţi,
ca să vedem departe...
piepturile noastre se vor oţeli
zi de zi
pentruca ghiulele-ţi atinge să nu poată:
mulţimile ce, gloată după gloată,
cu pas haiducesc,
la spatele nostru, s'adună şi cresc...

desculţi —
ne-om încălţa cu bocanci şi opinci de oţel...
cu umblete la fel...

puţini —
vom creşte mulţi, tot mai mulţi,
pentruca ruşine să nu-ţi fie,
puternică, trufaşe Rusie,
că'n ale bătăliilor de mâine văpăi,
zece dintre roşii tăi flăcăi
înfruntă pe-unul singur dintre-ai noştri,

te aşteptăm în gând, în porniri,
cu mii de Horia şi de Cantemiri,
cu mers şi cu dârjenie făr'de pereche,
cu aceeaşi năvalnică fierbinţeală străveche...

în cutremurarea oarbă, adâncă,
Ioni uriaşi vor creşte ca din stâncă
şi, poate, n'o să ai nici tu Ivani destui,
să-i potoleşti pe-aceşti ciobani hai-hui,
în potrivnicia crâncenă a muntelui...

cruzimea ta cumplită şi rece
puea-va Dunărea până'n adânc s'o sece?...

Uralii ţi-or trimite oare-atâtea puşti,
să ne 'nchizi în vrerile-ţi lunatice ca'n nişte cuşti —
destrăbălate ciurzi de hoţi,
de boi, —
să'mpuşti
şi stârpi să poţi
vulturii şi şoimii toţi,
din noi,
de peste noi?...
ţi-or trimite stepele atâtea tunuri grele,
să mături Carpaţii cu ele?!...

sântem dintre cei ce nu se dau la o parte...
orice prăpăd ne-ar împarte,
orice sfârşit zdrobitor ar avea —
gata cu toţii de moarte
primim, neşovăelnici, lupta cea mai grea...

au la răspântia primejdiilor mari
n'am trăit vânjoşi, voioşi, voinici?!...
şi dăinuirea noastră-aici
peste cimitire de barbari,
peste urma de pârjol a Sciţilor şi-a Hunilor,
nu-i oare o minune a minunilor?!...

„Blăstăm asupra părinţilor voştri,
Care au făcut strâmbătatea...
Strâmbătatea izvoreşte din siluire,
Din pizmă, din jefuire şi din neştiinţă...
Legea dreptăţii e frăţia,
Şi ce frăţie poate fi între uliu şi prada lui?
Intre răpitul şi răpitor?
Intre dreptul şi nedreptul?
Până când mai puteţi,
Voi cei ce aţi călcat dreptatea
Grăbiţi a intra în calea Domnului,
Căci va sosi ziua izbândirei,
Ziua când vrabia se va lupta cu uliul
Şi-l va birui...
Şi într'adevăr zic vouă,
Acea zi s'au apropiat."

AL. RUSSO: „Cântarea României"

Bărbăţie românească

Dorobanţii de Gardă la Dalnik*)

Pe şoseaua ce trece prin Friedenthal şi duce la Odessa, cam la 5 Km. de Dalnik, se află cota 75,8. De aci, de pe această cotă, vedeai, în dimineţi clare, întreaga Odessă, cu coşurile ei de fabrici şi cu casele îngrămădite ca într'un amfiteatru, pe o întindere impresionantă. Având în stânga un grup de case, numite **Budtor Dalinski,** cătunul Dalinski, cu o puternică organizaţie defensivă, iar mai la răsărit şi

GENERALUL NICOLAE ŞOVA,
Comandantul Diviziei de Gardă la Ţiganca şi în faţa Odessei.

spre stânga şoselei, la punctul numit **Razv** (ruine) fiind un colhoz formidabil organizat, cota 75,8 alcătuieşte un sistem de apărare de neinvins, în faţa Dalnikului.

Străpungerea acestei poziţii părea cu neputinţă. Generalul **Şova,** comandantul Diviziei, dându-şi seama de riscul pe care l-ar fi prezentat o acţiune numai de front, a socotit ca acest atac să fie precedat de o acţiune care să pătrundă prin Razv, pe la colhoz, pentru întoarcerea sistemului de apărare al duşmanului.

In acest scop, Colonelul Ştefan **Opriş** primeşte ordinul ca, deosebit de acţiunea de front pe care o intreprindea cu regimentul său, să mai ia sub comandă încă două batalioane: Batalionul de asalt al Diviziei de Gardă şi un batalion afectat Diviziei, cu care să atace colhozul şi să cadă în flancul şi spatele dispozitivului inamic, uşurând astfel atacul de front şi aducând o degajare de forţe Diviziei din dreapta. Pentru împlinirea misiunii, postul de comandă al regimentului se mută în şanţul anticar, pe acelaş loc cu postul de comandă al Regimentului 2 Vânători de Gardă.

In urma unei pregătiri de artilerie, atacul începe în direcţia colhozului cu Batalionul de Asalt, comandat de Maiorul **Joiţa.** Batalionul era alcătuit din luptători unul şi unul, toţi dintre cei ce se oferiseră voluntari, din Regimentele de Gardă. Voinicii noştri se încleştară într'o luptă de titani. Prin fulgerări de tun şi vijelii de mitralieră, au trecut aceşti minunaţi ostaşi pentru ca, după 2 zile de atacuri şi contraatacuri, să reuşească să cureţe colhozul de rămăşitele inamice, capturând diferit material de război. Iată ce spune raportul operativ:

„Batalionul Gardă asalt a cucerit cu efective foarte reduse **(circa 80 oameni)** colhozul şi se află la liziera de Nord a acestuia. **Pentru azi are misiunea de rezistenţă pe loc, fără gând de retragere.**"

In acest timp, Regimentul 6 Dorobanţi de Gardă „Mihai Viteazul", atăcând viguros de front, reuşeşte să cucerească poziţiile inamice dela cota 75,8.

Iată câteva faze ale acestui atac aşa cum reiese din rapoartele operative ale comandantului grupării:

„Acţiunea de înaintare începută cu Regimentul 6 Dorobanţi de Gardă „Mihai Viteazul", încă dela ora 7 şi 30, a progresat frumos, atingând, cu Batalionul 3, linia drumului de care, dela Nord-Est de Razv, iar cu Batalionul 2 ajungând la 500 m. Vest de Razv. Pentru a nu fi stânjeniţi din flancul stâng de pintenul de rezistenţă al duşmanului dela Nord de şosea, s'a dat ordin ca alt batalion să înainteze hotărît spre Est şi să treacă la curăţirea terenului. Regimentul a presat spre Vest, împingând inamicul pe o distanţă apreciabilă."

Toate incidentele au fost rezolvate datorită elanului cu care împingeau ostaşii, electrizaţi parcă de ordinul comandantului lor. In ziua de 16 Septemvrie, atacul se reia la ora 5 dimineaţa şi progresează destul de satisfacător, deşi inamicul cedează foarte greu Trupa noastră însă, care se află dela 31 August în lupte cu inamicul, în prima linie, deşi obosită, reacţionează totuşi minunat la ordin şi împinge cu vigoare duşmanul care era hotărît să reziste până la ultimul om.

Prin aceste atacuri repetate şi chibzuit organizate, Regimentul 6 Dorobanţi de Gardă „Mihai Viteazul" reuşeşte că cucerească cota 75,8. Duşmanul este împins mai bine de 2 km. spre Dalnik. Este evident faptul că prin cucerirea acestui obiectiv, devin posibile operaţiunile următoare, operaţiuni care prefaţează atacul asupra Dalnikului. Se leagă de aceste biruinţe ale Regimentului de Gardă „Mihai Viteazul" un sentiment de legitimă mândrie, pe care îl trăesc acei ce au luat parte la lupte.

In preziua atacului dela Dealul Capela, în noaptea de 18/19 Decemvrie 1941, Locotenentul de rezervă DRĂGĂNESCU IOAN, tată a 9 copii, a atacat în fruntea companiei sale de vânători de munte, mai multe cazemate inamice, al căror foc stânjenea acţiunea batalionului din care făcea parte.

A reuşit să cucerească cazematele prin lupta la baionetă si grenadă.

Căzând grav rănit, îşi dă obştescul sfârşit după două zile.

Pentru vitejia sa şi înaltul său spirit de jertfă, îi aduc recunoştinţa Patriei şi îl citez prin Ordin de Zi pe întreaga armată.

Copii săi sunt îngrijiţi şi instruiţi de Stat.

ANTONESCU
MAREŞAL AL ROMÂNIEI

*) După **Jurnalul istoric** al Regimentului 6 Dorobanţi de Gardă „Mihai Viteazul".

„VĂ ORDON TRECEŢI PRUTUL"
Unitate de asalt româno-germană în aşteptarea orei „H", la Sculeni-Iaşi.

Mareşalul Alexandru Averescu

In anul 1859, când se înfăptuia Unirea, se năştea într'un orăşel din Sudul Basarabiei acela care avea să fie unul dintre cei mai iluştri comandanţi de oaste pe care i-a avut România: Mareşalul Alexandru Averescu.

Deabia ieşit de pe băncile şcolii, Averescu se înrola voluntar în Regimentul 8 Călăraşi şi participa la răsboiul din 1877/78, când fără intervenţia celor 4 divizii române, armatele Ţarului ar fi fost zdrobite de turci pe câmpiile Bulgariei. Drept recunoştinţă, România, care făcuse să se încline balanţa războiului, s'a ales cu pierderea celor trei judeţe din Sudul Basarabiei, inclusiv Ismailul, locul de naştere al lui Alexandru Averescu.

Dotat cu o inteligenţă sclipitoare, cu o memorie prodigioasă, de un sânge rece care mergea până la exces, sigur de sine, cunoscând la perfecţie 8 limbi străine, Averescu întrunea toate calităţile unui şef excepţional.

Clasificat mereu întâiul la şcolile militare din ţară, a fost apoi trimis să se perfecţioneze la Academia militară din Torino, pe care a absolvit-o în mod strălucit. In 1895 este numit ataşat militar la Berlin. La înapoierea din Germania preia comanda Regimentului 4 Roşiori, pe atunci în garnizoană la Bârlad. In această calitate este trimis de Regele Carol I într'o misiune specială în Rusia. Notele de călătorie le publică într'un volum care constitue un preţios studiu asupra Armatei ruse la acea epocă.

In 1907, tânăr general, Alexandru Averescu devine ministru de război. Comandant al Corpului I la Craiova, şef a Marelui Stat Major în campania din 1913, Averescu comandă o armată în 1916. In Carpaţi şi la Dunăre (operaţia dela Flămânda) înaltele sale calităţi militare capătă o strălucită confirmare.

Cea mai glorioasă biruinţă din tot războiul nostru de reîntregire, Averescu o obţine însă la Mărăşti (Iulie 1917), când în fruntea Armatei 2-a, rupe frontul inamic pe Suşiţa, pătrunde adânc în dispozitivul german, capturează un numar impresionant de prizonieri şi o cantitate considerabilă de material de război, acţiunea lui având atunci toate şansele să se transforme într'un marş biruitor spre câmpia Munteniei. Dacă o asemenea exploatare de succes n'a fost posibilă, aceasta s'a datorit tot ruşilor care, sub influenţa agitatorilor bolşevici, au stat pe loc, **lăsând flacurile române** descoperite.

Ofensiva dela Mărăşti a rămas însă o mare victorie românească, cu atât mai mare cu cât ea avea loc într'un timp când Armata română, care suferise pierderi grele în timpul retragerii din 1916, decimată şi de tifosul exantematic (adus tot de ruşi în Moldova), era redusă la un număr minim de unităţi (15 divizii de infanterie şi 2 divizii de cavalerie).

Sub comanda generalului Averescu, 6 din aceste divizii, alcătuite în bună parte din recruţi instruiţi în centre improvizate prin satele dn Moldova, au înfrânt atunci rezistenţa unor trupe de elită a căror comanda o avea un şef ilustru, Feldmareşalul Mackensen.

După victoria dela Mărăşti, Averescu devine figura cea mai populară din România.

Demisionând din armată, pe vremea guvernului Marghiloman, constitue în 1918 un partid politic, Partidul Poporului; face apoi parte dintr'un guvern de coaliţie, iar în 1920 devine prim-ministru, adus la putere de valul unei popularităţi aproape fără egal.

Dacă omul politic Alexandru Averescu n'a mai fost la înălţimea strategului, aceasta se datoreşte manevrelor unor vechi politicieni, care au vrut să-şi apere propriile lor poziţii. Nu vrem să stăruim nici asupra guvernării din 1926/27, când nu voinţa poporului a fost factorul care a determinat constituirea unui guvern Averescu.

Această guvernare se soldează totuşi cu un succes în politica externă. Datorită prestigiului şi intervenţiei sale personale, Averescu obţine din partea Italiei — ultima putere aliată care nu ratificase încă tratatul nostru de pace — recunoaşterea oficială a realipirei Basarabiei la România.

De atunci şi până în 1938, când a închis ochii pentru totdeauna, Alexandru Averescu şi partidul său nu au mai jucat niciun rol în politica ţării.

Infrângerile politice n'au întunecat însă niciun moment gloriosul prestigiu al soldatului. Deaceea, în 1929, ca o încoronare a carierii sale militare, i s'a atribuit, prin votul Parlamentului, gradul de Mareşal al României, distincţie care nu a existat în România până la el. A fost creiată pentru Averescu, care a atins astfel suprema treaptă a ierarhiei militare: el, basarabeanul ce pornise călăraş cu schimbul dintr'un târguşor uitat...

i. v. e.

27 Martie 1949

ILIE RADA

„De câte ori nu l'am rugat pe tatăl meu sămi repete povestirea ce mă vrăjise de mic copil! ... **„Tată, mai spune-mi încă odată cum treceai mesagiile dela conducătorii românilor din armata austro-ungară în liniile române!"** Şi tata nu se lăsa rugat. Cu vocea liniştită, fără înflorituri, îmi povestea acelaş episod din viaţa lui, care se împletea desigur cu destinul zbuciumat al neamului nostru, dar care nu fusese nici unde pomenit.

Cu aceste povestiri am crescut. Ele mi-au fost hrana sufletească şi îndemn în viaţă. De multe ori însă îmi spuneam că nu voiu avea niciodată ocazia să urmez exemplul tatălui meu.

Şi totuşi, Dumnezeu m'a ajutat să-mi port paşii pe aceleaşi urme. Conştiinţa îmi este astăzi împăcată şi nu regret nimic din cele ceam făcut înainte de a pleca din Ţară, pe vremea când eram ofiţer de Securitate. Câţi n'au fost oare anunţaţi de mine că vor fi arestaţi, înainte ca Securitatea să ajungă la ei acasă?... Câţi n'au scăpat de sub escortă şi pe câţi nu i-am ajutat să fugă chiar din închisori? Câţi ţărani din Bihor şi din Sălaj n'au scăpat de plata amenzilor ce-i sărăceau? Şi totuşi pe deplin mulţumit nu sunt. **Eu nu mi-am terminat misiunea.**

Vedeţi, Domnule Maior, ce înseamnă să fi fost hrănit de mic cu povestirile unor fapte de vitejie... O voce lăuntrică îmi spune mereu că n'am făcut încă **tot.** Vreau să fac mai mult pentru neamul acesta schingiut...

Am venit aici, în lumea liberă, pentrucă satrapii comunişti au aflat în cele din urmă dela cine pornesc ajutoarele şi cum reuşesc să scape atâţia dintre acei care erau urmăriţi. Am părăsit totuşi Ţara cu gândul de a mă reîntoarce şi de a încerca să stabilesc o legătură între cei care luptă în munţi şi acei din afară. Alte planuri nu am şi tot ce voiu face aici numai pentru atingerea acestui ţel voiu face."

...Şi povestirile faptelor se depănau. In ochii lui negrii treceau, rând pe rând, luciri blânde când îmi vorbea despre tatăl său, sau îmi povestea alt episod din „cariera" sa de ofiţer de Securitate. Aceiaşi ochi însă, scânteiau întunecat când pomenea de asupritori, de foştii lui „colegi" şi de stăpânii lor... Fălcile i se strângeau, într'o tremurare nervoasă... Işi frământa mâinile... N'am văzut un alt om care să sufere în aşa măsură pentru fraţii robiţi.

— „Da, trebue să plec. Acolo este locul meu şi nu-mi voiu găsi liniştea până ce nu voiu face şi acest pas. Eram pe punctul să-mi ajung scopul, dar un om a distrus tot ce clădisem cu muncă şi perseverenţă în cei doi ani de refugiu. Acum nu ştiu când şi cum voiu mai putea lega firele rupte. Şi totuşi trebue să reuşesc... Ce soartă mă va aştepta acolo, nimeni nu poate să ştie. Dar dacă va fi să cad, atunci Domnule M. vă rog să spuneţi Ţării întregi fapta acestui nemernic."

Am răspuns: „Bine Ilie, voiu face ce-mi ceri."

— Ilie s'a ţinut de cuvânt... Ziarele din refugiu au publicat notiţe scurte care aduceau la cunoştiinţa lumii că **„ofiţerul Mare Sabin şi Rada Ilie au fost împuşcaţi de Securitate în momentul arestării lor, deoarece au depus rezistenţă."** Comuniştii pretind însă că numai Mare a fost împuşcat, Rada reuşind să dispară. Aşa să fie oare? Să fi reuşit Ilie Rada să ajungă la cei din munţi, de dragul cărora a renunţat fără regret la un exil comod şi confortabil? Sau faptul că Rada n'a apărut în boxa acuzaţilor are o altă explicaţie? Ne vine a crede că regisorii procesului spectacular n'au voit ca lumea lor să afle că un sublocotenent din Securitate a luptat, cu arma în mână, împotriva unui regim în care tocmai cei dela Securitate au o situaţie de privilegiaţi. Niciun ziar comunist n'a menţionat cine era acest Rada Ilie... Mult mai probabil este că potera comunistă l'a împuşcat şi pe Rada Ilie, odată cu Mare Sabin.

Astfel, Ilie Rada şi-a ajuns scopul. S'a înapoiat în Ţară şi s'a sacrificat. Trupul lui făr' de astâmpăr, nu ştim dacă şi-a găsit odihna în liniştea unui mormânt... A murit însă cu sufletul împăcat, căci datoria şi-o îndeplinise.

Acei care trăesc astăzi în siguranţa refugiului, împiedicând — din invidie — pe acei care, cu suflet curat, vor într'adevăr să ajute neamul asuprit, îşi au oare conştiinţa tot atât de împăcată? Punem aceasta întrebare pentrucă suntem aproape siguri că, dacă ar fi fost lăsat să meargă pe drumul ce singur şi-l croise (fără amestecuri străine şi fără „consilieri tehnici"), Rada Ilie n'ar fi avut această soartă... Şi nici alţii, plămădiţi din acelaş aluat, plecaţi să lupte pentru Ţară, nu pentru zmei şi „programe"...

Rada Ilie nu a făcut politică, niciodată. Nu a fost împins de nimeni şi n'a executat ordinele nimănui. Legionar n'a fost nici când şi niciun „Comandant" nu i-a dirijat acţiunile. Misiunea şi-a luat-o singur, urmând exemplul tatălui său.

A fost Român, Ilie Rada. Atâta tot!

G. I. C.

Ce-am căutat dincolo de Nistru?

(continuare din pag. 1)

ale Neamului nu s'au prăbuşit din cauza loviturilor vrăşmaşe venite din cele patru puncte cardinale, ci datorită uneltirilor interne. Când nu a fost trădare, a fost indiferenţă.

Mihai fu ucis în cortul depe Câmpia Turzii între ai săi. Horia fu vândut în vizuina unde se retrăsese pentru iernat şi trupul îi fu frânt pe roată. Tudor fu smuls din mijlocul pandurilor, ciopârţit şi aruncat într'o fântână. **Antonescu predat de ai săi ocupantului şi împuşcat.**

Evident, în sânul unui popor există şi buni şi răi. Faptul însă că trădătorii nu au fost — după câte ştiu — identificaţi şi sancţionaţi de istorie a făcut ca trădarea să se instaleze şi să înflorească printre noi în toată splendoarea. A fost creiată chiar şi o filosofie a trădării, sintetizată în acest aforism: **„Cei răi pe pământ, cei buni sub pământ".** Cu alte cuvinte: numai proştii mor pentru Patrie, „deşteptii" trăesc... pentru Ţară. Ştim ce înseamnă în limbaj politic termenul „deştept". Demagogul, ambuscatul, parvenitul prin cele mai josnice mijloace, nu sunt canalii, sunt „băeţi deştepţi". Şi vai de omul integru care a avut îndrăsneala să pătrundă într'un domeniu rezervat „băeţilor deştepţi".

Antonescu a fost un... „novice". Eisenhower este un... „apprenti" în materie politică. (Că faptele demonstrează contrariul este o altă chestiune).

Generaţia noastră a avut chiar „şansa" să vadă trădarea voinicindu-se şi să transforme o zi de doliu românesc în sărbătoare naţională. Şi dacă Wiston Churchill nu ar fi văduvit-o de două argumente peremtorii: „libertatea" şi „democraţia", generaţiile viitoare ar fi vorbit poate chiar de o Etică a Trădării...

„Ce-am căutat dincolo de Nistru?" vrea să explice — retrospectiv şi indirect — o „atitudine politică" şi să justifice — mai mult sau mai puţin — **„activitatea" acelora care, în faţa istoriei şi a Poporului Român, poartă răspunderea de a fi predat duşmanului — în cursul operaţiunilor pe însuş Comandantul de Căpetenie al Forţelor Armate Române: Mareşalul Ion Antonescu.**

Reduşi, prin destăinuirile „impudice" ale lui Sir Wiston, la apărare, „martirii" se apară: atacând. Răspund: întrebând.

Metoda nu e rea. Ea prezintă avantajul de o transforma — printr'o subtilă schimbare a rolurilor — pe acuzaţi în inchizitori.

Intrăm în joc în completă cunoştinţă de cauză.

Ce-am căutat dincolo de Nistru?

Să ne împrospătăm puţin memoria.

La 28 Iunie 1940, Rusia Sovietică dădea ultimatum României şi în mai puţin de 48 ore Armata Roşie pătrundea pe teritoriul Basarabiei, depăşind coloanele române în retragere. La 29/30 August, prin arbitrajul dela Viena, Ribbentrop şi Ciano rupeau din trupul Transilvaniei Ardealul de Nord şi îl alipeau Ungariei. În aceiaşi perioadă, la Craiova se duceau tratative cu Bulgarii pentru cedare Dobrogei de Sud.

Situaţia era extrem de gravă. Existenţa însăşi a Statului Român era ameninţată.

Prinsă între două focuri:

— deoparte Germania Fascistă, care la 23 Martie 1938 ne impusese un tratat economic draconian;

— de altă parte Rusia Sovietică;

România trebuia să aleagă.

Cum Poporul Român cunoştea bine vecinul dela răsărit; cum Rusia Sovietică, după ocuparea Basarabiei, ridica pretenţii asupra Moldovei şi Dobrogei, ea a ales — cum era şi normal — garanţiile germane: Germania fiind singura putere care, la epoca respectivă, putea şi vroia să se opună expansiunei sovietice. (Cititorul îşi reaminteşte că deşi la 19 Martie 1939 Lordul Halifax oferise României garanţiile britanice, Anglia nu a schiţat niciun gest de protest când Rusia Sovietică ne răpea prin violenţă Basarabia.) Se ştie că Molotov a protestat vehement la Berlin contra garanţiilor date de Germania României. Era limpede că Rusia nu aştepta decât momentul favorabil pentru a ne împărţi sau a ne ocupa în întregime.

Aceasta era situaţia când Carol II, scoase din închisoarea dela Bistriţa pe Generalul Antonescu şi îi încredinţă puterea. Niciun om politic nu mai vroia să-şi asume răspunderea unei situaţii dezesperate. Armata era demoralizată, Poporul Român pierdea încrederea în viitor. **Generali şi ofiţeri superiori preferaseră să-şi dea demisia decât să părăsească pământul românesc fără a descărca un foc de armă în cotropitori.**

Politica neputinţei îşi dăduse roadele. Prestigiul românesc era grav atins. Iată ce scrie, cu multă ironie, Ciano în **„Jurnalul Politic"**, referitor la cedarea Basarabiei: „România cedează în fapt cu multă tristeţe, dar deasemenea cu o rapiditate conformă tradiţiilor răsboinice ale acestei ţări"...

Un an mai târziu, răsboiul isbucnea între Germania şi Rusia. Întreb: **Putea România să nu profite de această ocazie pentru redobândirea pământului pierdut? Ar fi însemnat, implicit, a recunoaşte că Basarabia este pământ rusesc.**

România s'a găsit deci prin forţa împrejurărilor aliata Germaniei. Dar cum toată lumea este de acord asupra acestui punct, să revenim la întrebarea: Ce-am căutat dincolo de Nistru?

După ce soldaţi germani căzuseră alături de soldatul român pentru desrobirea Basarabiei, puteam noi ţine aliatului următorul limbaj: „Acum, de oare ce noi ne-am luat ce e al nostru voi puteţi continua singuri". Finlanda s'a găsit în aceiaşi situaţie şi nu a făcut altfel. Răsboiul are legile lui. **Cu un aliat se merge până la capăt: la victorie sau la înfrângere. Într'un răsboiu nu este vorba de onoarea unui sau unor oameni, este vorba de onoarea unui popor.**

Dar depăşirea Nistrului de către Armata Română nu era numai o chestiune de onoare — cuvânt care nu spune mare lucru anumitor politicieni —, **ci ea era o necesitate strategică; o necesitate vitală chiar.** Un răsboiu nu se termină decât cu distrugerea totală a adversarului şi cu ocuparea teritoriului său naţional, dacă el nu a acceptat între timp condiţiunile impuse, ceeace nu era cazul.

Dincolo de Nistru trăiau deasemenea peste 600 mii de fraţi de-ai noştri, cărora prezenţa Armatei Române pe acele meleaguri le-a aprins în suflete o speranţă...

Cei care se întreabă şi ne întreabă ce-am căutat dincolo de Nistru uită să se întrebe ce-am căutat dincolo de Tisa, atunci când, din cauza lor, Armata Română a trebuit să sufere ruşinea de a întoarce armele contra fostului aliat.

Sodatul român va fi din nou chemat să ia arma pentru a alunga bestiile roşii, ce par să se instaleze pentru veşnicie la vetrele noastre. (Rusul nu va fi isgonit cu conferinţe — oricât de internaţionale ar fi ele — ci cu o grenadă.) **O credem cu toată tăria şi o dorim cu toată căldura sufletelor noastre. Se va opri pe Nistru?**

Pune această întrebare un ostaş şi cere să i se răspundă de cei ce au elaborat şi susţin teoria nereadă a „opririi pe apă".

În Martie 1944, Antonescu a chemat la Bucureşti — aşa cum avea obiceiul — pe toţi comandanţii de regimente. Iată ce le-a apus, printre altele, Mareşalul:

„Acei domni care mă întreabă astăzi dece nu fac ceeace a făcut Italia, dar care atunci când frontul mergea bine nu ziceau nimic, uită un singur lucru: că în timp ce Italia se găsea la câteva zeci de Km. de armatele Puterilor Occidentale şi la mii de Km. de Armata Roşie, — România se găseşte la câteva zeci de Km. de Armata Roşie şi la mii de Km. de Puterile Occidentale."

Orice comentariu este de prisos. Evenimentele au dat dreptate lui Ion Antonescu. Defăimătorii Mareşalului Desrobitor — oricât de abil ar manevra ei — nu vor reuşi decât să se identifice cuvintelor poetului:

„Fraţi mincinoşi de lege şi armură,
Hoituri svârlite — afară de pământ,
Suflete de carne, carne de coptură,
Viermi şi gângănii vorbele vă sânt."

Dincolo de Nistru Armata Română s'a bătut şi se va bate pentru pământul voevodal al Basarabiei şi Bucovinei.

Dincolo de Nistru Armata Română a apărat şi va apăra existenţa noastră ca Neam.

Căpitan C. STOICANESCU

Primul obiectiv: Hotin

Fragment dintr'un jurnal de război

de Ion V. EMILIAN

Impuşcăturile, din ce în ce mai îndepărtate, arată măsura în care vânătorii de munte lărgesc capul de pod stabilit în cursul dimineţii.

Pe malul vestic al Prutului, pionierii brigăzii încep să construiască un pod... Pe el va trece artileria.

Noi însă, sub un soare dogoritor, la ora 2 după amiază, trecem „dincolo" prin vad. Spectacolul este măreţ. Ploton după ploton se avântă în apa râului, care nu pare a fi atât de leneşă cum îi merge vorba. Odată cu noi, alţi vânători de munte, împingând îmbărcaţiuni improvizate, care le poartă avutul şi sculele de război, trec şi ei pe malul basarabean.

La trecerea prin vad, cei mai mulţi dintre soldaţi îşi fac semnul crucii. Cu trupul întors în şea, Băcanu priveşte stăruitor spre dealurile moldovene, vrând parcă să-şi ia un ultim rămas bun...

Cu plotonul Sublocotenentului Barbu în cap, pornim din Suliţa Nouă spre Nord-Est. Primul obiectiv: Hotin.

La ieşirea din târg, populaţia românească ne aruncă flori şi pâine. O fată, prinzându-mi calul de dârlogi, îmi sărută carâmbul cizmei... Din dreptul fiecărei porţi, femei ţinând mâna streaşină sub bărbie, cu lacrămile curgându-le şiroaie pe obraz, ne petrec cu aceiaşi urare: „Dumnezeu să v'ajute! Dumnezeu să v'ajute!... Şi nouă, la toţi, ne joacă ochii în lacrămi. Pare că un neam întreg se regăseşte în această clipă, la o răscruce a schimbătorului său destin...

În primul timp de trap, depăşim o companie de vânători. Trupa aceasta, care mărşăluise probabil toată noaptea, din pădurile dela Bilca şi până la Prut, este istovită de oboseală. Sub privirile ei invidioase şi sfredelitoare, ne continuăm trapul, învăluind-o într'un nor de praf înnecăcios. Din zbor, prindem filosofica hotărîre a unui puşcaş-mitralior ardelean: „Pe ficioru-meu îl bag călăraş cu schimbul..."

Dinăuţi! Cadavre de infanterişti sovietici jalonează liziera de Sud a satului. Un tanc schilodit stă răsturnat într'un şanţ. Ceva mai departe, un tun anticar, rănit şi el de moarte, îşi confundă silueta cu trupul îngheţat al ultimului servant, un uzbec uriaş.

La o răscruce, mâni pioase de ţărănci au aprins modeste lumânări galbene la căpătâiul a doi vânători de munte, cercetaşi desigur, care-au rămas astfel înfrăţiţi şi'n moarte.

„Sta-iii!" răsună din urmă comanda căpitanului. Descalecăm şi ne pregătim pentru lupta pe jos. „Caii la mână" sunt adăpostiţi în curţi. Prin flanc câte unul, pe dreapta şi pe stânga drumului, cu armele'n cumpănire, ne îndreptăm spre Răchitna, prelungind linia ocupată de vânători.

Deabia începem să săpăm amplasamentele, când ni se anunţă că ruşii se retrag... Eşalonul cailor la mână soseşte în goană. Încalecăm şi pornim înainte, spre Hotin, spre Nistru. Vânătorii, care rămân în Dinăuţi, ne salută cu îndemnul: „Grăbiţi fraţilor, să-i prindeţi înainte să treacă apa!" Grăbim într'adevăr, căci satul dispare repede după muchea unui deal. Privirile noastre sunt însă necontenit îndreptate spre plotonul din avangardă, aşteptând din clipă în clipă ca el să dea piept cu inamicul...

În dreptul satului Doljoc, plotonul acesta este oprit cu focuri din flanc.

„Descălecarea pentru lupta pe jos!" Din locul în care ne găsim, ne putem da seama unde se află instalată această îndrăzneaţă ariergardă sovietică: drept în faţa noastră, pe o creastă care comandă şoseaua.

Inaintând prin porumbişte, cu plotonul desfăşurat în trăgători, încerc să cad în flancul ruşilor, în timp ce propria mea flangardă — grupa lui Raicea — le va cădea în spate.

Mai cu glume, mai cu sudălmi, Raicea îşi îndeamnă oamenii la atac, strecurându-i printr'o viroagă plină de tufe şi de urzici. Acest schimbaş ajuns sergent, de meserie măcelar, nu-i pentru nimeni din subalternii săi obişnuitul „Don Sărgent", ci „Unchiule", „Naşule" sau „Nea Iancule". Toţi oamenii din grupă, cu excepţia lui Băcanu care-i din Corabia, sunt din acelaş sat — Osica Mare — şi-s, între ei, veri, cumnaţi sau, cel puţin, cumetri...

La ieşirea din porumbişte, o serie de gloanţe ne şueră pe la urechi, în chip de salut... Ne târâm pe brânci printr'o pârloagă, până ce intrăm în altă porumbişte... „Auuu!.. Legănarea mamii lor!... — se vaetă caporalul Sprânceană — „m'au nimerit în inimă." Adevărul este că-l nimeriseră în abdomen, dar îl nimeriseră bine.

În clipa aceasta, pocnituri de grenade de mână şi o hărmălaie de împuşcături în toate direcţiile ne vesteau că grupa i-a atinsese obiectivul... Bolşevicii o rup de fugă, lăsând pe teren doi morţi şi un „minimiot"...

„Familia" lui Raicea, la număr întreagă şi teafăra, se întoarce triumfătoare, aducându-mi 3 prizonieri; doi din ei sunt ruşi din Urali, iar al treilea... „funcţionar comercial" din Cernăuţi...

...Acum noi suntem în avangardă... Soarele apune în nori, ascunzându-se după o geană de pădure. Liniştea nu-i turburată decât de trapul cadenţat al cailor. Ne uităm înainte, în dreapta, în stânga, având parcă impresia că fiecare vâlcea, fiecare boschet ascunde o taină... Negura serii se lasă încet încet...

E întunerec bine când ajungem la Nedebăuţi... Intrăm în prima curte: grajdu-i gol, asemenea şi casa. Prin ferestrele deschise vântul suflă'n perdele, fluturându-le funerar. Dintr'un ungher, o pisică sare speriată, răsturnând o oală...

„Inainte!" Răscolim, rând pe rând, curţi, coşere şi case. Pretutindeni aceiaşi înfiorătoare pustietate. Zadarnic caută unii prin coteţe şi păsările lipsesc. Fără ca nimeni dintre noi s'o mărturisească, simt ca aceiaşi întrebare frământă pe toţi: Dece acest pustiu?

Spre centru, într'o curte răvăşită, tăciunii unui camion mistuit de foc, luminează lugubru. Călcam pe hârtii şi pe dosare, pe jumătate arse: Regatul României, Primăria Municipiului Cernăuţi. În dosul unor uluci: trei cadavre; sunt trei ţărani români, bucovineni, cu bondiţa tivită cu negru şi iţarii'n creţuri. Prăvăliţi cu faţa'n jos cu mânile legate la spate, toţi trei poartă'n ceafă împuşcătura caracteristică. Cine sunt? Cum au ajuns aici?... Asta-i treaba altora!...

„Inaintarea!" Satul pare nesfârşit de întins. Lăsăm în urma noastră uliţi şi fântâni. Minune! Contrar obiceiului, nici-un soldat nu bea apa. Sub greutatea paşilor noştri, câte-o creangă uscată trozneşte când şi când. Întregul sat este învăluit în aceiaşi enigmatică şi dezolantă tăcere...

Piu-uu! Piu-uu! Se trage'n noi depe-o uliţă laterală, din dreapta.

„Culcat" Ne trântim îm şanţul drumului. Nimeni dintre noi nu trage. Trag însă, din urmă, „Ţine-caii", ale căror gloanţe zboară băzâind pe deasupra noastră.

„Nu trage măăă!..." urlă Sergentul Datcu de cutremură tot satul.

În salturi de pisică, ştergându-se de garduri, Raicea pleacă cu grupa în direcţia de unde s'au tras focurile. Umbrele camaradilor dispar în noapte. Doar cu urechea, le urmărim zgomotul paşilor...

(Continuare în numerile următoare)

◆ **Reactivarea Generalului Lascăr.** — După o ştire din sursă jugoslavă, Generalul Mihail Lascăr, fostul comandant al Div. 1-a Munte în Crimeea şi al Div. 6-a Inf. la Don, face parte din nou din cadrele active ale Armatei.

Căzut prizonier la sfârşitul anului 1942, Generalul Lascăr a avut, la început, o frumoasă atitudine în captivitate (vezi „**Ich spreche die Wahrheit**", de Maiorul aviator Assy Hahn). In cele din urmă, Lascăr a „cedat", fiind repatriat odată cu Divizia „H. C. C."

Inaintat rapid la gradul de General de Corp de Armată, Lascăr a fost numit de Bodnăraş, „Inspector al Infanteriei". Apoi, a fost epurat şi multă vreme nu s'a mai auzit vorbindu-se despre el. Odată cu „reactivarea" recentă, el ar fi primit comanda Trupelor de Munte. Interesant este faptul că reprimirea în cadrele active s'a făcut cu gradul de „General-Maior", adică General de brigada, grad pe care Lascăr îl obţinuse cu 14 ani în urmă.

Generalul Mihail Lascăr este primul ofiţer român care a obţinut dela Hitler „Frunzele de stejar la Crucea de cavaler al Crucii de Fer."

◇ **Nici lipovenii n'o duc rău.** — Stenca CUTZOV era pescar la Ghecet şi furnizor de turtă dulce la bâlciurile din Brăila, dar lipovean, mai presus de toate. Datorită acestei ultime calităţi — şi fără să fi avut cine ştie ce state de serviciu în partid — Stenca Cutzov a fost trimis la diferite şcoli militare şi centre de instrucţie, fiind promovat căpitan. Acum este ajutor-politic la Regimentul de Infanterie de Marină din Sulina.

◆ **Cetate-Dolj.** — Aproape jumătate din populaţia oraşului Cetate a fost evacuată spre interior, încă din anul 1951. Locuinţele chiaburilor evacuaţi au fost ocupate de soldaţii din detaşamentele D.G.S.M., aduşi la Cetate, ca şi în alte localităţi dunărene, în vederea lucrărilor de fortificaţii. Ostrovul aflat la Nord-Vest de port a fost fortificat, construindu-se cazemate în beton, şanţuri de comunicaţii şi amplasamente pentru piese de artilerie.

◇ **Medicii produsi de regim nu sunt căutaţi.** — Mai mari partidului şi ai regimului, când au nevoie de un medic, nu se adresează niciodată medicilor „de tip nou" formaţi la şcoala „savanţilor" reperişti, ci numai şi numai medicilor vechi. Muritorii de rând n'au deasemenea nici ei încredere în felcerii şi în medicii comunişti, făcând apel tot la bătrânii doftori.

Studenţilor facultăţilor de medicină nu le este dealtfel permis ca, în lucrări sau în teze, să citeze savanţi occidentali, ci numai exponenţi ai Medicinii sovietce, „cea mai înaintată din lume". Cu toate acestea, la „talcioc" cărţile de medicină ale autorilor occidentali sunt la mare preţ, vânzându-se ca pâinea caldă, asemenea şi revistele medicale.

Studenţii ascultă cu mare interes şi în mod regulat emisiunile medicale (în limba română), organizate de Radiodifuziunea franceză.

◆ **Tramvaiele din Bucureşti** sunt foarte aglomerate. Dimineaţa, vagoanele liniei Nr. 17, care are astăzi cel mai lung traseu, sunt luate cu asalt, ele necirculând decât la interval de 10—15 minute. In ultima vreme, parcul de vagoane-motoare şi de remorci a fost mărit, într'o oarecare măsură, fără a se aduce însă prin aceasta vreo îmbunătăţire simţitoare circulaţiei. Personalul femenin, watmani şi încasatori, este din ce în ce mai numeros, atingând astăzi un procent de 40%.

◇ **Limba oficială.** — La Comandamentele de Miliţie din Capitală, la Birourile de Securitate, cât şi la unităţile de pază ale puşcăriilor, limba vorbită de personal este cea maghiară. Dealtfel şi la „reprezentanţa comercială" a R.P.R.-ului din Berlinul de Est nu se aude vorbindu-se decât ungureşte.

◆ **In raionul Caracal,** ca şi în alte raioane din regiunea Craiova dealtfel, numărul „colectiviştilor" a scăzut simţitor. La **Celeiu** şi **Dăbuleni** colhozurile locale sunt în lichidare. In comuna **Işalniţa**, din apropiere de Craiova, numai 17 ţărani au mai rămas în colhoz. La **Rast-Dolj**, ţăranii care ieşiseră din colhoz au luat magazia cu asalt, împărţind între ei întregul inventar. Postul local de Miliţie n'a putut interveni, iar „întăririle" dela Calafat au sosit după ce treaba se sfârşise.

◇ **Deraiere.** — In vara anului 1953 o deraiere de tren a avut loc pe linia Făgăraş—Braşov, în apropiere de staţia Şercaia. N'au fost decât două victime, dar circulaţia a fost întreruptă timp de 3 zile. Cauzele acestei catastrofe feroviare nu se cunosc. Gazetele regimului n'au suflat niciun cuvânt, ca de obiceiu.

La aceeaşi epocă, un tren de petrol s'a ciocnit cu un tren personal, în apropiere de Câmpina.

◆ **Film „românesc".** — „Cu această imagine pitorească a măreţiei naturii patriei noastre se deschide strălucita creaţie cinematografică, filmul documentar în culori, de lung metraj „Republica Populară Română" („**Munca**" din 23 Martie 1954). Arătând calităţile acestui film „românesc", de lung metraj, ziarul nu uită să spună că filmul reînviază pe ecran „cea mai scumpă sărbătoare a poporului nostru — 23 August". Cât de românesc este acest şerbet cinematografic, reese din înşirarea numelor celor care au contribuit la realizare: Leonid **Varlamov**, regia; **A. Jeney**, **Gyorgy Feher**, Petru **Holban**, Alexie **Sologubov**, A. **Koloşin** şi Ivan **Bessarabov**, operatori; T. **Mitache** şi Vladimir **Smirnov**, muzica. Cum era şi de aşteptat, reportajul cu pricina este semnat de Teşu **Similcov**, care face „Cronica filmului" la „Munca".

In acelaş număr al ziarului, mai semnează articole şi reportaje: Hugo **Monasy**, Costia **Pilof**, G. **Okös**, Mihail **Ilin**, Mişu **Baraş**, Tibor **Neumann**, B. **Abramovici**, Ghiorghi **Sirbulov**... Inţelegem dece „23 August este ceam scumpă sărbătoare a poporului nostru."

◇ **„In ajutorul celor de pe ogoare."** — Dela începutul lunii Martie, coloanele ziarelor reperiste sunt pline de scrisorile „oamenilor muncii" care **cer** să fie trimişi să muncească în „sectorul agricol". Aflăm astfel că Ioşca Fekete a lăsat baltă „inovaţiile" şi a plecat să muncească „pe ogoare" la Risipiţi. Tot aşa, Frusinica Titirez, cincisutistă cu repuaţie în cele mai năstruşnice „întreceri", s'a dus să stimuleze pe tractoriştii dela S.M.T.-Putineiu... Toţi ăştia au părăsit fabrici şi uzine nu pentru epoca însămânţărilor, ci pentru ani de zile, „ani glorioşi ai cincinalurilor". Ce-o mai fi însemnând şi asta? Cum poate văduvi regimul întreprinderile industriale de atâţia tehnicieni, inovatori, stahanovisti şi spărgători de norme? Să fi renunţat el oare la industrializarea excesivă, făcând acum efortul principal în agricultură? Ne vine a crede că stimabilii, cărora li se publică şi poza la gazetă, nu pleacă să muncească pe ogoare, ci să exercite un control mai riguros asupra îndeplinirii „planurilor de stat" şi să contribuie, prin metoda persuasiunii, adică prin bătaie la cap, la comunizarea satelor.

In sectorul administrativ, măsura a fost luată mai de mult, preşedinţii sfaturilor comunale fiind înlocuiţi cu muncitori industriali. Se pare însă că şi aceşti muncitori „**s'au dat pe brazdă**", făcând cauză comună cu ţărănimea, adică „jocul chiaburilor", cum spune „Scânteia". De aci nevoia de a năpusti asupra satelor aceste batalioane de agitatori, botezate candid „ajutor frăţesc pentru cei care muncesc pe ogoare".

◆ **Identificarea maidanelor.** — In loc de mărţişor, tovarăşii din sfaturile populare au primit ordinul să întocmească o evidenţă a maidanelor din comunele şi raioanele respective, pentru a se da posibilitatea „oamenilor muncii" să cultive zarzavat. Frumos! Cu această ocazie aflăm însă cât de bine se gospodăreşte astăzi în sărmana noastră Românie. Astfel, ziarul „Munca" din 13 Martie 1954 ne aduce vestea că harnicii edili ai regimului au „descoperit" în jurul oraşelor Râmnicul-Sărat şi Mizil 50,86 hectare „terenuri virane cultivabile".

◇ **Lista de cursuri Nr. 10.** — „Banca de Stat a R.P.R., Direcţiunea Operaţiunilor cu Străinătatea", a publicat „Lista de cursuri Nr. 10", în vigoare cu începere de la 8 Martie 1954, potrivit căreia 100 Schilingi austriaci fac 23,08 Lei, 100 Lire italiene 0,98 Lei, 1 Dolar USA. 6 Lei, 1 Dolar canadian 6,22 Lei, 100 Franci belgieni 12 Lei, 100 Franci elveţieni 139,90 Lei, 100 Franci francezi 1,71 Lei, Lira sterlină 16,80 Lei, iar Marca sovieto-germana 2,70 Lei. Marca Germaniei occidentale nu este cotată în această listă de cursuri.

◆ **Electrificarea.** — Cetăţeanul I. Sbârciog din Târgul-Jiu scrie ziarului „Munca" (18 Martie 1954): „Un alt fapt care dovedeşte dezinteresul sfatului popular pentru buna gospodărie a oraşului, este că la capul străzii 14 Octombrie, spre abator, reţeaua electrică e întreruptă pe o distanţă de 2—300 metri fiind lăsate fără lumină câteva zeci de case. In aceiaşi situaţie se află şi locuitorii de pe strada Victoria, spre Româneşti."

◇ **Halva progresistă.** — Regretăm că nu putem reproduce în întregime un reportaj, semnat I. Voiculescu şi publicat în „Munca" din 20 Martie, reportaj care descrie o inspecţie la fabrica de produse zaharoase „Semagra" din Capitală.

După ce i se oferă tradiţionala „gustare", inspectorul îşi manifestă dorinţa de a gusta şi halvaua produsă de fabrică, la care tovarăşul-director răspunde cu dispreţ: „Aş! ... Halva de la noi sa mănânci d-ta? Hi... nu face! Imi pare rău că nu am dintr'aceea de la fabrica „Unirea" din Constanţa. Aia da, bună, n'am ce zice. Noi însă, n'avem condiţii optime de fabricat halva... Vedeţi dumneavoastră, sunt o serie de cauze **obiective** peste care nu putem trece cu vederea..."

Şi inspecţia începu:

„Primul popas l-am făcut în staţiunea de decorticat şi spălat sămânţa de floarea soarelui. Aici, **majoritatea geamurilor erau sparte.**

— O, dar asta n-are prea mare importanţă — căută să motiveze plin de voie bună şi stăpânire de sine tovarăşul director. Chiar dacă le punem, se sparg din nou, aşa că... mai bine facem economie.

In sala de decantat seminţele, ne izbi un miros acru. O însemnată cantitate de sămânţă decorticată, încă în stare umedă îşi plingea soarta stind de două zile pe cimentul halei...

— Asta n-a putut fi prelucrată pentru că ne-au lăsat în pană cuptoarele. N-am mai avut motorină — ne lămuri directorul schimbat puţin la faţă. E drept că dacă ne-am fi străduit să terminăm maşina de uscat, sămânţa nu s-ar fi stricat, dar de... dacă nu putem dispune de binefacerile ei în momentul de faţă... Insă n-are a face! Alegem din ea o parte care mai poate fi folosită, iar restul o băgăm în butoaie şi o trimitem la fabrica de ulei „Filimon Sirbu". La noi nimic nu se pierde, totul se transformă!

Coborîrăm scara cu balustrada şubrezită, în sala de prăjire a seminţelor şi secţia de mori. Aici, constatarăm că sistemul de prăjire este imperfect şi utilajul neîngrijit, că la mori sămânţa este adusă prea fierbinte, contrar prevederilor tehnice, ceea ce dă **un gust rînced** halvalei. Iar în tahin (aluatul rezultat din zdrobirea în mori a seminţei), sînt prezente prea multe coji...

— Vedeţi — luă din nou cuvîntul, cu un aer nevinovat, tovarăşul director — noi nu putem aştepta răcirea seminţei, sîntem mai operativi. Intîi şi întîi contează cantitatea. Iar dacă mai rămîn coji, ce să-i fac eu, s-o aleg bob cu bob?"

Şi mai departe:

„Vorbind şi despre felul cum nu trebuie procedat în această fază de fabricaţie, directorul dezvăluise, fără voia lui, un mare adevăr. Căci tocmai acest procedeu este — din nefericire — consacrat adînc în fabrica pe care o conduce. Numai aşa se explică faptul că halvaua produsă aici **are deseori foarte multe asemănări cu săpunul.**"

Infine, gustară şi halvaua, marca „Semagra". Inspectorul, se apucă cu mâna de nas, strânse buzele, neştiind ce să facă: să înghită sau să scuipe.

Tovarăşul-director îl asigură însă îmbietor: „Lipseşte aroma, încolo... merge!"

◆ **Paradisul femeilor.** — Ziarul „**Munca**" din 5 Martie 1954 ne spune că acarul Aglaia Cobolea primeşte în Staţia Buftea, cu mâna la chipiu, „defilarea" trenurilor, amintind todeodată că peste 22.000 femei sunt astăzi în serviciul C.F.R. Democraţia populară a promovat, cu generozitate, 230 femei în meseria, atât de femenină, de frânar. Alte 400 sunt acari, 37 fochişti de locomotivă, 119 impiegaţi de mişcare, peste 500 cantonieri, iar 42 picheri. O funcţiune în care femeile se califică cu uşurinţă este aceea de „scritor de vagoane". Peste 350 femei au devenit „scriitori de vagoane" numai în 1953.

◇ **Zece ani dela „eliberarea" oraşului Botoşani.** — In cadrul „Calendarului Zilei", radio Bucureşti în emisiunea sa din 7 Aprilie a comemorat zece ani „de când oraşul Botoşani a fost eliberat de glorioasa armată sovietică... In această zi au fost deschise căile înlăturării suferinţelor şi de făurire a unei vieţi îmbelşugate şi fericite."

După ce se descrie „entuziasmul" cu care populaţia a primit pe „eliberatorii sovietici", radio Bucureşti arată că „ajutorul sovietic nu s'a simţit numai prin eliberarea oraşului, ci şi prin ajutorul material pe care Uniunea Sovietică îl dă fabricelor acestui oraş, prin noile maşini pe care le mânuiesc cu pricepere harnicii muncitori din Botoşani."

In felul acesta se pare că „întrecerea socialistă" pentru comemorarea a zece ani dela „eliberarea României de către glorioasa Armată „sovietică" a început. Manifestaţia dela Bucureşti, din 23 August anul acesta promite să aibă un caracter cu totul deosebit. (FEP)

◆ **In lupta pentru slavizarea Ardealului** — In ziua de 10 Aprilie 1954 postul de radio Bucureşti a difuzat o telegramă de presă a agenţiei AGERPRESS care anunţă că „de curând" au fost efectuate „cercetări pe ruinele unei aşezări slave care datează din perioada secolului al patrulea până în al doisprezecelea". Această „aşezare slavă" se află „undeva" în Regiunea Autonomă Maghiară.

Acum mai bine de un an fusese „descoperite" astfel de aşezări slave lângă Sibiu.

Stirea de mai sus a fost difuzată în cadrul unei informaţiuni cu privire la „Muzeul volant româno-rus" care în anul 1953 ar fi fost vizitat — după cum spune radio Bucureşti din 10 Aprilie 1954 — „de către 82.000 oameni din satele şi oraşele regiunii Bucureşti". „Muzeul dispune de 9.000 de documente privind relaţiile străvechi dintre poporul român şi popoarele Uniunii Sovietice." (FEP)

◆ **La Sibiu,** în ziua de 17 Martie a. c., a murit Hans Schöpp, fost timp de câteva decenii subprefect al judeţului.

Numit, sub stăpânerea ungurească, pretor la Sebeş-Alba, Hans Schöpp a avut curajul — într'o epocă de intoleranţă şi de maghiarizare (1905) — să ordone organelor în subordine să se folosească de limba română, atât în raporturile lor cu ţăranii cât şi în corespondenţa adresată preturii.

Tot astfel, când a fost numit subprefect al Judeţului Sibiu, în 1917, Hans Schöpp a ţinut să vorbească şi în româneşte la instalare. După 1918, acest om de mare ispravă şi prieten statornic al Românilor, a fost menţinut în post şi sub administraţia românească, fiind decorat cu ordinul „Ferdinand I", distincţie acordată acelora care au dovedit merite deosebite în lupta pentru România Mare. A ieşit la pensie după 40 de ani de serviciu, trăind apoi retras în oraşul său natal, unanim venerat de Saşi ca şi de Români.

In ziua când Ţara va fi liberă, Românii vor şti să cinstească, aşa cum se cuvine, numele lui Hans Schöpp, exemplar slujitor al obştii şi pionier al ideii de înţelegere între popoare.

◇ **Impuşcarea lui Lucreţiu Pătrăşcanu** a prefaţat o serie de schimbări în conducerea „partidului" şi în posturile subalterne de miniştri. Semnificatif este faptul că elementul unguresc şi-a întărit poziţia în R.P.R. Despre toate acestea vom vorbi în numărul viitor.

PATRIA

de NICHIFOR CRAINIC

In mărul ce se pârguie pe creangă
Noi ţi-am gustat pământul roditor,
Din svonul dus pe câmpuri de-o talangă
Ţi-am respirat nelămuritul dor.

E sânul tău de mamă pâinea moale
Şi laptele domoalelor cirezi.
Iubim albastrul fum în rotogoale
Că tu ai fost deprinsă să visezi.

Ai frământat credinţi nemuritoare
In sângele focoşilor băieţi,
Care-au cules pe buze de fecioare
Sărutul mândrei tale frumuseţi.

Profetic luminezi peste dezastre
Cărări ce'n zări de răsărituri pier...
La glasurile clopotelor noastre,
Ne ridicăm cu tine către cer.

Iţi lămurim pe lespezi de morminte
Sculptatul graiu din timpul glorios.
In straturile vechi de oseminte
Iţi numărăm al jertfelor prinos.

Trecutul adormit şi viitorul
In clipa care bate le'mpreuni:
Când fericiţi lipim la piept feciorul
Imbrăţişăm într'însul pe străbuni.

Prin veacurile moarte'n suferinţă
Te-am ridicat în slăvi pe-al nostru scut
Şi zămislim eterna ta fiinţă
Din fiecare trudă pusă'n lut.

Prin noi răsufli'n marile elanuri.
Tu gemi când sângerările ne dor;
Ci'n veştejirea noastră dorm noianuri
De vieţi ce-or înflori la vremea lor.

Sus cupa morţii cu dureri amare!
Sorbind-o, te vom binecuvânta;
Ca râurile contopite'n mare,
Noi vom muri în nemurirea ta.

(Din Volumul „Darurile Pământului")

Exilul românesc

A murit Stelian Popescu

La Madrid s'a stins din viață, la 8 Martie, Stelian Popescu, fostul director al ziarului „Universul", care după pierderea țării a bătut cărările amarnice ale pribegiei prin Franța și Elveția ca să se refugieze în cele din urmă sub cerul Spaniei latine, unde adulmeca semnele izbăvitoare ale eliberării românești. Moartea l-a surprins în drum dela biserică spre locuința lui extrem de modestă din Calle Orfila. A fost strivit sub roțile unui automobil.

Cu Stelian Popescu se duce încă una din figurile de seamă ale exilului nostru așa de firav, și atât de frământat. El era printre noi solul mustrător al generației bătrâne care s'a zidit în temeliile României moderne. Era un martor din ursitori al împlinirii idealului național al unirii și al afirmării românești alături de Take Ionescu, de Brătieni, de Prezan, Averescu, Titulescu, Maniu și mareșalul Ion Antonescu.

Ministru de justiție pentru scurt timp într'unul din cabinetele lui Ionel Brătianu, Stelian Popescu nu a fost un om politic, deși adeziunile lui intime mergeau către conservatorii takiști și către liberali. El a înțeles să rămână slujitor independent și devotat al poporului din care se ridicase. Era fecior de preot dintr'un umil cătun prahovean și toată viața lui a fost împletită cu necazurile și rarile bucurii ale celor mulți. Era un democrat și un demofil născut.

Opera cea mai impresionantă a lui Stelian Popescu rămâne acea uriașă instituție de opinie publică și de îndrumare a democrației naționale — ziarul „Universul". Intre cele două războae mondiale „Universul" a fost cutia de rezonanță și biblia cetățenească a românilor din toate stratele sociale. Nu a fost o singură problemă națională care să nu fie desbătută cuminte și constructiv în coloanele ziarului condus pe culmile gloriei profesionale de bunul simț și de destoinicia lui Stelian Popescu. Respingând deopotrivă ideologiile anarhizante de extrema stângă și de extrema dreaptă, „Universul" a ținut cumpăna sănătoasă a cugetului și a omeniei valahe, vehiculând informația cinstită și apărând fără preget toate cauzele drepte. In felul acesta, într'un climat politic și moral în care se întâlneau ca într'un vârtej influențe și miasme aduse de crizele epocii din toate părțile, Stelian Popescu a știut și a isbutit să despice din foișorul dela „Universul" curente reavăne care au ridicat la lumină nebănuite latențe ale spiritualității românești. Se poate spune fără exagerare că acest ziar conservator a fost unul din cele mai puternice contraforturi morale ale Statului român și factor hotărâtor în procesul de cristalizare a democrației noastre, atâta câtă a putut să fie în împrejurările grele din Sud-Estul Europei.

Când în Occident se cultiva iluzia naivă a coexistenței și chiar a colaborării cu Anti-Europa din hrubele Kremlinului, Stelian Popescu dădea drumul în paginile „Universului" acelei formidabile campanii antibolșevice care a galvanizat conștiința poporului nostru și a întărit cordonul sanitar al Europei în fața imperialismului sovietic.

Câți dintre noi își dădeau seama pe atunci de adevărurile proectate din redacția ziarului din strada Brezoianu?

Frământat de aceleași gânduri ziditoare și de dorul pentru tot ce lăsase în urmă, în țara robită, Stelian Popescu îmi propunea prin 1950 să scoatem împreună o ediție de exil a „Universului". Pentru el eram încă redactorul principal al ziarului în care am migălit cei mai frumoși ani ai profesiei mele și mă chema „la lucru". Proectul a rămas însă suspendat pe traectoria dintre gând și faptă, ca atâtea din năzuințele pribegiei.

Incheind aceste rânduri mă gândesc cu venerație la toată încumetarea și la toate înfăptuirile de epocă ale generației care a rotunjit hotarele de medalie ale României Mari.

Stelian Popescu a fost profetul și salahorul acestei generații de elită.

A. G.

INFORMAȚII

◆ **„PRO BASARABIA".** — La 1 Decemvrie 1953 a luat ființă, la Paris, Asociația „Pro Basarabia", care-și propune să facă cunoscut caracterul românesc al Basarabiei și Bucovinei, pe calea propagandei culturale. Pot face parte din această asociație toți compatrioții și prietenii României care doresc să servească acest scop.

Asociația, constituită potrivit legilor franceze, și-a ales primul comitet de conducere, pentru durata de un an. Președintele Asoc. „Pro Basarabia" este d. **Donici,** savant astronom, din familia acelor cărturari basarabeni din care se trage și Alecu Russo; Vicepreședinte: d. Profesor Grigore **Nandriș,** bucovinean, iar Secretar General d. Nicolaie **Dianu,** fost Ministru al României la Moscova și voluntar în războiul pentru redobândirea provinciilor răpite de U.R.S.S.

Compatrioții noștri din Austria sunt îndemnați să sprijine această asociație și nobilul ei scop, trimițând adeziunea lor (formulare de adeziune la Păr. Dr. Vasile **Zăpârțan,** Salzburg, Nonnbergstrasse 4). Toți acei care posedă documente privitoare la Basarabia și Bucovina — sau știu unde se află asemenea documente — sunt rugați să ne facă cunoscut acest lucru, pentru a ști la nevoie cui și unde să ne adresăm.

Actualul sediu al Asoc. „Pro Basarabia": 5, rue Laure Surville, **Paris (15-e).**

◇ **MILANO.** — Centrul de Studii Române de pe lângă Universitatea din Milano organizeaza o **Săptămână românească,** între 24 și 30 Mai a. c. Acei care doresc să sprijine această manifestare românească sunt rugați să trimită, dându-se toate garanțiile de restituire, fotografii și priveliști românești, cusături naționale, înregistrări pe discuri de muzică populară sau religioasă, diapozitive, filme documentare, cărți sau broșuri interesând România. Săptămâna aceasta românească, de reușita căreia se îngrijește Domnișoara Prof. Dr. Rosetta Del Conte dela Universitatea din Milano, **are un caracter strict cultural.**

Autorii Români, care dispun de cărți scrise în limba italiană, franceză, germană, spaniolă, portugheză sau engleză sunt rugați a trimite din timp operele respective, întrucît comitetul organizator înființează și un oficiu de vânzare a cărții, la prețul fixat de autor, socotit în Lire italiene.

Adeziunile de participare, precum și expedițiile (în plic sigilat), rugăm a se trimite pe adresa: **COMITATO PER LA SETTIMANA ROMENA presso „ANGELICUM", Piazza San' Angelo 2, Milano, Italia.**

◆ **ATENA.** — D. Profesor **V. Iconomidis,** fost colaborator al profesorului Victor Papacostea la Institutul de Bizantinologie din București, a ținut, în ziua de 7 Aprilie a. c., o interesantă conferință având drept subiect: **„Mihai Viteazul în poezia populară greacă și bulgară".** Conferința aceasta, la care a participat un public numeros și select, a avut loc în sala **„Fili tu Lau",** din Str. Euripide 15, Atena.

◇ **ROMA.** — In ziua de 14 Martie a. c., în sala „Capizucchi" din Roma, a fost comemorat, din inițiativa revistei „România" și a binemeritatei Asociații a Italienilor refugiați din România, **Alexandru Macedonschi,** cu ocazia centenarului nașterii acestui poet. După scurtul cuvânt introductiv al dlui. Dr. Filippo Dozzi, care a anunțat și alte manifestații, s'a dat citire unui frumos mesaj din partea fiului poetului, pictorul Alexis Macedonschi, iar tânărul actor Michele **Zentillini** a declamat „Noaptea de Mai" și „Valțul rozelor". A urmat conferința dlui Mircea **Popescu** despre personalitatea și opera marelui scriitor, încă ne îndeajuns de cunoscut.

◆ **PARIS.** — Duminică 7 Martie, orele 3 d. a., a avut loc în **„Salle des Sociétés Savantes"** din Paris, adunarea generală a membrilor „Centrului ziariștilor și publiciștilor români democrați în refugiu". După câteva minute de reculegere pentru cei dispăruți, omorâți și chinuiți de către comuniștii din România, Dl. Constantin **Arsenie,** care a prezidat adunarea, a făcut darea de seama asupra activității din ultimii 2 ani.

La desbateri au luat cuvântul dnii: dr. George **Paladi,** Alexandru **Cristescu,** Ion **Vasilescu,** Aurel **Sala** și Mircea **Crutzescu.**

Procedându-se la alegerea noului comitet, a fost reales d. C. Arsenie, ca președinte, dr. George Paladi vice președinte, Alexandru Cristescu secretar general, Iuliu Oancea casier. Cenzori au fost aleși dnii Mircea Crutzescu și Aurel Sala.

◇ **MÜNCHEN.** — In urma adunării generale care a avut loc în ziua de 21 Februarie a. c., Asociația Românilor din Germania de Sud și-a ales următorul comitet de conducere: Președinte: Colonel Dumitru **Alexandrescu;** Vice-Președinte: Dr. Victor **Apostolescu;** Secretar-General: Avocat Virgil **Popa;** Casier și Administrator de bunuri: Dr. P. **Ion;** Membri: Avocat Laurian **Țâlnariu,** Liuba **Pop,** Avocat Gheorghe **Gudi,** Dr. Mihail **Babor,** Dipl. Ing. Dumitru-Dorel **Preda,** Alexandru **Vlădăreanu** și Gheorghe **Branea;** Cenzori: Scarlat **Prescornițoiu,** Petre **Vaida** și Gheorghe **Bulumete;** Cenzori supleanți: Atanasie **Chircu,** Theodor **Schweninger** și Petre **Pop.**

Lista aceasta a întrunit 194 voturi, în timp ce lista concurentă, în fruntea căreia se află d. Dr. C. **Sassu,** a întrunit 47 voturi.

Adresa Asociației Românilor din Germania de Sud: MÜNCHEN 23, Kaulbachstrasse 75/III, Telefon 3 30 02.

◆ **SALZBURG.** — In sala Camerii de Industrie și Comerț a avut loc, în ziua de 10 Aprilie a. c., adunarea generală a „Asociației Românilor din Austria", în vederea alegerii unui nou comitet. Adunarea, la care au participat mai mult de jumătate din numărul membrilor înscriși în asociație, a fost deschisă de d. Director Iosef **Henz.** După expunerea dlui **Henz,** primul președinte al asociației, a urmat darea de seamă a activității, făcută de d. Nicolaie **Z. Leonte.** Dsa a arătat că, dela fondarea ei (6 Decemvrie 1952) și până la data de astăzi, „Asociația Românilor din Austria" a organizat 15 manifestații culturale, dintre care 4 cu prezentări de filme documentare românești (la reprezentația cinematografică organizată de asociație la **Linz** au participat 1600 peersoane) și 5 serate muzicale. Totdeodată, d. N. Z. Leonte a subliniat faptul că în opera ei de asistență, asociația s'a bazat aproape exclusiv pe contribuțiile membrilor, ajutoarele venite din afară fiind minime.

După aceste expuneri, Contele Guido **Della Scalla,** fost Senator de Storojineț și Maior de reservă, voluntar în războiul împotriva Rusiei sovietice, a fost desemnat Președinte al biroului electoral.

Procedându-se la vot prin scrutin secret, au fost aleși, cu mare majoritate: Ion V. **Emilian,** ca președinte, iar dnii Adrian **Brăteanu** și Franz **Marx,** ca censori. Potrivit statutului, ceilalți membri ai comitetului au fost aleși prin ridicare de mână. Inafară de cei mai sus citați, din noul comitet fac parte: Contele Guido **Della Scalla** și Ernst **Schneider** vicepreședinți; Inginer Petre **Constantinescu,** secretar; Nicolaie Z. **Leonte,** cassier; Avocat Tiberiu **Dragoș,** Lt. Colonel Hans **Enderl,** Dna Maria **Graboviecki,** Josef **Henz,** Egon **Horwath,** Petru **Luță,** Kurt **Melzer,** Vasile **Pandea,** Hilda **Papazian,** Valter **Popan,** Franz-Jakob **Pribil,** farmacist Kurt **Salmen,** Oskar **Schuller,** Paul **Tittes** și Walter **Witzl,** membri; Ion **Chioreanu,** Artur **Duramani,** Martin **Fritsch,** Heinrich **Schmits,** Karl **Thum,** Gheorghe **Fuhrmann,** Ștefan **Trifu** și Michael **Zinz,** membrii supleanți.

Potrivit principiilor care stau la baza asociației și a situației specifice din Austria, 11 membri ai noului comitet sunt Români etnici, 10 sunt Sași din Transilvania, 5 sunt Germani din Bucovina, 2 sunt Germani din Vechiul Regat, 1 este Șvab din Banat, iar 1 este Italian din România.

La propunerea noului președinte, aceiași adunare generală a ales, prin aclamații, pe d. Director Josef Henz Președinte de onoare a Asociației, ca un omagiu pentru activitatea depusă de Dsa și efortul desfășurat pentru menținerea unității și loialității față de România a tuturor compatrioților noștri din Austria, indiferent de originea lor etnică, confesiunea religioasă sau convingerea politică.

Reprezentanții autorităților austriace, care au asistat la această adunare generală, și-au manifestat satisfacția pentru modul cum ea s'a desfășurat, pentru disciplina desbaterilor și perfecta înțelegere a tuturor acelora care au fost cetățeni al României.

◆ **„CLUBUL ROMÂNESC" din München** a luat ființă în cursul lunii Martie a. c. Nu este vorba de o nouă organizație, ci de un cerc prietenesc de discuții. In acest sens clubul se ocupă cu analizarea diferitelor probleme internaționale, în special de acelea ce influențează soarta Românici, cu urmărirea evenimentelor din țară, ca și cu ideile și tendințele din cadrul emigranței române; deasemeni cu cercetarea aspectelor similare în cadrul altor emigranței ale țărilor din spatele cortinei de fier.

In intenția inițiatorilor este de a pune la dispoziția membrilor clubului materialul documentar necesar pentru orientarea în problemele și deciziile ce sunt puse emigranților în legătură cu reprezentarea intereselor românești în exil.

Faptul că majoritatea membrilor actuali ai clubului sunt membrii ai Asociației Românilor liberi din Germania și foști militari activi, nu are nici o semnificație specială (contrar deci unor greșite interpretări).

In cadrul reuniunilor săptămânale de până acum, s'au discutat o serie de articole apărute în presa germană, s'a făcut un studiu asupra emigranței ruse și s'au analizat în comun unele articole din diferitele organe de publicitate ale exilului românesc.

Pentru corespondență adresa clubului este: Aurică Popescu, München 23, Ungererstrasse 104/0 r.

✝

Asociația Românilor din Austria anunță cu durere încetarea din viață a D-nei

ELENA HENNEL

membră activă a Asociației,

născută la 20 Martie 1912 în comuna Ciocănești, județul Câmpulungul-Moldovenesc.

Inmormantarea a avut loc în ziua de 4 Martie 1954, în Cimitirul Evanghelic Lutheran din Gmunden (Austria), cu participarea tuturor compatrioților domiciliați în Lagărul Steinkogel-Ebensee.

Comemorarea Unirii Basarabiei

◇ **PARIS.** — Sub auspiciile **Fundației Regale Carol I** a avut loc la Paris comemorarea Unirii Basarabiei, în seara zilei de 3 Aprilie, în sala B. a **Institutului Catolic** din rue d'Assas.

Dl Ministru Nicolaie **Dianu** a făcut o dare de seamă asupra activității Asociației „Pro Basarabia", spunând că asociația a primit până în prezent peste 300 adeziuni, între care se numără și acelea ale unor prieteni ai României (fostul ministru Louis Marin, fostul ambasador Contele de Saint-Aulaire, Marchizul d'Ormesson etc.). După această dare se seamă, d. Dianu a prezentat pe conferențiar, d. Prof. Jean **Thibaudet,** dela Lyon, care a cunoscut țara noastră încă din 1933. Conferința dlui Prof. Thibaudet, urmărită cu viu interes de asistență, a fost o ispirată împletire a evenimentelor istorice cu amintirile personale, conferențiarul arătând documentat toată tragedia basarabeană din ultimele două veacuri, cât și caracterul românesc al provinciei de dincolo de Prut.

Programul s'a încheiat cu recitări și lecturi din operele poeților și scriitorilor basarabeni, la reușita acestei ultime părți contribuind dna Elena **Théo** și dnii **Mazilu** și **Ghinescu.**

◆ **SALZBURG.** — In dimineata zilei de 27 Martie a. c., Păr. Dr. Vasile **Zăpârțan** a celebrat un Te-Deum în Capela română din Salzburg (Mülnerhauptstrasse), S.S. ținând cu această ocazie o cuvântare, în care, după enumararea multor dovezi etnico-istorice și geografice, citând mai ales autori slavi ca: Afanasieff, Batiuscoff, Tikhnomiroff, Zasciuk etc. și chiar pe Karl Marx („Valahii, sau Daco-Romanii, care alcătuiesc principală populație a țării dintre Dunărea de Jos și Nistru, vorbesc o limbă derivată din latină, care se aseamănă mult cu limba italiană" — 7. 4. 1853), a atras atențiunea auditoriului asupra puterii și eficacității rugăciunii, armă sigură — și cam singură — prin care putem veni în ajutorul fraților noștri basarabeni — și a tuturor celorlalți frați oprimați —, până când vrerea Domnului ne va permite să-i îmbrățișăm.

In aceiași seară, **Asociația Românilor din Austria** a organizat o serbare comemorativă, care a avut loc în cele 3 săli de club ale localului „Sternbräu" din Salzburg, cu participarea unui mare număr de compatrioți, Români și Germani din România.

Adunarea a fost deschisă de d. Valter **Popan,** Vicepreședintele Asociației, care a dat cuvântul dlui Prof. Dr. Otto **Folberth,** fost Director al liceului „Stefan Ludwig Roth" din Mediaș, care conduce acum Institutul austriac de cercetări economice și politice, cât și cunoscuta revistă „Berichte und Informationen". Dl. Prof. Folberth a făcut o succintă dare de seamă asupra conferinței care a avut loc la Roma la 16 Martie a. c. și care s'a ocupat cu problemele refugiului, exprimând dorința dsale, în legătură cu aceste probleme, de a colabora strâns și cu grupul Românilor din Austria.

A urmat apoi la cuvânt Directorul ziarului nostru, care a amintit de serviciile aduse cauzei românești de către dl. Prof. Folberth în 1940, când trupul Țării era ciuntit. Conferențiarul a evocat apoi câteva momente din Istoria Moldovei de dincolo de Prut, insistând cu deosebire asupra evenimentelor din 1917/18 și a împrejurărilor în care s'a produs acel vot al Sfatului Țării din Chișinău, Dsa a spus că, atât în Consiliile de soldați moldoveni cât și în Sfatul Țării, au fost reprezentați și frații noștri din Transnistria. Sărbătorind ziua Unirii Basarabiei, avem datoria de a închina un gând și moldovenilor din județele Tiraspol,

(Continuare în pag. 9)

Ei bine! Când Rusia se gătia a ne lua pământul, unde zac oasele străbune, — boierii, care aveau cârma țării, care erau datori să apere drepturile sfinte, merg de se târăsc la picioare înaintea lui Ipsilante, jurându-i credință și supunere veșnică!

Când Tudor Vladimirescu intră în București și chiamă poporul sub stindardul său, boierii fugiți scriau Rușilor între altele și următoarele, la 18 Martie 1821:

„Sărmana Valachie gustase fericirea în cursul celor 7 ani ai resbelului din urmă, veselindu-se la vederea neînvinselor trupe ale Maiestății Voastre ortodoxe și amăgindu-se de dulcea speranță că va fi cu desăvârșire mântuită."

Auziți cum se veseleau boierii, fiindcă potcoava Muscalului strivea sărmana Românie!

Pentru numele lui Dumnezeu, Sire, milostivește-te și ordonă puternicelor voastre trupe să între în nenorocita țară a Valachiei."

Auziți cum boierii cereau invazia...

Gr. G. TOCILESCU, Mișcarea din 1821, Columna lui Traian, II (1871) no. 25, p. 2.

Comemorarea Uniri Basarabiei

(Continuare din pag. 8)

Râbnița, Dubășari, Balta și Ananiev, care n'au renunțat și nu vor renunța niciodată la limba, obiceiurile și conștiința lor de Români.

Dl. Nicolaie Z. **Leonte** a recitat, cu multă căldură, poezia „Scrisoare unui erou" de N. Govora, după care, d. Josef Henz, Președintele Asociației, a rostit un cuvânt de încheere.

In cadrul programului, a fost difuzată muzică populară românească înregistrată pe discuri.

◇ **ROMA.** In ziua de 28 Martie a. c. a avut loc, în sala **Foyer Pax Romana,** în cadrul activității Asociației Intelectualilor Refugiați în Italia (AIRI), o manifestație culturală românească, organizată de către intelectualii români care fac parte din această asociație, cu participarea coloniei române din Roma, în frunte cu Mons J. C. **Kirk,** a unui mare număr de prieteni italieni, italo-români și membrii altor grupe naționale din AIRI.

Cuvântul de deschidere a fost ținut de dl. Ernesto **Koliqi,** profesor de limba și literatura albaneză la Universitatea din Roma, Vicepreședintele Asoc. AIRI, care a vorbit cu căldură despre poezia noastră populară.

Mons. Gh. **Cosma,** Delegatul Grupului Român la AIRI, aducând mulțumiri conducerii asociației care a prilejuit nu numai organizarea unei manifestații culturale românești, ci și comemorarea actului istoric dela 27 Martie 1918, când reprezentanții aleși ai românilor de dincolo de Prut, întruniți la Chișinău, au votat moțiunea de realipire a Basarabiei la România. „Articularea Basarabiei în viața Statului Român — a spus Mons. Cosma — a fost de scurtă durată, căci dușmanul dela răsărit a smuls-o din nou din trupul căruia îi aparține natural și integral. Sub presiunea colosului rusesc ne-am plecat în 1940, dar n'am renunțat la dreptul nostru imprescriptibil. Cu sânge am recâștigat Basarabia în 1941. Dar după câțiva ani, a triumfat din nou violența și forța brută. Noi Românii ne închinăm cu pietate în fața celor căzuți în cursul istoriei noastre pentru apărarea și redobândirea pământului basarabean. Suntem alături de cei care râvnesc după libertate și independență în Basarabia, în întreaga Românie și în toate țările care stau sub jugul comunismului rusesc, unindu-ne cu ei în suferințe și în speranțe."

După aceasta, corul Bisericii Române din Roma, sub conducerea Mons. Aloisiu **Tăutu,** a intonat „Trăiască Regele"!

A urmat apoi conferința Dlui Prof. Claudiu **Isopescu,** care a arătat cu întemeiată documentare, că tendința de slavizare a Poporului românesc din partea comuniștilor ruși nu-i un efort proaspăt, ci un țel permanent urmărit de Ruși. Acest țel a fost însă ascuns numai sub diferite măști: pe vremea țarilor, Rușii subjugau popoarele sub pretextul apărării ortodoxiei, astăzi aceeași subjugare se face sub lozinca „binelui social".

După conferința Dlui Prof. Isopescu, conferință urmărită cu viu interes, Dna Fiorentina **Oprescu-Pascarelli** a recitat „Noi" de Octavian Goga și „Scrisoarea III-a" de Eminescu, iar Dna Prof. Laura **Valenti,** în l. italiană, „Latina gintă" și „Miorița".

Corul a cântat apoi „Rugăciune" (versurile de Eminescu), „Trompetele răsună" de S. Bădescu, „Deșteaptă-te Române" de Andrei Mureșanu. Dra Fulvia **Pasini** a cântat „Codrule ce te mândrești", iar Dl. Adrian Chiuzbaianu: „Pe lângă plopii făr' de soț".

Dl. Biagio **Pace,** profesor la Universitatea din Roma a binevoit să-și arate simpatia față de România și față de poporul nostru rostind o cuvântare spontană și îndemnând totdeodată pe Români să creadă ferm în destinul lor istoric dăltuit, pentru toate timpurile, în columna lui Traian.

Publicul a ținut să-și manifeste gratitudinea pentru sentimentele nobile arătate de Dl. Prof. Pace prin prelungite aplauze.

In această atmosferă de entuziasm, manifestația a luat sfârșit.

◇ **POSTUL DE RADIO „EUROPA LIBERĂ" DIN MUNCHEN** a consacrat întreaga emisiune română din ziua de 27 Martie a. c. comemorării Unirii Basarabiei, amintind cu această ocazie că, în 1941, Basarabia a fost desrobită de trupele române.

◆ **LILLE** (Franța). — Membrii „Asociației Românilor din Nordul Franței" au comemorat această zi într'o atmosferă de armonie românească. Despre importanța actului dela 27 Martie, a vorbit d. Mircea **Popa,** Președintele Asociației. Au mai luat cuvântul la această manifestație dnii: Radu **Negru** și Macarie **Gherman.**

MOLDOVA SOCIALISTĂ

Ortografia nouă a limbii moldovenești

Pagina 1-a din ziarul „MOLDOVA SOCIALISTĂ", organul principal al Partidului Comunist din Basarabia (Vezi articolul din pag. 4).

DESCOPERIRI RUSEȘTI

(Continuare din nrul 6/7)

EDISON, acest geniu inventiv, care a realizat practic, multe din descoperiile teoretice ale cipiul unei transmiteri a curentului de înaltă frecvență, insistând asupra rolului antenei.

Eugène DUCRETET (francez), la 12 Noembrie 1898, realizează o legătură fără fir pe o distanță de 4 km, între Tour Eiffel și locuința sa.

In 1893, fizicianul ceh TESLA, expune prin depune un brevet în 1885, asupra transmiterii semnalelor la distanță prin inducție.

Lumea științifică britanică, nu a fost absentă la aceste realizări, ilustrul fizician CROOKS, întrevedea încă din 1892, transmiterea fără fir a vorbei la distanță.

Intre precursorii comunicației fără fir nu trebuie să uităm pe MAXWELL care pune în ecuație, fenomenul de inducție experimentat de FARADAY, care la rândul său se inspirase din lucrările lui AMPERE asupra naturei electrice a magnetismului. Acești teoreticieni au aceiași parte de merit ca și cei ce-au realizat practic.

In creația științifică, ca și în ori care alta, teoria și experiența se împletesc de așa manieră că adesea devine arbitrar a atribui cutare descoperire unui savant mai curând decât altuia. Unii sunt împinși a decerna lauri celor ce-au descoprit principiile, alții celor ce le-au realizat. Istoria, această știință nepărtinitoare, care trebuie să servească adevărul, are sarcina de-a da fiecărui savant partea sa de merit.

Dela 1873 când MAXWELL a scris **teoria sa,** până la 1901 când MARCONI a realizat transmiterea peste Atlantic, T.F.F.-ul au urmat etape care au importanță deosebită, dar care s'au realizat grație colaborării unor serii de savanți din toate țările.

***

Radio — pentru a reveni la subiectul nostru — nu s'a născut spontan într'o țară; la fel cum nu se fac descoperirile astăzi sub ochii noștri. Ele au loc cu precădere acolo unde spiritul științific este liber și nu încadrat într'o doctrină sau politică partizană; adesea ele se nasc din muncă și colaborare internațională.

Cei pătimași, cei cu complexe ca și cei orbiți de o ideologie sectară, pot să-și aroge prin fraudă dreptul de paternitate al oricărei descoperiri, dar ei nu reușesc decât să se facă ridicoli.

Un lucru trebuie să intre în cap celor ce subordonează știința intereselor de partid, anume că: **DESCOPRIRILE NU AU ȚARĂ ȘI NICI CULOARE POLITICĂ.**

BISERICA

◆ **VIZITĂ CANONICĂ.** — Mons. Ioan C. **Kirk,** numit la 20 Februarie a. c. de Sf. Congregație pentru Biserica Orientală Delegat Apostolic pentru toți credincioșii catolici refugiați din România (Români și de altă naționalitate), a ținut să facă prima sa vizită pastorală — în noua calitate — în Austria și Germania.

Sosit la Salzburg, Monseniorul Ioan C. **Kirk** a stat la dispoziția credincioșilor în zilele de 8, 9 și 10 Aprilie a. c., vizitând Misiunea din Austria și prezentându-se în audiență specială la E. S. Arhiepiscopul Andrei Rohracher.

Duminecă, în 11 Aprilie, asistând la liturghia celebrată de P. Vasile Zăpârțan, în Biserica Părinților „Barmherzigen Brüder" din Salzburg, Monseniorul Ioan C. Kirk a adresat credincioșilor părinteștile sale cuvinte, din care spicuim următoarele:

„Este pentru mine o bucurie deosebită, fiindcă mă aflu azi în mijlocul Dumneavoastră. Totdeauna V'am fost prezent sufletește și mi-ați fost prezenți în rugăciunile mele; aceasta, mai ales de când am avut fericirea să cunosc Poporul Român, pe care nu încetez niciodată să-l admir pentru atât de multe și frumoase calități sufletești și pentru că acest ales popor a dat cea mai autentică dovadă de înalta și nobila lui factură sufletească, prin care a înfruntat, înfruntă și sunt sigur că va înfrunta cu deplin succes enormele încercări de azi, de sub jugul comunist. Și sunt fericit să constat că și Dumneavoastră în încercările acestui trist exil, dați dovadă că posedați aceeași nobleță sufletească, ca și frații Dumneavoastră de acasă, cu cari formați același unic bloc de rezistență contra acelorași dușmani și greutăți. Iată unele dintre cauzele pentru cari am venit să Vă salut, să Vă mulțumesc și să Vă aduc din Roma Binecuvântarea Apostolică a Sfântului Părinte Papa, care Vă poartă o deosebită și particulară grijă și afecțiune părintească.

Profit de acest moment, să mulțumesc în mod cu totul deosebit Părintelui Zăpârțan, directorul Dumneavoastră sufletesc, al cărui zel, iubire de suflete și activitate, ne sunt binecunoscute, care nu cunoaște oboseală pentru a vizita pe credincioșii noștri din toată Austria și pe care Vi-l recomand cu aceeași căldură să-i colaborați cu devotament, ca astfel să fie mai deplin profitul activității desfășurate."

Continuând, Monseniorul Kirk, desvoltă în alte vreo 15 minute, mai multe puncte, dintre cari: „formarea unui solid caracter", „credința vie", și „trăirea unei virilități spirituale", datorită cărora vom putea pe mai departe să rezistăm atâtor încercări și lipsuri; ba, mai mult: „să făurim ceva pozitiv, un bloc de virtuți eroice, atât de necesară la mântuirea noastră individuală și la mântuirea fraților noștri din robia distrugătoare de azi".

In după amiaza aceleași zile, Mons. Ioan C. **Kirk** a vizitat **Lagărul Parsch**, unul din cele 6 lagăre din regiunea Salzburg în care locuiesc și români, continuând apoi călătoria spre München.

Participând la slujba religioasă oficiată în ziua de 18 Aprilie a. c. în capela **„Arme Schulschwester"** din München, Mons. Ioan C. Kirk a vorbit și aci credincioșilor români.

◇ **NÜRNBERG.** — In cadrul unei acțiuni de lămurire a catolicilor germani, Păr. Dr. I. Florian **Müller** a ținut 5 conferințe, în diferite biserici din Nürnberg, vorbind despre „Biserica persecutată din România". Aceste conferințe s'au bucurat de o mare afluență.

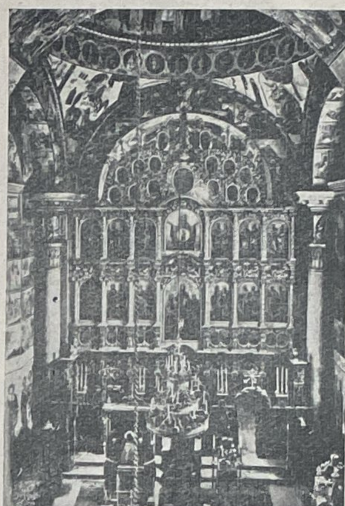
◆ **VIITORI PREOȚI CATOLICI.** — Misiunea Catolică Română din Germania pregătește tineri candidați la preoți pentru România. Până acum, 15 elevi seminariști urmează cursurile de pregătire.

Tinerii care simt vocație pentru acest apostolat sunt rugați să se adresese Păr. Dr. I. Fl. **Müller,** Katharinastr. 4, Stuttgart, Germania.

◇ **ROUBAIX** (Franța). — In urma demersurilor făcute de „Asociația Românilor din Nordul Franței", Biserica Ortodoxă Greco-Ucraineană va fi pusă la dispoziția credincioșilor români, la 2 luni odată. Asistența religioasă va fi asigurată de Parohia Ortodoră Română din Paris, prima liturghie având loc în cursul lunii Mai a. c.

◆ **CALENDARUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE DIN PARIS** pe anul 1954, calendar pe perete întocmit prin grija și osteneala Părintelui Pârvănescu și a D-lui C. Ghinescu. De obținut dela editor: **C. Ghinescu,** Boîte postale no. 16, Paris 13-e.

◇ **LONDRA.** — In Biserica Ortodoxă Română, dela Londra, Sf. Inviere a fost oficiată de către Părintele F. M. Găldău; iar răspunsurile au fost date de corul Bisericii, cu ajutorul Dnei Aneta Pavicevici și a dlui Politis, care a sosit acum de curând din Țară. Biserica era arhiplină de credincioși. După terminarea slujbei Consiliul parohial, împreună cu Părintele paroh au ciocnit tradiționalul „ou roșu" cu toți cei de față.

Altarul Bisericii Frumoasa din Iași

◆ **„FRĂȚIA ORTODOXĂ"** se intitulează suplimentul european al „SOLIEI", care apare sub conducerea dlui D. C. **Amzăr,** Carl-von-Linden Straîe 3, **Wiesbaden,** Germania.

◆ **Florența.** — In 24 Ianuarie s'a celebrat în **Biserica Sf. Magdalena dei Pazzi** din Florența o liturghie în limba română. Au concelebrat P. Vasile **Cristea,** P. Traian **Crișan** și P. Ion **Filip.** Cântările au fost executate de corul școlii **Sf. Maria degli Angeli** dirijat de P. Quirin **Ferrarese.**

— In 23 Ianuarie P. **Cârnațiu** a ținut la Florența o conferință despre metodele folosite de comuniști în persecuția contra Bisericii dincolo de cortina de fier. Vorbitorul a arătat cum materialismul marxist este erezul secolului nostru. El este propovăduit și impus cu metode satanice de puternica organizație a partidelor comuniste. Prin toate mijloacele de propagandă apostolii materialismului caută să descreștineze popoarele de sub stăpânirea moscovită printr'o educație a maselor la mentalitatea materialistă. Toate instituțiile publice sunt transformate în factori de propagandă a nouei ideologii. După periodul de pregătire a opiniei publice regimul comunist decretă legi prin care suprimă orice libertate religioasă și declară neexistente comunitățile religioase care refuză să devină unealtă în mâna ateilor.

◇ **Roma.** — In cadrul manifestațiilor religioase care au loc cu ocazia Anului Marian, la 28 februarie a fost celebrată o liturghie românească în Bazilica **Sf. Maria Maggiore** din Roma.

— Multe preocupări a stârnit în lumea catolică starea sănătății Sf. Părinte Papa Piu XII. La sfârșitul lunii Ianuarie și la începutul lui Februarie Supremul Cap al Bisericii Catolice a fost silit ca să întrerupă intensa activitate pe care o avea înainte. Câteva săptămâni a fost constrâns la odihnă absolută mai ales că boala nu-I permitea să ia nici un fel de hrană. Comunicatele medicale din ultimul timp asigură că Sanctitatea Sa a trecut peste pericolul grav și încetul cu încetul își reia ritmul activității.

Coresp.

Biserica Sf. Arhanghel Mihail din Turda

Ferdinand Ernst Gruber:

Adam Müller-Guttenbrunn in Linz

Nach seinen Tagebüchern und Schriften

Das „Jahrbuch der Stadt Linz", 1953, hat dem bedeutendsten lebenden Biographen Adam Müller-Guttenbrunns, Ferdinand Ernst Gruber, zum 100jährigen Geburtsjahr des Dichters Gelegenheit geboten, unbekannte Tatsachen aus dem Leben des großen Banater Dichters und Kämpfers zu veröffentlichen. Eine außerordentliche, kongeniale Einfühlungsgabe und jahrzehntelange, unmittelbare Werdegangs unseres großen Landsmannes. Kenntnis Südosteuropas befähigen F. E. Gruber zu einer gründlichen Darstellung des Eine Besprechung der geglückten und selbstlosen Mühewaltung für das Leben und Werk Adam Müller-Guttenbrunns, der sich F. E. Gruber und die Stadt Linz unterzogen haben, erfüllt dabei ihren Zweck am wirkungsvollsten, wenn wir einige einleitende Zeilen des großangelegten Aufsatzes folgen lassen, der hoffentlich nur der Anfang einer umfassenden Würdigung in Buchform ist. Eingehendes Quellenstudium hat den Verfasser erstmalig in die Lage versetzt, das Ringen eines Großen unserer Banater Heimat so zu schildern, daß seine Leistung — befreit von Vorurteilen und Irrtümern — eindeutig vor uns ersteht. Schon die Einleitung dieses Aufsatzes trägt zur Richtigstellung und Klärung einiger Lebensdaten Adam Müller-Guttenbrunns wesentlich bei:

„Der banaterschwäbische Heimatdichter Adam Müller-Guttenbrunn kam im Alter von 21 Jahren als Telegraphen-Eleve nach Linz. Was ihn zu dieser Berufswahl trieb, die für einen Balbiergesellen aus Südungarn nicht alltäglich ist, hat der Dichter in einem köstlichen Buche der Erinnerung einprägsam erzählt. Als Geselle der „Medizinischen Offizin" des Herrn Ulrich (das Geschäft befand sich in dem uralten Einkehrgasthof „Zum schwarzen Adler" in der Wiener Taborstraße) führte er nach dem Muster der amerikanischen Werkstudenten ein zweischichtiges Leben. Das Balbieren, Haarschneiden und gelegentliche „Operationen" mit der Klistierspritze ließen ihm Zeit genug, seine aus den Fugen geratene Schulbildung wieder ins Lot zu bringen. Er besuchte die Patzeltsche Handelsschule, fiel aber im Rechnen durch, da er eifriger das alte Burgtheater besuchte, als die Regeldetri übte, und nächtelang studierte, bis ihm der schwäbische Dickkopf rauchte, in dem sich der Gedanke festgebohrt hatte, ein „Studierter" zu werden, womöglich ein erfolgreicher Dichter. Ein heimlicher war er schon.

Neben den Verrichtungen in der Taborstraße hatte der junge Musensohn aus dem Banat sein literarisches Hauptquartier in der Universitätsbibliothek aufgeschlagen und sich aus den rhetorischen Niederungen der „Schmauswaberl", dem gemütlichen Studentencafé unter den Schwibbogen der Postgasse, an die Gefilde der höheren Wissenschaft herangepirscht. So geriet das Werkstudentlein in die ernsthafte Gefahr des Entgleitens, in die Unendlichkeit der Ideale. Da winkte ihm das Schicksal wohlwollend mit dem Zeigefinger.

In der Schwemme des „Schwarzen Adler" hatte er einen hochgewachsenen blonden Menschen kennengelernt. Franz Tischer hieß er und Telegraphenbeamter war er von Beruf. Nebenher erteilte er Privatstunden. Dieser Tischer erzählte dem jungen Adam Müller allerlei von den Wundern des Morseapparates und von den Menschen, die ihn bedienten. Das wäre gar kein so unebener Beruf, gerade für einen bildungsbeflissenen jungen Mann, denn viele Stunden ruhe der Apparat, und es wäre nicht verboten, in den Dienstpausen ein Buch zu lesen. Außerdem könne man sich auch vertreten lassen. Dem Apparat sei es gleichgültig, wer auf ihm klopfe, und es gäbe immer Kollegen, die täglich bereit sind, Überstunden zu machen — die Stunde zu 20 Kreuzern. Der Abteilungsvorstand müsse das zwar bewilligen, aber der tue es immer. So redete Herr Tischer auf ihn ein und er hatte mit seinem Bericht über das Schicksal des Adam Müller aus Guttenbrunn entschieden. Mit beiden Händen griff dieser zu und ließ sich in den staatlichen Kurs einschreiben, den Regierungsrat Ditscheiner an der Wiener Handelsakademie abhielt. Assistent Tischer, der wohlmeinende Bekannte aus dem „Schwarzen Adler", war einer der Lehrer.

Nach mancherlei Fährnissen bestand Müller die Prüfung. Als Telegraphenaspirant hatte er das Recht, sich um eine Stelle zu bewerben. Am 15. Mai 1873 schrieb er sein Gesuch an die „Hochlöbliche k. k. Telegraphen-Direction" und erklärte darin, daß er auf eine Verwendung im Staatstelegraphendienst reflektiere, mit der Beifügung der ergebensten Bitte, womöglich im Bereiche des Wiener Telegraphen-Directions-Bezirkes bleiben zu dürfen.

Die „ergebenste Bitte" wurde nicht erfüllt. Als er davon erfahren hatte, tröstete ihn Freund Tischer. „Glauben Sie mir — so erzählte der Dichter in seinen Jugenderinnerungen — „Sie werden in Salzburg oder in Innsbruck mehr für sich arbeiten als in Wien. Gehen Sie doch zum Selli, unserem Direktor. Er ist ein grobschnäuziger Bombardier, der sehr wenig gelernt hat, aber er ist gerecht. Handeln Sie sich bei ihm eine Stadt aus. Zum Beispiel Linz, von wo Sie in drei Stunden in Wien sein können. Erzählen Sie ihm, Sie hätten eine Großmutter dort, bei der Sie billig leben können. Denn mit den 300 Gulden, die Sie als erstes Adjutum erhalten, ist ja auch in Linz nichts anzufangen. Aber sagen Sie um Gotteswillen nichts von Kunst und Literatur, von Theater und von der Schriftstellerei, sonst streicht er Ihren Namen."

Diese Unterredung gab den Ausschlag. Adam Müller entschied sich für Linz, die Nähe Wiens dürfte bestimmend gewesen sein. Er befolgte den freundlichen Rat Tischers, und Zelli, der „Wauwau", den alle fürchteten, gönnte der Großmutter die Freude, ihren Enkel bei sich zu haben. „Nach Linz" schrieb er mit Blaustift zu dem Namen Adam Müllers.

Wann ist Adam Müller in Linz eingetroffen?

Den genauen Tag vermögen wir nicht mehr anzugeben. Fest steht nur, daß er in der zweiten Junihälfte 1873 in der „obderennsischen" Hauptstadt ankam. Am 14. Juni wurde er zum Telegraphen-Eleven II. Klasse zur Dienstverwendung bei der k. k. Telegraphenstation Linz ernannt. Er wird bald darauf Wien verlassen und sich auf einem Donaudampfer „eingeschifft" haben, denn am 28. Juni 1873 legte er in Linz den Diensteid ab. Dies läßt sich aus der Diensttabelle, die Adam Müller Ende Juni 1875 nach seiner Ernennung zum Telegraphen-Eleven I. Klasse ausfüllte, amtlich feststellen. In den Erinnerungen „Aus der Jugendzeit" (abgedruckt in dem „Roman meines Lebens") gibt der Dichter an, er habe sich schon am 15. Mai in Linz vorstellen müssen. Hier ist dem Verfasser vermutlich ein Erinnerungsfehler unterlaufen. Am 15. Mai 1873 schrieb er (wie schon angeführt) sein Gesuch an die Telegraphen-Direction, das am 14. Juni seine günstige Erledigung erfuhr. An Hand der erhaltenen Personaldokumente sind wir in der Lage, diese Daten aus den amtlichen Papieren genau festzustellen.

Am 28. Juni 1863, dem Tage der Eidesablegung, füllte der Telegraphen-Eleve II. Klasse seine erste Diensttabelle aus. Sie hat folgenden Wortlaut:

„Adam Müller — Geboren zu Guttenbrunn, Ungarn, Temeser Banat, am 23. Oktober 1852.

Studien und Prüfungen (Prüfungs-Calcul), Sprachen und andere Kenntnisse: 4 Normalklassen, sehr gutem Erfolg.

3 Gymnasialklassen wegen Kränklichkeit nicht pünktlich frequentiert.

Privatstudien, vorzüglich Medizin. Ein Kurs an der Handelsschule. Einen Staatstelegraphenkurs an der Wiener Handelsakademie.

Sprachen: Deutsch, Ungarisch, Rumänisch, Französisch.

Darstellung der gesamten Dienstleistung mit Angabe der einzelnen Dienstkategorien, Dienstorte und Bezüge:

Auf Erlaß des k. k. Ministeriums vom 14. Juni 1873 zum Eleven II. Classe mit dem Adjutum von fl. 300 ernannt.

Datum und Jahr des abgelegten Eides: 28. Juni 1873.

Mit den Originaldokumenten übereinstimmend
Linz, am 18. Juli 1873
Telegraphen-Direction
C. Zemohorek

am 28. Juni 1873."

Diese von Adam Müller eigenhändig ausgefüllte Diensttablle ist vor allem deswegen bemerkenswert, weil die Aufzählung des Studienganges nichts von einem Schulbesuch in Hermannstadt (in Siebenbürgen) erwähnt, obgeich diese Auffassung von allen Kennern des Lebensweges Adam Müller-Guttenbrunns bisher vertreten wurde. Sie stimmt nachweislich nicht. Adam Müller weilte zwar von 1869 bis Anfang 1870 in Hermannstadt. Er studierte dort aber nicht, sondern schlug sich als Friseurgehilfe wacker durchs Lebens."

Eindrucksvoll erzählt F. E. Gruber auf über 30 Druckseiten über diese Lebensstation unseres Banater Heimatdichters. In einzigartiger Weise versteht es der Verfasser, Leben und Werk Adam Müller-Guttenbrunns zueinander in Beziehung zu setzen. Der Wiener Literaturhistoriker und Publizist Gruber verpflichtet damit die Heimatgenossen und darüber hinaus alle Verehrer des Dichters und Politikers Adam Müller-Guttenbrunn zu besonderem Dank.

Tultscha
und die deutschen Kolonien

Der folgende, gekürzte Abschnitt entstammt dem Buch „Südöstliche Steppen und Städte". Nach eigener Anschauung geschildert von Dr. Wilhelm Hamm, Frankfurt am Main / J. D. Sauerländers Verleag. 1862. — 1858 und 1859 unternahm der Verfasser Reisen nach Südrußland, auf den Balkan und in die Türkei. Ungemein lebendig ersteht vor dem Leser jene Epoche der Donaufürstentümer kurz vor der Befreiung vom Türkenjoch. Die Verelendung auch der deutschen Kolonien der Dobrudscha findet ihren unbestechlichen Beobachter. Jeder Kenner der Dobrudscha wird dieses Genrebildchen vor hundert Jahren gern an sich vorüberziehen lassen.

Am 21. Juni des Jahres 1858 verließ ich mit dem Dampfer „Zrinyi" die große Handelsstadt Galatz, um nach Tultscha zu fahren und von da einen Ausflug in die Dobrudscha zu machen. Das Boot war ziemlich besetzt, das Gewühl auf auf seinem Verdeck ebenso bunt, wie das am Land, welches ich eben verlassen hatte; alle Nationalitäten Europas waren vertreten, und es fehlten auch nicht Repräsentanten der beiden übrigen alten Weltteile, hochbemützte Perser, pfiffige Tartaren und schmutzige Äthiopen.

Es befremdete mich, daß mehrere moldauische Offiziere an Bord von dem Pascha, einem General, dem Stabschef der Armee ihres Oberherrn, nicht die geringste Notiz nahmen, ihn weder grüßten, noch sich ihm näherten, obgleich er in Uniform, wie sie, und ihnen gewiß bekannt gewesen ist . . .

Gerade an dem Punkte, wo der bis dahin immer noch einige Donaustrom sich in viele Arme spaltet, um der Mündung zuzueilen, erhebt sich auf dem linken Ufer die türkische Stadt Tultscha. Hier kann man noch wählen, ob man durch die Kilia (Kili Bogasi), die Sulina (Suline Bogasi) oder den St.-Georgskanal (Kedrille Bogasi) hinauf schiffen will in den Pontus Euxinus.

Vom Strom aus gesehen, gewährt Tultscha einen hübschen, malerischen Anblick; man möchte ihn sogar fast großstädtisch nennen. Viele Fahrzeuge liegen vor Anker und lustig wehen ihre langen Wimpel im günstigen Ostwind, der zahllose andere mit gebauchten Segeln stromaufwärts bringt; in Zwischenräumen braust ein Dampfer vorüber oder naht sich im mächtigen Bogen dem Land, wo er Station hat. Das Lokalboot, auf welchem ich anlangte, fährt bloß zwischen Galatz, Tultscha und Ismail. Puffend entrang sich der Dampf aus dem Rohr, langsamer bewegen sich die Räder, die Glocke erschallte weithin und ein Strom buntester Art von Menschen fast aller Nationen ergoß sich ans Land . . .

Vor allen Dingen suchte ich eine Stätte, wo ich mein Haupt niederlegen könne; sie ist nicht schwer zu finden, denn das deutsche Gasthaus des Herrn Ringler ist das einzige seiner Art in Tultscha. Es erfreut aber doch schon ein deutsches Herz, wieder einmal ein Gasthofschild in der Muttersprache zu erblicken und sei es auch noch so bescheiden. Wie leicht zu denken, ist wenig Zuspruch hier und das stolze Hotel verwandelt sich auch in der Lingua franca in eine modeste Locanda mit „camere" mobiliati da affitare". Freundlich aufgenommen, wenngleich allerdings etwas verwundert betrachtet, fand ich mich bald heimisch und ließ mir den erfrischenden, prickelnden Moldavaner Wein, der viel klarer und heller aussieht, wie das ungereinigte Donauwasser, das man trinkt, trefflich munden. Nach dem längeren Aufenthalt in Galatz konnte ich mein hohes Erstaunen durchaus nicht bergen, hier gewaschene Teller und sogar ein verhältnismäßig reines Bett zu finden, welches doch wenigstens nicht nötigte, den Tisch zur Lagerstelle zu wählen. Der Gastwirt Ringler ist ein Tiroler und kann wahrscheinlach, was alle Fremden können, die sich hier zu Land angesiedelt haben, nämlich viel erzählen von einem früheren Leben; er tut es mit Maß und Geschick; als reisender Künstler auf der Zither ist er nach der Türkei verschlagen worden, wo man auf Kunst nicht viel gibt. Seine hübsche, verständige Frau stammt aus Siebenbürgen; sie erzählte mit Selbstbewußtsein, daß sie vor ein paar Jahren die weite Reise von ihrer ersten nach der zweiten Heimat ganz allein in selbstkutschiertem Wagen und ohne jegliche Gefahr zurückgelegt habe.

(Fortsetzung folgt)

Unsere Freunde in Deutschland

werden gebeten, die Kosten für das Abonnement und die für den Verkauf unserer Zeitschrift eingelaufenen Summen mit dem Vermerk „für Stindardul" an nachstehende Konten zu überweisen:

1. **Dr. Peter Belej-Verlag, Konto Nr. 67/40757 Städtische Sparkasse, Zweigstelle 17, München 8, Franziskanerstr. 3, oder**
2. **Postscheckkonto: Dr. Peter Belej-Verlag, Amt München Nr. 916 02.**

Ein alter „Siebenbürgischer Volkskalender"

Ein Landsmann schickte uns einen **„Siebenbürgischen Volkskalender mit Bildern für 1843"**, herausgegeben von J. H. Benigni Edlem v. Mildenberg, erschienen im Verlag der v. Hochmeister'schen Erben in Hermannstadt. Das Niveau dieses Kalenders setzt uns in Erstaunen. Aufsätze und Biographien, z. B. über Mozart, Shakespeare etc. wechseln mit historischen Skizzen ab. In einem Aufsatz über Moses Szekely, Fürst von Siebenbürgen, finden wir eine Beschreibung der Schlacht, die am 22. Juli 1603 bei Kronstadt, zwischen dem Woiwoden Radu der Walachei und Moses Szekely stattfand. Die folgenden Zeilen sind dieser Darstellung entnommen:

„. . . Der Anführer der raizischen Truppen Raduls, Deli Marko, begann das Gefecht mit einem ungestümen Angriffe auf die das feindliche Lager schützende Wagenburg. Die Angreifer wurden zwar mehreremale tapfer zurück geworfen, brachen aber endlich doch in das Lager ein und brachten die fürstlichen Truppen in Verwirrung. Während Székely diese wieder zu sammeln und zum neuen Kampfe aufzumuntern bemüht war, ergriff Bektasch Paschah, welcher bereits alles verloren glaubte, mit den türkischen und tatarischen Hilfsvölkern die Flucht. Dadurch wurden auch die übrigen Truppen entmutigt und zwar um so mehr, da die bisher gegen Bektasch gestandene Abteilung des feindlichen Heeres sich ebenfalls gegen sie wandte und insbesondere die Walachen, zur Rache für die bei Mirißlo unter dem Woiwoden Michael erlittene Niederlage, schonungslos und ohne Pardon zu geben, in den Reihen der Fürstlichen wüteten. Bald lösten sich die Überreste des fürstlichen Heeres in wilder Flucht auf, und Jeder war nur auf eigene Rettung bedacht. Gabriel Bethlen, der einige Jahre später den Fürstenstuhl bestieg, war und einer auserlesenen Reiterschar durchschlagen. Székely selbst versuchte das Nämliche, er so glücklich, sich vereint mit Franz Rhedei wurde jedoch von Georg Rátz (N. R.: Gh. Rațiu) eingeholt und, da er es standhaft verweigerte sich zu ergeben, nach tapferer Gegenwehr durch einen Schuß getötet. Rátz hieb der Leiche das Haupt ab, welches sofort nach Kronstadt gesendet wurde um die Bürger von Székely's Niederlage zu überzeugen und von weiterer Gegenwehr abzuschrecken*). Beinahe die Hälfte des über 6.000 Mann zählenden fürstlichen Heeres, mit derselben viele Edelleute aus den angesehensten Familien des Landes, fiel unter dem Schwerte der Sieger. Bedeutend war die Menge der Gefangenen, welche mit dem ganzen Geschütz, dem gesammten Gepäcke und 32 Fahnen in Radul's Hände gerieten. Die erbeuteten Fahnen wurden nach Prag an den Kaiser als Siegeszeichen gesendet . . ."

*) Der Kronstädter Stadtrichter Michael Weiß (welchem später ein ähnliches Loos zu Teil wurde) ließ das Haupt Szekely's nachdem dasselbe längere Zeit zur Schau ausgestellt gewesen, in seinem Garten beerdigen.

Am 27. Dezember 1953 meldete die Moskauer „Prawda" das 30jährige Bestehen eines nationalen Berufstheaters, das 1933 in Tiraspol gegründet und 1945 nach Chișinău verlegt worden war. An rumänischen Stücken werden in der heurigen Theatersaison u. a. aufgeführt: „Lumina" (Licht) von L. Lupaș und „Der große Streitkolben" (Bolschebnaja Bulawa) von L. Deleanu.

Am 12. April erreichte uns aus der alten Heimat die traurige Nachricht, daß unser lieber Vater, Schwiegervater und Großvater

Viktor Orendi-Hommenau

Schriftsteller und Publizist
Ritter des rumänischen Kronenordens

Inhaber des Benemerentiordens I. Klasse am Sonntag, dem 21. Februar 1954, in Bukarest nach kurzem Leiden im Alter von 84 Jahren vom Allmächtigen abberufen worden ist. Schmerzerfüllt und in Demut vor dem Willen des Herrn gebeugt geben wir hiervon Kenntnis. Die irdischen Überreste des Verblichenen wurden am 25. Februar in der heimatlichen Erde zur ewigen Ruhe gebettet. Der Allmächtige gebe ihm den ewigen Frieden!

Im Namen der trauernden Hinterbliebenen:

Lothar Orendi-Hommenau, Journalist, als Sohn;
Maria, geb. Hennig, als Schwiegertochter;
Marlies Birgitt, als Enkelin;
Martin Siegfried Lothar als Enkel.
Stuttgart-Zuffenhausen, den 13. April 1954
Rotweg 132/II

Heimaterde Bessarabien

Vor 140 Jahren entstanden in der rumänischen Provinz deutsche Siedlungen

Von Gerhardt HARDT

„Im Juni 1940 wurde das geschichtliche Unrecht des Raubes Bessarabiens durch Rumänien wieder gutgemacht. Am 2. August 1940 erfüllte der Oberste Sowjet der UdSSR den Wunsch des Moldauvolkes, Bessarabien mit der Autonomen Moldau-Republik zu vereinigen und eine gemeinsame Unionsrepublik zu bilden. . . . Diese Entwicklung erlitt nach dem Juni 1941 einen ernsten Rückschlag . . .“

So heißt es im Text sowjetischer Wappen-Karten der 16 Unionsrepubliken der UdSSR unter dem Embleme der Moldauischen Sozialistischen Sowjet-Republik. Aus den kommunistischen Lehrbüchern der Nachkriegszeit erfährt man, daß die Moldauische Republik 2,7 Millionen Einwohner zählt, die Hauptstadt von Tiraspol nach Kischinjow, mit seiner Bewohnerzahl von 110 000, verlegt wurde. „Im Moldauland wird die Hälfte des Weins der gesamten Sowjetunion erzeugt“ — erläutert man schließlich den Wert dieser „arrondierten“ Provinz für die UdSSR.

„Timpul“ (Bukarest), 18. Oktober 1878: „Unsere Armee“

Der große rumänische Dichter Mihail Eminescu schrieb zu den Beschlüssen des Berliner Kongresses in einem Aufsatz u. a. folgendes:

„Morgen, Sonntag, ist der für den triumphalen Einzug bestimmte Tag. In der Tat, wenn es in diesen traurigen Zeiten, in denen alles bedroht ist, noch ein Organ der Nation gibt, das einen stolzen und die Seele erhebenden Anblick bietet, so ist es das Organ der physischen Kraft des rumänischen Volkes, der Soldat, welcher allein die Fahne hochgehalten hat, wann immer bereit, die Russen am Argeș zu schlagen, genau so wie er bereit war, sich in Bulgarien mit den Türken zu schlagen . . . Aber . . . unsere aufrichtige Freude und Anerkennung für das Heer wird an dem gleichen Tage, an dem der triumphale Einzug sich vollzieht, von einem Ereignis vergiftet: In der Tat wurde zwischen den russischen Kommissaren und den rumänischen derselbe Sonntag für den . . . Austausch der rumänischen Behörden mit den russischen festgelegt. Also, am gleichen Tage, da Bukarest sich mit den flammenden Trikoloren schmückt und illuminiert, sinkt ein anderer Teil des rumänischen Bodens in eine möglicherweise dauernde Finsternis. Es gibt keine größere Ironie, als die des Schicksals.“

Auf dem Berliner Kongreß erwiderte Lord Beaconsfield auf eine rumänische Beschwerde: „In der Politik ist Undank oft das Entgelt für die besten Dienste.“

Dem „Westen“ ist es im allgemeinen kaum aufgefallen, daß Bessarabien heute ein Land ohne Namen ist, daß dafür aber im Osten Rumäniens infolge der Abtrennung Bessarabiens ein zweiter rumänischer Staat mit rumänischer Mehrheitsbevölkerung entstanden ist. Im allgemeinen hat man auch vergessen, daß ein internationaler Vertrag von 1920 mit einer Garantieerklärung des bessarabischen Besitzstandes für Rumänien die Unterschriften Englands, Frankreichs und Italiens (1927) trägt. Im Wirbel der Oktoberrevolution 1917 hatte der „Sfatul Tzarii“ (Landesrat) von dem feierlich proklamierten nationalen Selbstbestimmungsrecht der Bolschewiki Gebrauch gemacht, 1918 die Unabhängigkeit Bessarabiens, am 27. März 1919 jedoch die Wiedervereinigung der überwiegend rumänischen Provinz mit dem rumänischen Muttervolk und Staat verkündet. Eine deutsche Statistik gibt für die völkische Gliederung Bessarabiens folgenden Aufschluß:

1919: Bevölkerungszahl 2 631 000; Rumänen 1 683 000, Deutsche 79 000, Ukrainer 254 000, Russen 134 000, Bulgaren 147 000, Juden 267 000, andere 67 000.

1936: Bevölkerungszahl 2 863 409; Rumänen 52,2 Prozent, Deutsche 2,8 Prozent, Ukrainer 11 Prozent, Russen 12,3 Prozent, Bulgaren 5,8 Prozent, Juden 7,2 Prozent, andere 8,7 Prozent, darunter Polen 0,3 Prozent, Gagausen 3,5 Prozent, Zigeuner 0,5 Prozent.

1923 erfolgte in Bessarabien ein kommunistischer Umsturzversuch, der durch die tatkräftige Mithilfe der Bevölkerung allerdings im Keim erstickt wurde. 1924 schufen die Sowjets jenseits des Dnjesters, auf rumänischem Volks-Volksboden der Ukraine, die „Moldaurepublik“, edren Grenzen allerdings so geschickt gezogen wurden, daß in dieser SSR (seit 1928) nur eine schwache Mehrheit von 28 Prozent „Moldauern“ — d. h. Rumänen — lebten. In der vergrößerten Moldauischen Unionsrepublik der UdSSR von heute dagegen beträgt der Anteil der „Moldauer“ innerhalb der Gesamtbevölkerung 65 Prozent — nach sowjetischen Angaben! Damit haben die Sowjets zugleich eine rumänische Mundart zur Staatssprache und einen rumänischen Stamm zur „Nation“ erklärt. In dem russischen Vielvölkerreich kann es gar nicht genug kleine und kleinste „autonome“ Volks- und Stammessplitter geben.

Der Hintergrund dieser vorausplanenden Maßnahme ist jedoch folgender: Der westliche Teil des alten rumänischen Fürstentums der Moldau liegt heute noch in Rumänien, am Ostkarpatenhang. Für diese Provinz der rumänischen Volksrepublik gelten besondere Sperrmaßnahmen und Reisebeschränkungen. Beamte und Offiziere z. B., die aus der Moldau in andere Landesteile versetzt werden, ziehen ihre Familien möglichst nach, weil jede Heimfahrt mit umständlichen Gesuchen verbunden ist. Die sowjetischen Besatzungstruppen Rumäniens sind mit ihrem Gros in der Moldau garnisoniert und verfügen in der Südmoldau über eine beträchtliche Zahl unterirdischer, strategischer Flugbasen. Eine Reihe E-Werke und Industriewerke neuesten Datums wurden auf sowjet-moldauischen und ukrainischen Bedarf eingestellt. Der „Anschluß“ der rumänischen Moldau an die Moldauische Unionsrepublik liegt in der Luft — falls das Rumänenvolk widerspenstig sein sollte. Nach einer neuen „Arrondierung“ würde diese Moldauische SSR überdies unmittelbar an die „Autonome Ungarische Region“ in den Ostkarpaten grenzen.

In der Einleitung zu seinem großen historischen Sammelwerk **„Letopisețele Țărîi Moldovei“** (Moldauische Annalen), Jassy 1852, schreibt der als Historiker und Staatsmann gleich bedeutsame Mihail **Kogălniceanu** ein beherzigenswertes Wort:

„Ich sehe als mein Vaterland allen Boden an, auf dem Rumänisch gesprochen wird, und als völkische Geschichte die Geschichte der gesamten Moldau vor ihrer Zerreißung, die der Walachei und die der Brüder in Siebenbürgen.“

VIER BESITZWECHSEL BINNEN 25 JAHREN

Bereits 1367 wurde Bessarabien als rumänischer Volksboden mit dem Fürstentum der Moldau vereinigt, während der Süden Bessarabiens 1503 unter türkische Herrschaft geriet. Erst 1812, im Frieden zu Bukarest, annektierte das zaristische Rußland erstmalig Bessarabien, um einen Zugang zur Donaumündung zu gewinnen. 1856 gab der Friede von Paris (Krimkrieg) drei südbessarabische Distrikte wieder an die Moldau, während die Donaumündung an die Türkei fiel. Die Berliner Konferenz, 1878, anerkannte zwar Souveränität und Staatseinheit des jungen vereinigten Königreiches unter Karl I. von Hohenzollern-Sigmaringen. Gleichzeitig entriß jedoch das zaristische Rußland Rumänien wieder ganp Bessarabien mit seinen 44 422 km² etwa so groß wie Siebenbürgen) — offenbar sollte das der russische „Dank“ für die rumänische Waffenhilfe bei Grivitza und Plevna sein.

„Neue Freie Presse“ vom 23. Juli 1878: **„Bessarabien. Ein Nekrolog.**

Der berühmte deutsche Gelehrte Hugo Schuchardt schrieb gelegentlich des Berliner Kongresses 1878, der zum zweiten Male das rumänische Bessarabien der russischen Gebietshoheit auslieferte, u. a.:

„Die Rumänen sind durch den unabwendbaren Verlust Bessarabiens in die größte Erbitterung versetzt worden, und jeder, auch ihr ärgster Feind, wird mit ihnen fühlen.“ Den russisch-türkischen Krieg und die Mitwirkung Rumäniens für den Endsieg über die Osmanen kennzeichnete Schuchardt wie folgt:

„Mein Freund (Rußland. Die Red.) hat mit einem Gegner angebunden, dem er nicht beikommen kann, ohne meinen Grund und Boden zu betreten; ich gestatte ihm, auf demselben zu schalten, wie er es nötig hat, wofür er mir feierlichst verspricht ,daß ich keinen Zoll davon verlieren soll; er wird seines Gegners nicht Herr und fleht kläglich um meine Hilfe, die er erst hochmütig abgelehnt hat; ich eile herbei, vergieße Blut und Schweiß, wir werfen den Gegner nieder; mein Freund verlangt nun für die Dienste, die ich ihm geleistet habe, ein Eckchen meines Gebietes, ein kleines nur, das mir aber besonders teuer ist, weil daran der Name ruhmvoller Ahnen haftet; ich weigere mich; er schielt mich einen Undankbaren; ich weigere mich noch, er nimmt es mir weg. Soll er es behalten? Der Kongreß erwidert ohne langes Zaudern: Ja, Rumänien nimmt die Dobrudscha an, ohne deshalb förmlich auf Bessarabien zu verzichten; allein Besitztitel verjähren und müssen verjähren, das **Unrecht der Gegenwart wird zum Recht der Zukunft.** Um so mehr liegt der Gegenwart die Pflicht ob, das Unrecht zu brandmarken; sie darf es nicht gleichgültig betrachten oder gar beschönigen und rechtfertigen . . .“

Die Russifizierungsperiode Bessarabiens bis zu den Wirren der russischen Revolution 1917 vermochte indes den völkischen Charakter des Landes nicht entscheidend zu verändern. Im Zusammenbruch des Zarismus nahm die ansässige Bevölkerung die erste Gelegenheit wahr, um sich vom sowjetrussischen Reich loszulösen. Der 27. März 1918 — vor 36 Jahren — wurde der Freudentag der Wiedervereinigung Bessarabiens mit dem rumänischen Mutterstaat. Bessarabien, das Gebiet zwischen Pruth und Dnjester, war wieder rumänische „Ostprovinz“ geworden.

Das neue Königreich Großrumänien übernahm ein Grenzland, dessen Rückständigkeit und überlieferte Korruption Schwierigkeiten bereitete, die nur schrittweise beseitigt werden konnten. Es fehlt für die Zeitspanne zwischen den beiden Weltkriegen in Bessarabien nicht an Kritik über die Verwaltung und das langsame Tempo der wirtschaftlichen Entwicklung. Sicher wurden auch zahlenmäßig unbedeutende Bevölkerungselemente der Städte in ihrer schädlichen Profitgier nicht gebührend in die Schranken gewiesen. Trotzdem dürfen die Jahre 1919 bis 1940 als eine Periode des Aufbaues und der Konsolidierung bezeichnet werden. Es ist ein Ruhmesblatt der deutschen Kolonisten Bessarabiens, daß sie zum wirtschaftlichen Aufstieg als ein Element der Ordnung wesentlich beitrugen.

Als 1940 das Wiener Diktat von Belvedere für Rumänien den Verlut Nord-Siebenbürgens dekretierte, nutzte die Sowjetunion die Schwäche ihres rumänischen Nachbarn durch eine ultimative Forderung auf Bessarabien und das Nordbuchenland, das überhaupt niemals im russichen Besitz gewesen war. Von sämtlichen ausländischen „Garanten“ im Stich gelassen, zog Rumänien seine Truppen aus Bessarabien und dem Buchenland zurück und überließ die beiden Provinzen der UdSSR. Durch die Annexion Bessarabiens und des Nordbuchenlandes im Juni 1940 hatten die Sowjets im Süden ebenso einen strategischen Pfeiler für den erwarteten Waffengang mit Deutschland gewonnen, wie sie im nördlichen Osteuropa mit den drei Baltenstaaten und finnischen Gebietsabtretungen den Sturm auf Europa vorbereiteten. Vielleicht wurde 1940 von Rumänien ein „finnisches Beispiel“ versäumt .Gerechterweise muß man aber feststellen, daß damals jeder Kampf zur Aussichtlosigkeit verdammt war.

Chișinău: Juli 1941

Bei ihrem Abzug aus der Hauptstadt Bessarabiens sprengten die bolschewistischen Horden Haus um Haus. Unsere Aufnahme zeigt die Hauptstraße Alexandru cel Bun.

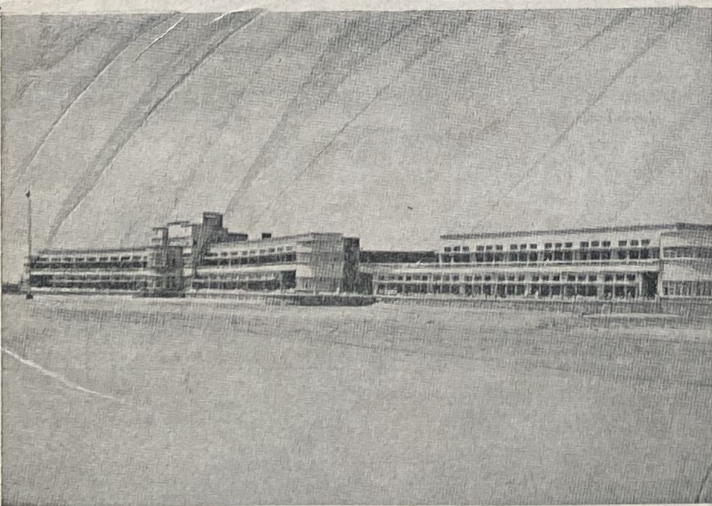
Begreiflicherweise begrüßte das Rumänentum den 1941 ausbrechenden deutsch-russischen Krieg als eine Gelegenheit, die entrissenen Provinzen wiederzugewinnen. Der „bessarabische Sperriegel“ wurde im Sommer 1941 von deutschen und rumänischen Truppen binnen weniger Tage aufgebrochen und Bessarabiens Bevölkerung begrüßte ihre Befreiung nach einjähriger sowjetischer Besetzung und „Soziali-der rumänischen Verbände dieser leidgeprüften sierung“. Damals und später galt die Bravour und geliebten bessarabischen Heimaterde. Wenn nach 1944 die rumänische Verwaltung „Transnistriens“, d. h. der Moldauischen SSR, angeprangert wurde, muß man grundsätzlich dazu sagen, daß Rumänien in „Transnistrien“ lediglich gemäß den Grundsätzen der „leninistisch-stalinistischen Nationalitätentheorie“ verfuhr.

Der Frontwechsel Rumäniens am 23. August 1944 bedingte erneut den Verlust Bessarabiens und des Nordbuchenlandes an die UdSSR. Die Sowjets erwiesen sich — wieder einmal — als ebenso gute Imperialisten wie ihre zaristischen Vorgänger. Ein Teil der geflüchteten bessarabischen Bevölkerung wurde in der Folge von den Sowjets aus Rumänien gewaltsam „repatriiert“. Ausgerechnet im März des Vorjahres befahl Moskau in der rumänischen Volksrepublik großangelegte Feiern einer „Moldauischen Dekade“, d. h. rumänische „Freudenausbrüche“ über die Entwicklung der durch Bessarabien vergrößerten „Moldauischen Sozialistischen Sowjet-Republik“ im Verband der UdSSR. Diese „Dekade“ läßt sich nur noch mit der sowjetischen Zumutung an die ostdeutsche DDR vergleichen — die wenn es sich irgend machen läßt — der „Friedensgrenze der Oder-Neisse-Linie“ ihre „begeisterte“ Referenz erweist.

DAS DEUTSCHTUM IN BESSARABIEN

An diesem Märztage leidvollen Gedenkens über Wiedervereinigung und Verlust eines heißumkämpften rumänischen Grenzlandes wollen wir Deutschen Rumäniens das ehemalige deutsche Kolonistentum des bessarabischen Schwarzmeergebietes nicht unerwähnt lassen. Im Herbst 1940 erfolgte zwar für die 89 000 „Schwaben“ und „Kaschuben“ Bessarabiens auf Grund eines deutsch-sowjetischen Abkommens die geschlossene Umsiedlung nach Deutschland, zum Großteil aber in das Posener Gebiet. Dennoch bestehen noch enge Bande der Bessarabien-Deutschen zu dieser alten Heimat. Auch ist ihr Beitrag zum Gedeihen dieser rumänischen Provinz schlechthin nicht fortzudenken. So mag die Würdigung ihrer Leistung zugleich Zeugnis der engen Verbundenheit und des gemeinsamen Bekenntnisses von Rumänen und Deutschen auf der gemeinsamen Heimaterde sein.

(Fortsetzung Seite 12)

Rumänische Bautätigkeit in Bessarabien

Das Sanatorium Bugaz 1938/39 von den Rumänen erbaut, liegt 10 km südlich von Schaba (ehemalige Schweizer Kolonie), zwischen Dnjestr-Liman und Schwarzem Meer

Heimaterde Bessarabien

(Fortsetzung von Seite 11)

Zwischen 1814 und 1842 wurden in Bessarabien 24 159 eingewanderte Deutsche angesiedelt. Ihre Zahl vermehrte sich bis 1938 auf 87 641, d. h. um 356 Prozent. Aus den ursprünglichen 25 Mutterkolonien wurden 147 Siedlungen, darunter 47 landarme „Hektargemeinden". Der deutsche Landbesitz betrug nach der rumänischen Agrarreform vom 13. März 1920 — sie brachte einen Bodenverlust von 55 974 ha — rund 300 000 ha, d. h. pro Kopf der deutschen Bevölkerung je 3,5 ha oder 21 ha für eine sechsköpfige Familie. Auf Grund einer Berufszählung im Jahre 1930 (83 Prozent der deutschsprachigen Ortschaften mit 87 Prozent der deutschen Bevölkerung) waren beschäftigt:

in der Landwirtschaft 81,79 Prozent,
im Handwerk 12,79 Prozent,
im Handel 0,85 Prozent,
in der Industrie 1,99 Prozent,
in geistigen Berufen 1,60 Prozent,
in sonstigen Berufen 0,80 Prozent.

Bei der deutschen Bevölkerungszahl in Bessarabien ist ferner zu berücksichtigen, daß zwischen 1857 und 1927 ca. 25 000 Bessarabien-Deutsche auswanderten, davon 11 326 nach Nordamerika. Sie waren in Rumänien die kinderreichste deutsche Bevölkerungsgruppe und gehörten überwiegend dem bäuerlichen Mittelstande an. Ihre Industrie war in Ansätzen vorhanden: 14 Tuchfabriken, Walkereien, Färbereien mit 1600 Spindeln und 60 Webstühlen, 12 Fabriken für landwirtschaftliche Maschinen, acht kleinere Maschinenfabriken vier Holzhandlungen acht Großmühlen, zwei Banken, ein Wirtschaftsverband als Vertriebs- und Absatzgesellschaft mit sieben Filialen usw.

Tarutino und Sarata entwickelten sich nach 1919 zu wirtschaftlichen und kulturellen Hauptorten. In Sarat bestand die deutsche Lehrerbildungsanstalt und ein Heimatmuseum, in Tarutino das staatliche, deutschsprachige Knabengymnasium und eine Mädchenschule. Daneben waltete in den größeren Gemeinden oft reges geistiges Leben. Rund 150 Akademiker wirkten in dem Bauernvolk als Ärzte, Juristen, Diplom-Landwirte, Wirtschaftsfachleute, Geistliche, Lehrer usw.

Strenge, treubewahrte Gläubigkeit zeichnete das Deutschtum Bessarabiens aus. Kirchlich waren die Bessarabien-Deutschen mit 16 Kirchspielen in dem Evangelisch-lutherischen Bezirkskonsistorium der evangelischen Landeskirche A. B. in Tarutino zusammengefaßt. Es gab daneben nur vier katholische Gemeinden (Krasna, Tighina, Emmental, Chişinău), die dem Bischof in Jassy unterstellt waren. Viele Pastoren waren auch im völkischen Leben führend tätig.

Völkisch war das Deutschtum Bessarabiens mit sieben Kreisen dem obersten Gremium in Tarutino unterstellt und gehörte zur „Volksgemeinschaft der Deutschen in Rumänien". Neben der 1919 gegründeten „Deutschen Zeitung Bessarabiens" erschien seit 1934 „Der Sonntagsgruß", 1935 „Deutsches Volksblatt" und „Die Jugend".

Zur Zeit Napoleons waren diese Süd- und Norddeutschen nach Rußland ausgewandert, wo sie sich Freiheit und Wohlstand erhofften. Die Russifizierungsperiode nach 1896 und die bange Zeit während des ersten Weltkrieges vermochte dieser gesunde Bauernschlag mit seinen Musterwirtschaften und schönen Straßendörfern — sie gemahnten z. T. mit ihren Namen an die Siege über Napoleon: Beresina, Borodino, Leipzig — zu überdauern. Zur Zeit Hitlers, unter den Gewitterwolken des drohenden Rußlandkrieges, wurden sie mit etwa 80 000 Buchenland- und 8000 Moldau-Deutschen sowie 12 000 Dobrudscha-Deutschen nach Posen, Deutschland und Österreich rückgesiedelt. Seither leben diese ehemaligen Deutschen Rumäniens zerstreut auf deutschem Volks- und Staatsboden. Ihre einigende Klammer war der rumänische Staat, die gemeinsame Heimat, die mitteleuropäische Randstellung. Waren diese Umsiedlungen, sogar aus dem rumänischen Heimatraum, der Auftakt zu der unheilvollen Völkerwanderung des zweiten Weltkrieges, so sind sie gleichzeitig Tatsachen, die man als praktischen Verzicht einer Großmacht auf den „Drang nach Osten" und als „Drang nach Westen" bezeichnen muß.

Wie immer, das größere Schicksal des Krieges nahm ihnen die Heimat, zu der sie standen und die sie liebten. Darum gilt unser Gedenken an den historischen Akt im März 1918 zugleich diesen Umsiedlern und jenen, die heute mit dem rumänischen Brudervolk auf der gemeinsamen Scholle ihren Auftrag als christliche Europäer unter Hammer und Sichel wahrnehmen. Das namenlose Land Bessarabien ist heute ferne, scheinbar verlorene Heimaterde. Aber sie ruft nach ihren Kindern, nach denen, die ihr in Ehrfurcht und Treue dienen.

„Der Dnjestr ist kein russischer Fluß. Von allen russischen Schriftstellern und Dichtern hat sich keiner gefunden, ihn zu besingen, obwohl das 19. Jahrhundert — der russischen Ankettung des Dnjestrs — gleichzeitig auch das Jahrhundert einer außerordentlichen Blütezeit der russischen Literatur ist. Puschkin ist der Dnjestr und ganz Bessarabien eine nichtssagende Wüste.

In unserer Literatur hingegen nimmt der Dnjestr einen bedeutenden Platz ein . . . In den Werken unserer Klassiker und unserer Romantiker wie Hasdeu, Alexandri, Eminescu, Cosbuc, Iorga und vieler anderer ist der Dnjestr häufig anzutreffen."

Pantelimon Halipa

Alexandru D o n i c i stammte aus einer bessarabischen Bojarenfamilie, die nach dem ersten Raub der Provinzen jenseits des Prut (1812) bereitwillig zu Russen wurden. Er wurde nach Petersburg geschickt, besuchte während der zwölf Jahre, die er dort verblieb, die Gardekadettenschule und vergaß die rumänische Sprache.

Als russischer Offizier kehrte er nach Bessarabien zurück. Die Fühlungnahme mit dem wunderbaren Volke der bessarabischen Bauern erweckte in ihm das rumänische Bewußtsein wieder. Er lernte die rumänische Sprache aufs Neue, verließ die Armee des Zaren und zog nach Altrumänien (1834), wo er bis zum Ende seines Lebens (1866) für die rumänische Sache kämpfte.

Рис. 142. Промышленные центры и сельскохозяйственные районы Молдавской ССР.
Сельскохозяйственные районы: 1 — садово-виноградно-табачный, 2 — пшенично-подсолнечный, 3 — пшеничный с настбищным овцеводством, 4 — посевы сахарной свёклы.

Die heutige „Moldauische Unionsrepublik der UdSSR" umfaßt, wie die sowjetische Wirtschaftskarte zeigt, mit 33 800 km² und 2 700 000 Einwohnern nurmehr den **westlichen** Teil der 1924 gegründeten „Autonomen Moldaurepublik" und wurde 1945 dafür durch einen Großteil Bessarabiens (Mittelbessarabien) erweitert. Für Chişinău, Bălţi und Tiraspol werden neben Lebensmittelindustrien Maschinenbauunternehmen angezeigt. Die Schraffierungen bedeuten: 1 = Obst-, Weinbau, Tabakkultur, 2 = Weizen und Sonnenblumenkulturen, 3 = Weizen und Schafweiden, 4 = Zuckerrübenbau (Bălţi).

(N. N. BARANSKI: „Jekonomischeskaja Geografija S.S.S.R.", Moskva, 1951, Seite 313)

Massendeportierungen

Wenn auch die Rumänen, die innerhalb der Grenzen der Autonomen Moldauischen Republik wohnen, bis heute nicht massenweise deportiert wurden, so sind hingegen die Bewohner der rumänischen Dörfer im Norden und Süden Bessarabiens, wie auch der jenigen im Norden der Bukowina und des Kreises Herta (Nord-Moldau) systematiss in die letzten Winkel der UdSSRgebracht worden.

Gemäß des „Melnikov-Planes" wurde bis jetzt die Bevölkerung von über 50 Dörfern der oben genannten Regionen bis zur Gänze evakuiert. Unter den auf diese Weise geräumten Dörfern befinden sich: **Medveja** und **Larga** (Hotin, **Giurgiuleşti** (Ismail), **Tereblecea** (Rădăuţi), **Ilişeşti** und **Stroeşti** Storojinet), Tureatca, Budă Mare, Buda Mica, Mogoşeşti und Mihoreni (Dorohoi). Die letzten fünf Dörfer haben immer zum Regat gehört, ihre Bevölkerung war, ohne Ausnahme, rumänisch.

Klischee Burda Verlag, Offenburg/Baden

SO WURDEN SIE EMPFANGEN . . .

Nach schweren Kämpfen, die mit der vollständigen Vernichtung von vier sowjetischen Divisionen endeten, zieht die rumänische Infanterie in Chişinău (Kischinew), der Hauptstadt Bessarabiens, ein. Die rumänischen Soldaten marschieren über einen Teppich von Blumen, gestreut von der begeisterten Bevölkerung (Juli 1941).

„Ich liebe mein Land mehr, als alles auf der Welt"

Die Erklärung eines Hauptmanns der Sicherheitstruppen

Zu der rumänischen Mannschaft, die an den von der kommunistischen französischen Zeitung **„l'Humanité"** in der zweiten Märzhälfte 1954 veranstalteten Sportwettkämpfen teilnahm, gehörte auch ein Hauptmann der Sicherheitstruppen: **Vasile Dumitru**, Champion für den 10 000-Meter-Lauf.

In dem Augenblick, als sich die Mannschaft anschickte, vom Flugplatz Orly aus die Heimreise anzutreten, wählte Hauptmann Vasile Dumitru die Freiheit. Er ist ein Bauernsohn aus dem Komitat Roman, 30 Jahre alt, und gehört somit derjenigen Generation an, die in kommunistischem Geist erzogen wurde und die Stufen der kommunistischen Hierarchie schnell emporstieg.

Welchen Einfluß diese Erziehung auf die rumänische Jugend von heute ausübt und welches die wahre Lage im heutigen Rumänien ist, geht aus den Erklärungen hervor, die Hauptmann Dumitru am 25. März für die französische und ausländische Presse im Innenministerium von Paris abgab.

Dieser Hauptmann der Sicherheitstruppen sagte u. a. folgendes:

„Ich liebe mein Land mehr, als alles andere auf der Welt. Ich bin überzeugt, daß ich ein guter Rumäne bin.

Die Lebensbedingungen in Rumänien haben sich, besonders seit Anfang des Jahres 1951, zusehends verschlechtert. Meine Landsleute, ein arbeitssames und geduldiges Volk, haben lange auf eine Wendung der Situation gehofft, aber sie sind heute der Versprechungen des Regimes überdrüssig, die immer Verbesserungen der Lebensbedingungen verheißen und sie dabei ständig verschlechtern. Das Volk ist es müde, immer zu arbeiten und nur zu arbeiten. Denn die Lebensbedingungen entsprechen in keiner Weise der schweren Arbeit, die unser geknechtetes Volk leisten muß."

Weiters sagte der Sportler: „Niemand fühlt sich in Rumänien sicher. Um Mitternacht klopfen die Agenten der Sicherheitstruppen an die Türen. Dann kommt das Ende: sie nehmen dich mit und niemals wieder hört man etwas von dir."

Während die Bauern ihre Produkte zur Gänze an den Staat abliefern müssen, sind sie gezwungen, sich das Notwendigste zum Leben zu extremen Preisen auf dem schwarzen Markt zu beschaffen", erzählte der rumänische Sportler, der in die freie Welt floh, u. a.

Er erklärte weiter, daß „in Rumänien große Unzufriedenheit herrsche. Das Volk hofft, eines Tages wieder frei zu sein, um die Rolle, die ihm in der Familie der freien Völker gegeben ist, wieder auszufüllen. **Die Kommunisten kämpfen mit allen Kräften, um jede Reaktion zu ersticken, aber sie können nicht eine Nation vernichten, nicht wahr?"** Er berichtete dann, daß von Zeit zu Zeit Aufstände aufflackern und daß furchtlose Rumänen in den Bergen Siebenbürgens den Widerstand weiterführen. Im Hinblick auf die im besetzten Rumänien anwesende sowjetische Armee sagte Vasile Dumitru: „Die rumänische Armee ist durchsetzt mit sowjetischen Offizieren. Sie tragen zwei meist Zivil, halten jedoch fast alle wichtigen Stellen in der Armee besetzt. Die wenigen höheren rumänischen Offiziere sind Strohmänner, sie haben keine tatsächliche Kommandogewalt und erfreuen sich keines sonderlichen Vertrauens von Seiten des Regimes."

Um jeden Versuch einer Erhebung im Keime ersticken zu können, werden die einzelnen Einheiten sowie das Personal der Armee ständig von einem Ort zum anderen verlegt. Auch V. Dumitru selbst hat eine ganze Serie von Versetzungen von Garnison zu Garnison, von Einheit zu Einheit absolviert, denn **„das Regime hat auch in seine Sicherheitstruppen kein Vertrauen."**

„Aber" — schloß er — **„der wirkliche Widerstand ist im Gebirge."**

Die Rumänen sind die zäheste Rasse der Erde, selbst die Kinder Israels nicht ausgenommen. Juden gab es immer, aber die Rumänen waren, wie schon erwähnt, acht bis neun Jahrhunderte verschwunden. So völlig verschwunden wie gewisse Bäche im Schwäbischen Jura und im Karst, die meilenlang unterirdisch fließen. Plötzlich aber im dreizehnten Jahrhundert tauchten die Rumänen wieder auf, und diesmal blieben sie. Seitdem haben sie um sich gegriffen wie eine große Wasserflut, eine schier uferlose Überschwemung bildend. Sie lebten außer unter eigener unter nicht weniger als fünf fremden Flaggen, aber kein Herrenvolk ist imstande gewesen, sie zu Boden zu drücken. Im Gegenteil: sie drücken auf ihre Herren.

A. WIRTH, Der Balkan. Seine Länder und Völker in Geschichte, Kultur, Politik, Volkswirtschaft und Weltverkehr. Stuttgart, 1924.

Für die Wahl in den Obersten Sowjet vom 14. März 1954 gab es in der Moldauischen SSR 1 485 702 Wahlberechtigte über 18 Jahre. Die „Ja"-Stimmen lagen mit 99,80 Prozent sogar um 0,01 Prozent über dem Durchschnitt des allgemeinen Wahlergebnisses in der UdSSR. Partisanengruppen im Süden Bessarabiens verrieten noch im Vorjahr allerdings wenig von dieser „Begeisterung".

In einem sowjetischen Lehrbuch für die 8. Klasse der Mittelschulen wird — offenbar — „Ein Kolchos in der Moldawischen SSR" gezeigt. Tatsächlich sieht man nur einen längst bekannten „Kulakischen" Häusertyp Bessarabiens mit einem Wagen, wie ihn die bessarabischen Deutschen am Schwarzmeer heimisch machten. Der vorfahrende Bauer liefert offenkundig seine „Quote" ab.

(N. N. BARANSKI: „Jekonomitscheskaja Geografija S.S.S.R.", Moskva, 1951, Seite 312.)